CAFER SEYDAHMET KIRIMER

Rus Tarihinin İnkılâba, Bolşevizme ve Cihan İnkılâbına Sürüklenmesi

İSTANBUL EMİNÖNÜ, ANKARA, ZONGULDAK HALKEVLERİNDE, ZONGULDAK MADEN TEKNİK OKULUNDA VE KARABÜKTE VERİLEN KONFERANSLAR

İSTANBUL 1948
PULHAN MATBAASI

CAFER SEYDAHMET KIRIMER

Rus Tarihinin İnkılâba, Bolşevizme ve Cihan İnkılâbına Sürüklenmesi

25 Mart 1948 ve 10 Nisan 1948 de İstanbul Eminönü Halkevinde
25 ve 27 Nisan 1948 de Ankara Halkevinde
28 ve 29 Mayıs 1948 de Zonguldak Halkevinde
8 Haziran 1948 de Zonguldak Maden Teknik Okulunda
13 Haziran 1948 de Karabükte

Verilen Konferanslar

İSTANBUL 1948
PULHAN MATBAASI

𐱅𐰇𐰼𐰜

Faruk53

Aziz kardeşlerim,

Alman filozofu Hegel: «Dünya tarihi, hürriyeti idrak ve tahakkuk ettirme yolundaki terakki sahifeleridir.» der.

XVIII inci asırdanberi bütün dünya milletlerinin gerçekleştirmek istedikleri ideal: fertlerin hürriyeti, milletlerin istiklâlidir. Ferdin hürriyeti nasıl demokrasiyle ve bunun gelişmesi nisbetinde temin edilebilirse; milletlerin istiklâli de, bilhassa asrımızda, ancak yaratabilecekleri sağlam, muvazeneli demokrasilerle ayakta durabilir. Bütün devirlerin beşer zekâsı, şimdiye kadar, bu gayeyi temin edecek başka bir yol bulamadı. Bunu her milletin tarihi pek feci levhalariyle ispat eder.

Dünya tarihinin hürriyet yolundaki bu inkişafını sonsuz şahsî hırsla; dinî, millî ölçüsüz taasspula yıkmaya kalkışanları, tarih, er-geç, fakat daima yolundan süpürüp attı.

Faşizm ve nasyonal-sosyalizmi gömen hakikî kuvvet, onların, tarihin hürriyet yolundaki inkişfının kıymetini anlamamaları, bunu hiçe saymalarıdır. Dünya tarihi, yeniden, bir imtihana sürükleniyor: dünya milletleri, tarihlerini, kültürlerini, millî vicdanlarının kudsiyetini çiğneyerek, kanlı sınıf mücadelesine atılarak, kardeş kardeşi boğazlayarak, «hürriyet» i boğacaklar mı?

İnsanlığın, bütün tarihinde, binbir güçlükle açtığı, yaşattığı, fertlere ve milletlere hayat, hak ve şeref veren hürriyet yolu kapatılacak mı?

Bugünkü İtalya Dış İşleri Bakanı Kont Sforza, yurdundan uzaklarda yaşamak zorunda kaldığı günlerde, 1937 de neşrettiği «Synthese de l'Europe» adlı eserinde (sahife 247), Avrupa'nın geleceği bahsinde: «Ya Avrupa bize göre gelişir, yahut ta bize karşı kurulur.» demişti. Şimdi bu sual, Avrupa'ya, Asyaya değil, bütün dünyaya soruluyor.

Dünya; hürriyeti, demokrasiyi tanıyan milletlerin iradeleri ile mi, yoksa bunlara karşı mı kurulacak? Demokrasi mi, diktatörlük mü?

Dünyanın en ağır durumunda, ancak kendi tarih ve vicdanından ilham ve kuvvet alan Türk milleti, diktatörlüğe, ilk olarak, «Hayır, asla!..» cevabını verdi.

Ruslar, «Dünyada cihan inkilâbını gerçekleştiren birinci millet biz olacağız.» diyorlardı.

Türkler, «Mukaddes hürriyet ve istiklâl temeli yıkılamaz!.. Fertler, milletler esir edilemez! ..» diyen bütün dünya milletlerinin birinci tercümanı, birinci müdafii oldular.

Rusyayı inkılâba, Rus inkılâbını bolşevizme, bolşevizmi cihan inkılâbı tezine sürükliyen sebep nedir?

Dünyanın bugünkü gergin durumu ile ve bu suallerle ilgilinen İstanbul'da (Millî Türk Talebe Birliği) ve Ankara'da (Türk Kültür Derneği), Zonguldak ve Karabük'teki aydınlarımız, benim de sizlere bu meseleler hakkındaki düşüncelerimi bildirmemi istedi. Bu şerefli vazifeyi, bütün müşküllüğüne rağmen, sevinçle kabul ettim.

Sizlere faydalı olabilmek endişesiyle ben ödevimi gücüm yettiği kadar, Rus tarihinin mantıkî neticesini, Rus bünyesindeki hastalığı arayarak başarmayı borcum bildim.

Bana yapılan tekliften sevinç duymamın sebebine gelince, bu da ikidir: birincisi, bütün dünyayı birinci derecede ilgilendiren bu konunun bizim için her bakımdan ve her milletten ziyade önemi olduğunu gençliğimizin anlaması, meseleye ciddî ve uyanık bir alâ-

ka göstermesi; ikincisi de, benim sizlere pek az da olsa faydalı olabileceğimi zannetmemdir. Buna biraz olsun lâyık olabilmem için, sizleri bütün samimiyetimle temin ederim ki, bütün maruzatımı garplıların ve Rusların en ciddî ve ilmî kaynaklarına istinat ettirmeye fazlasiyle gayret ettim. Zannımı tahakkuk ettirebilir ve size, az da olsa, faydalı olabilirsem, bu benim için sonsuz bir sevinç ve ümit kaynağı olur.

Müellif M. J. W. Bienstock, «Histoire du Mouvement Revolutionnaire en Russie» eserinde: «1917 Rus İnkılâbı, bütün Rus tarihinin mantıkî bir neticesidir.» der.

Rus fikir adamı, Nikolay Berdiaeff'de (Yeni Ortaçağ) kitabında: «Bolşevizm, Rus tarihinin bir epizodu, ayrı bir hadisesi değil, Rus halkının organik, bünyevî hastalığıdır.» der.

Bu iki hüküm bile bize mevzuumuzun genişliğini, derinliğini aydınlatmaya kâfidir. Çarlığın neden yıkıldığını aydınlatabilmemiz için, Rus tarih sahnesine, onun dekorlarına, oradaki artistlere bakmamız değil, oynatılan dramı hazırlayan, artistleri sevkeden sebepleri bulmamız lâzımdır.

İnsanlar gibi, milletleri de görünüşleriyle tanımak kolaydır. Fertlerin hayatlarına, milletlerin tarihlerine bakmakla bu görünür kısım, kolaylıkla kavranılabilir. Fakat bu dıştan görüşle, ne ferdin ruhunu sezebilir ve ne de milletlerin tarihlerinin mantıkî neticelerini anlayabiliriz. Nasıl ki fertlerin kıymetleri, maddî, hattâ fikrî kuvvetlerinden ziyade, seciyeleri ve ruhlarındaki ahlâkî temelle ölçülürse; milletlerin de, kendi mukadderatları bakımından olduğu kadar, dünya medeniyeti ve tekâmülü noktasından da önemleri, tarihlerinde değil, bu tarihe temel olan, bunun gelişmesini sağlayan hars, an'ane ve zihniyetlerindedir. Fransız filozofu Pascal: «Eğer insan, hırssız olarak, yalnız akla, veyahut ta, akılsız olarak, yalnız hırslara malik olsaydı.. Fakat madem ki bunların her ikisine de maliktir, o, harpsiz kalamaz; birisiyle sulhte kalabilmesi için, diğeriyle harbetmesi lâzımdır..» der.

İnsanın, bu harpten az çok muzaffer çıkabilmesi, kendi içinde az çok sulhe kavuşabilmesi ve kendisini, kendisine, ailesine, mil-

letine, insanlığa faydalı ahlâkî bir temele götürebilmesi için Alman filozofu Fichte'nin şu esasını yalnız anlaması değil, kalbinde ve vicdanında duyması da şarttır: «İnsanlar; tereddiye, ahlâksızlığa, nefse mağlubiyetleri, egoistlikleri nisbetinde düşerler.. İnsanlığa, fazilete, bunlardan uzaklaşabildikleri nisbette ulaşırlar.»

Fertleri bu yolda muvaffak kılmakta «fikir» kâfi değildir. Onların, «Fenalığını biliyorum, anlıyorum, fakat yine yapıyorum.» dememeleri, iradelerini, anladıkları iyilikte tutabilmeleri için, istidat, zihniyet ve seciyelerinin buna müsait olması lâzımdır. Fertleri bu mücadelede zafere doğru yaklaştıran seciyeleri olduğu gibi, milletleri de kendilerine, etraflarına faydalı kılan, onların kuvvetlerini, medenî gelişmelerini buna doğru sevkeden, onların seziş ve anlayışlarına ve anladıklarını zihniyetlerinde yoğurmalarına ve dinî, millî, siyasî, içtimaî gelişmelerine, kendi damgalarını vurabilmelerine esas olan temel de hars ve an'aneleridir. Yahut ta, Gustave Lebon'un tâbiriyle: «Milletlerin mukadderatlarının anahtarları onların an'ane ve seciyelerindedir..» (1) Milletler, tarihlerini bu temelle mantıkî neticesine götürürler.

Rus edibi Dostoyevski: «Rusya bir muammadır. Avrupa bizi tanımıyor. Şimdilik bu daha iyidir.» der. Hakikaten Avrupa, hattâ bütün dünya, Rusya'yı ve Rusları tanımıyor. Avrupa'nın ciddî ilim adamlarından başka siyasetçileri ve müvverleri de Rusları öğrenmediler. Bunların biraz ciddîleri, Rusyanın milletler hapishanesi olduğunu biliyor, icabında Çarlığın mütemaditen artan ordusuna bakarak, kaba, ezici Rus silindirinden bahsediyorlardı. Ne hapishanedeki milletlerin facialarına, ne de mütemadiyen içte ve dışta ancak ezmekle uğraşan bu silindiri kullananların hudut tanımayan zihniyetlerine önem veriliyordu.

Silindir Şarka giderse, Garp memnundu. Garba giderse, Şark nefes alırdı. Ne elîm bir hakikattir ki, Şarkla Garp, hudut tanımayan Rus emperyalizminin, her ikisi için de en büyük tehlike olduğunu esaslı bir surette bir türlü anlayamadılar..

Şark, Garp ve bütün dünyanın Rusları tanımadıklarını ispat

---

(1) Gustave Lebon: Milletlerin Gelişmelerinin Psikolojik Kanunları. 1927, Sa. 165

eden bir cihet te, Dostoyevski'nin 1873 de «Bizi tanımıyorlar. Şimdilik bu daha iyidir.» (1) cümlesindeki gizli mânayı ancak şimdi anlamaya başlamamızdır.

DÜNYANIN BOLŞEVİKLERLE İLGİLENMESİ

Aziz kardeşlerim,

Otuz yıldır Rusyayı ellerinde tuttukları halde, dünyanın ancak bu harp sonunda bolşeviklerle esaslı bir şekilde ilgilenmesindeki âmil, onların cihan sulhüne engel olmaları, her milleti içinden inhilâl ettirmeye uğraşmaları ve nihayet, cihan inkılâbı maskesiyle, dünya hâkimiyetini ellerine almaya çalışmalarındandır.

Her türlü ahlâkî ve insanî prensibi hiçe sayarak, siyaseti ancak dar menfaat zaviyesinden gören dünya diplomasisi, nihayet otuz yıllık günahının cezasiyle karşılaşmış bulunuyor. Bugün dünya sulhü, hattâ bütün milletlerin iç huzur ve emniyetleri, insanlığın hukukî, mânevî bütün kutsal temelleri öyle bir tehlike ile karşı karşıya geldi ki, artık dünyanın bununla pek esaslı olarak ilgilenmemesine imkân kalmadı. Eğer insanlık, hürriyet, demokrasi, milletlerin kendi mukadderatlarına sahip olmaları, başka milletlerin iç işlerine karışılmaması gibi prensiplere ciddî kıymet vermiş olsaydı; otuz yıldır Sovyetler Birliğinde cereyan eden facialara gözlerini kapamasaydı; bolşeviklerin, birinci günlerinden beri, bütün bu prensipleri kanla, ateşle boğduklarını ve bu prensiplere sadık kalan milyonlarca insanı mahvettiklerini kalbleriyle de anlasaydı; bolşeviklerin vaatleriyle yaptıkları arasındaki uçurumu görseydi; dünya, bu harp sonundan beri, her gün uğradığı korkunç sürprizlerle bu kadar sarsılmazdı. Bolşevikler, Rusyada ne yaptılarsa, nasıl yaptılarsa, niçin yaptılarsa, şimdi «demir perde» arkasında da onu yapıyorlar. Bütün dünyada da bunu yapmaya yelteniyorlar.

---

(1) Dostoyevski : Garp Karşısında Rusya — Bir Muharririn Hâtıra Defterinden. 1945, Lozan.

Dünya siyasetçilerinin, matbuatının bundan hayrete düşmektense, bu hayretlerinden hicap duymaları elbette daha doğru olur.

Bize gelince: biz Türkler, Rusu emperyalist çehresiyle bütün tarihimiz boyunca tanırız. Rus emperyalizminin, doğduğu andan beri, yani Müthiş İvan'ın eski bir Türk kültür kaynağı olan (Kazan) ı 1553 te, kandan, ateşten geçirerek zaptından beri, en büyük düşmanlığını Türklere tevcih ettiğini bizler pek iyi biliriz.
Çarlığın, 1677 den 1918 yılına kadar geçen 241 yılın 50 yılını İmparatorluğumuzu yıkmak için harple geçirdiğini de pek iyi biliriz.

Osmanlı İmparatorluğunun paylaşılmasını, ilk defa İkinci Katerina'nın mevzuubahis ettiğini de biliriz. Bu imparatorluğa «Hasta Adam» adını verenin Birinci Nikola olduğunu da biliriz. Bu «hastalığı» kuvvetlendirmek için Çarlığın içten, dıştan yaptığı gizli faaliyetlerini de pek iyi biliriz.

Karl Marx 'ın 1855 de «New York Tribune» gazetesinde yazdığı üzere: «Her harpten evvel yüzlerce Rus ajanının Osmanlı İmparatorluğunun her köşesinde, ortodoksluk ve Islav kardeşliği maskesiyle çalıştıklarından ve bilhassa Rus altınının bu inhilâli canlandırmakta pek büyük rol oynadığından» da elbette bizler de gafil değiliz (1).

1882 de, Üçüncü Aleksadr'ın, İstanbul elçisi Nelidof'un: «Boğazların ele geçirilmesi bizce tarihî bir zarurettir.» diye verdiği raporun altına: «Allah bizi, bu candan sevineceğimiz dakikaya kadar yaşatsın.. Bunun ergeç böyle olacağından eminim. *Esas olan müsait ânı kaçırmamaktır.*» dediğini de biliriz. Çarlığın «bu müsait ânı kaçırmamak için» bütün Avrupa devletlerini ve diplomasisini aleyhimize en akla, hayale gelmez tekliflerle tahrike çalıştığını da biliriz.

İkinci Nikola'nın elçisi Çarikof'un, 1911 de İtalyanlarla Trablus harbine tutuştuğumuz sırada, Babıâliye verdiği notada: «Boğazların müdafaasına Rus askerinin iştirâk ettirilmesi şartiyle Rusya ile ittifak akdetmemiz» teklifinde bulunduğunu da biliriz.

1913 Kasımında Rusya Hariciye Nazırı Sazanof'un Çara: «İs-

---

(1) Henry Rollin : La Révolution Russe. Paris 1931, cilt 2 sa. 352.

tanbul ve Çanakkale boğazları meselesini lehimizde hal için bir hareket programı hazırlanmasının artık sırası geldiğini» bildirdiğini, bu maksatla kendi reisliğinde Boğazları işgâl komisyonunun kurulduğunu ve bunun İstanbul ile Boğazların bir baskınla işgalini kararlaştırdığını, bu kararın altına da Çarın: «Encümenin kararlarını tamamiyle tasvip ediyorum...» dediğini de biliriz.

2 Ocak 1916 da Rusya Başvekili Trepof'un Duma'da şiddetle alkışlanan nutkunda: «Karadeniz, Çanakkale boğazlarının anahtarları ile İstanbul kapıları, Rus milletinin asırlardır gayesini teşkil eder. Milletmizin bütün tarihinde beslediği bu emel, şimdi gerçekleşmek üzeredir.» dediğini de biliriz. Fakat, tarih bu emeli gerçekleştirmedi. Tarih, XIX uncu asrın yarısından beri Rusyayı tetkik etmiş bütün Garp ve Rus ilim adamlarının: «Çarlık, inkılâba gidiyor.» hükümlerini gerçekleştirdi. Binrinci Dünya Savaşı, Çarlığı inkılâba sürükleyen sebepleri en hâd safhasına getirdi ve Rus inkılâbı patladı.. Eğer Türk tarihinin ebediyen önünde minnet ve rahmetle eğileceği bizim Çanakkale destanımız canlanmamış olsaydı, Rus inkılâbı her halde 1917 de olamazdı. (1) Bolşeviklerin, kanaatlerini tahrif ettikleri ve adını maske olarak kullandıkları Karl Marx, daha 1877 de, Türk-Rus harbi münasebetiyle şunları yazmıştı: «Rusyanın durumunu resmî ve gayri resmî bütün kaynaklardan inceledim. O, çok uzun zamandanberi büyük bir infilâkın arefesindedir. Bunu doğuracak bütün âmiller orada mevcuttur. Rusya'nın iktisadî, ahlâkî ve fikrî bütün temelleri inhilâl halindedir.. Cesur Türkler, yalnız Rus ordusuna

---

(1) William C. Bullit, «Le Destin du Monde» (Paris 1948) adlı eserinin 82 inci sahifesinde : «Sovyet hükûmetinin hedefi, dünyada komünizmi muzaffer kılmak olduğundan, onun hırsından hiç bir millet, hiç bir memleket hariç kalamaz. Kendisine komşu bulunan memleketler uzakta bulunanlardan daha ziyade taarruzlarına hedeftirler. Çünkü kızılordu'nun bunlara girmesi daha kolaydır. Sovyetlerin iştihaları hudutsuzdur.» demekte ve ayni eserin 104-107 inci şahifelerinde, sıcak denizlere çıkmak, iktisadî durumu ve münakalâtı kolaylaştırmak gibi bahanelerle bağazlar meselesinden dolayı Türkiyeye karşı mütecaviz bir vaziyet olan Sovyet siyasetinin hakikatte Rus emperyalist iddialarının devamından başka bir şey olmadığını tesbitle, «dünyanın en cesur ve namuslu bir milleti olan Türklerin bütün kuvvetleriyle Sovyetlere karşı müdafaada bulunacaklarını ve bu takdirde 3 üncü cihan harbinin tahakkuk edeceğini» yazmaktadır.

ve maliyesine değil, orduya bizzat kumanda eden Çara, veliahta ve diğer Romanof ailesinden altısına da indirdikleri darbelerle bu infilâkı bir çok seneler için tacil ettiler.» (1).

İnkilâpçi Karl Marx, Çarlığın sarsılmasında oynadığımız rolü böyle takdirle tebcil etti.

1921 de büyük Leh kahramanı Mareşal Pilsudski'ye, Polonya istiklâlini tebrik ettimğim zaman, o, bana: «İstiklâl imkânını Çanakkale sayesinde bulduk.» demişti. Acaba, bilhassa bir asırdan, 1825 Dekabristler isyanından beri mutlakiyeti yıkmaya atılmış ve bu uğurda sayısız kurbanlar vermiş olan Rus inkılâpçları, asırlardan beri Çarlığın haksız, canavarca tasallutlarına karşı yaptığımız kahramanlıklarla «infilâkı» tacil etmemize ne kıymet verdiler?

1917 inkılâbı ile Rus mukadderatını ellerine almış olan Rus liberallerinin, Rusyayı ellerinde tutabilmek kaygusundan ziyade, Boğazları, İstanbulu ele geçirmek sevdasına atıldıklarını, o devirdeki müttefiklerin yüksek diplomatları da hayretle görmüşlerdi.

1917 Martında muvakkat hükûmet Hariciye Nazırı olan Milikof: «Hükûmetin değişmesi bizim emellerimizi değiştirmedi. Biz, her zamandan ziyade, İstanbul'a sahip olmayı istiyoruz. Çünkü, o bizim ticarî hürriyetimiz için elzemdir.» demişti. (2).

Ticarî hürriyet.. Sanki Boğazlar buna mâni olmuştu.

Rus Duma'sı azasından Aleksinski, «Asrî Rusya» (Paris, 1917) eserinde (Sa. 113), geçen asır ortalarında Rusya'nın, 1.100.000 tonluk 6000 vapuru varken, bu asır sonlarında vapur sayısının 11.000 i, tonajın da 9.000.000 u geçtiğini kaydeder. Rus ihracatı XIX uncu asırda 10 defa artmış, 1899 da 1 milyar altın rubleyi az geçmiş iken, birinci dünya savaşı arifesinde 2 milyarı bulmuş ve ihracatın en mühim kısmı da Karadeniz'den yapılmıştı.

Evet, ticarî hürriyet.. Bu, Rusların «hürriyet» i anlamadıklarının, yerinde kullanmadıklarının binbir misalinden biridir.

Evet amma, bu liberalleri hakikî inkılâpçı tanımayan bolşevik-

---

(1) Karl Makx: Serge'e Mektuplar. Sa. 163,164.

(2) Matin Gazetesi, 25 Mart 1917

ler elbette kendilerini bu yola kaptıramazlardı. O devirlerde, Çarlığın «menhus» diye vasıflandırdıkları emperyalist siyasetini kökünden söküp attıklarını ilân eden, gizli diplomasiyi emperyalizmin ihanet yolu sayan, bütün Şark milletlerninin emperyalizmden kurtulmalarının en büyük müdafii kesilen ve kendilerini en solcu inkılâpçı tanıyan ve tanıtan bolşevikler bu yola nasıl gidebilirlerdi? Bizzat Stalin, «Leninizmin Esasları» hakkındaki eserinin 5 inci sahifesinde: «Bütün dünya emperyalistlerinin bir tek cephe teşkıl ettiklerini» tesbit ettikten sonra, «bunların, Çini, İranı, Türkiyeyi paylaşmalarında en sadık müttefiklerinin Çarlık Rusyası olmasından dolayı» Çarlık emperyalizmini şiddetle tenkit etmemiş miydi?

Nasıl ki, dünya, bolşeviklerin Rusyada ne yaptıklarını öğrenmeye ciddiyetle önem vermediğinden, onların hakikî çehrelerini anlamadığından sürprizlere düştü ve düşüyorsa; biz de, bütün bünya milletlerine hürriyet ve istiklâl tanıdıklarını ilân eden bolşeviklerin Rusya'daki milletlere ve bilhassa Türklere karşı yaptıklarını ciddî anlamaya çalışmış olmamızdan dolayı, birdenbire, onun karşımıza eski emperyalist, mütecaviz iddialarla dikilmiş olmasına az çok hayret ettik.

Türk - Sovyet dostluk muahedesi 16 Mart 1921 de, bitaraflık ve ademi tecavüz muahedesi 17 Aralık 1925 de akdedilmiş ve 17 Aralık 1929 ve 30 Ekim 1931 protokollariyle de bunlar temdit edilmişti.

1940 da Mihver'e karşı, İngiltere ve Fransa ile akdettiğimiz karşılıklı yardım muahedesinde bunun İngiltere ile Sovyetler arasında çıkacak ihtilâfatta yürürlüğe girmiyeceğini tasrih ettik. 24 Mayıs 1941 de Sovyetler Birliği ve Türkiye hükûmeti karşılıklı bitaraflıklarını ilân ettiler. 10 Ağustos 1941 de İngiliz ve Rus sefirleri müştereken Türkiyeye karşı hiç bir tecavüzî maksat beslemediklerini ve Türkiye Cumhuriyetinin tamamiyeti mülkiyesine tam takayyütle hürmet edeceklerini bildirdiler. Harbin sona ermesinden biraz evvel 21 Mart 1945 te Sovyetler Birliği, 1925 bitaraflık muahedesini feshetti.

Bu harpten sonra Sovyet siyasetini, Rusyanın genişleme hakkını korumamakla, Basra'da bir mahreç temin etmemekle, Pasifik'in

bir Amerikan gölü haline gelmemesini sağlamamakla itham eden, müfrit emperyalist, Nemanoff adlı Rus bile, 1945 te İsviçrede neşrettiği «Rusya ve Sulh Meseleleri» adlı eserinin 337 inci sahifesinde: «Bu harpte Türk diplomasisinin, büyük basiret, hayret edilecek ihtiyat ve soğukkanlılıkla cesaret, metanet ve uzak görüşe dayanan siyaseti ile 1941 de Von Papen'in tekliflerine mukavemet ederek harp sonuna kadar, İngiltere'ye hayırhâh olmakla beraber, tam bitaraflığını muhafaza ettiğini» kaydeder ve buna binaen de «Rus - Türk münasebetlerinin bozulacağını gösteren hiç bir şey olmadığına» hükmeder.. Hayır, o, bununla da kanaatlanmayarak: «Türk-Rus münasebetlerinin, şimdi kendilerinin, Avrupa ve Asyadaki karşılıklı menfaatlerini tanıyan realist ve sağlam temelde olduğunu» tesbit eder.

Ne acayip değil mi? Bolşevikleri, Rus menfaatlerini hakkiyle korumamakla itham eden bir Rus bile böyle düşünürken ne gördük?

Ebedî Şef Atatürk'ün temelini kurduğdu Türkün devletçilik kabiliyetinin timsali olan aziz Cumhurreisimizin en küçük iftira ve tezvire bile mahal bırakmıyan bir açıklıkla yürüttüğü «Yurtta sulh, cihanda sulh!» siyasetimize sadakatla, hattâ Türk vicdanını azaplandıran bazı olaylara rağmen, pek fazla sabır ve tahammül göstermemize karşılık olarak 25 yıllık sözde dostluktan sonra bolşeviklerden ne gördük?

Aradaki münasebeti korumak istiyen Hariciye Vekilimize karşı kabalık... Hitler Almanyası ile aleyhimizde pazarlık... Müttefiklerimizle aramızı açmak... Hukukî, medenî, siyasî tekâmülümüzü tezyif... Tamamiyeti mülkiyetimize, istiklâlimize kasıt!..

Bu vaziyette, bütün tarihimizde olduğu gibi, birinci dünya savaşı sonund Türk vicdanının garplı emperyalistlere verdiği parlak, eşsiz cevabı aynen bu ikinci dünya savaşı sonunda ananevî düşmanlıkla bize karşı çıkan kızıl emperyalistlere de vereceğimizden nasıl şüphe edilebilirdi?

«Yurdumuz, istiklâlimiz pazarlık mevzuu olamaz!» Bu cevap Türk hükûmetinin, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, Türk milletinin olduğu gibi, mukaddes şehitlerimizin destanı olan Türk

tarihinin, Türk harsının ve ilhamını ancak ve ancak bunlardan alan Türk vicdanının cevabıdır. Bu, Türkün dünkü, bugünkü, yarınki cevabıdır. Bu cevabın tarihî kıymetini arttıran, mânasının derinliğini tezahür ettiren en mühim cihet te bizim buna verdiğimiz zamanın siyasî havasının bugünkünden tamamiyle farklı, hattâ mambaşka olmasıydı.

Hangi partiden olursa olsun, yurduna, istiklâline, mukaddesatına bağlı olan Türk gençliğinin en yüksek uyanıklıkla bu cevapla ilgilenmesi, yalnız bizleri sevindirmekle kalmayacak, onları Türklüğün tebciline, tarihin takdirine de ulaştıracaktır.

Kardeşlerim,

«Ne mutlu Türküm diyene!.» Bunu bize Türk tarihinin eskiliği, kudreti, Türk hars ve ananesinin salâbeti söyletiyor. Türk milletine tarihi boyunca Asyada, Avrupa'da, Şimalde, Cenupta varlığını koruma hamlelerini yaptıran esas kuvvet kaynağı, Türk hars ve ananesidir. Türk milletine, bir çok din ve medeniyetlerin tesirlerine rağmen, millî ruhunu kaybettirmeyen kutsal temel budur. Kuvvetle kaniim ki bu konuşmalar sonunda hars ve ananenin milletlerin zihniyet ve seciyelerindeki rolünün önemini bir kere daha tasdikle hep birden «Ne mutlu Türküm diyene!.» imanımızı tekrarlayacağız.

RUS TARİHİNİN DIŞTAN GÖRÜNÜŞÜ:

Aziz kardeşlerim,

İşaret ettiğim veçhile, Rus tarihinin görünür kısmında fazla durmayacağız. Rus tarihi, Rus prenslerinin birbirlerine karşı boğuşmalariyle başlar ve bu, yabancı milletlerin tesiri olmadıkça, böyle devam eder. Biz, ne bu anarşik temelde duracak, ne de Rus Prenslikleri gibi Rus devletinin de ecnebiler tesiriyle kurulduğunu inceleyeceğiz. Biz ne prenslerin sayısında, ne de 1574 de onbeş yaşında iken kendisine «Çar» unvanı verilen Müthiş İvan'dan beri gelip ge-

çen çarların şecerelerinde, saltanatlarında duracak, ne de Çarlığın daima otoritesini dayandırdığı «din» ile korkunç Emniyet Teşkilâtı» nı ne kadar ustalıkla, amansızlıkla kullandıklarını inceleyeceğiz.

Biz Rusların Bizanstan ortodoksluğu nasıl aldıklarını, Mukaddes Vladimir dedikleri prensin 989 da Kerson'da nasıl haçı Dinyeper (Özü) nehrine attığını ve bütün milleti müşterek bir vaftizi kabule mecbur ettiğini aramayacağız. 1453 te İstanbul'u fethimiz üzerine buradan kaçan ve maktul Konstantinin kardeşi olan Toma Paleolog'un kızkardeşi Sofi'yi nasıl Üçüncü İvan'la evlendirdiğinde de durmayacağız. Ancak, Sofi'nin İvan'a Bizans'ın «İki başlı kartal» timsalini verdiğini ve bundan sonra çarların kendilerini Bizansın varisi tanıdıklarını ve bu yüzden de bize düşmanlık duyguları beslediklerini kaydedeceğiz. Bundan da mühim olarak: «Moskova Üçüncü Roma'dır. Birincisi, ikincisi yıkıldı. Dördüncüsü olmayacaktır.» esasının Ruslar tarafından, dinin akidelerinden ziyade benimsenmiş olduğunu tesbit edeceğiz.

Rus efsanelerinde, Hazreti İsâ'nın: «Rusun fazla kuvvetinden dünyaya zarar gelmemesi için onu yarıya indirdiğinden» bahsedilmesine rağmen, hıristiyan dini akidelerinin, ahlâkî hükümlerinin Rus ruhunun derinliğine hemen hiç de girmediğinde durmayacak ve Rus köylülerinin, kiliseden ziyade, bağlandıkları sonsuz tarikatları da saymayacağız.

Rusyanın Avrupa ile Asyayı birbirine bağlayan bir köprü olması lâzım gelirken, Çarlığın, bütün tarihi imtidadınca, her ikisine düşmanlıktan ayrılmadığında da durmayacağız. Rusların, Asyayı hıristiyan medeniyetine ulaştırma maskesi altında, Avrupa siyasetinde nasıl muvaffak olduğunu ve bu devletleri daima birbirleri aleyhinde kullanabilmekteki ustalığını da incelemiyeğiz. Biz, ne Petro'nun 1721 de «İmparator» unvanını alması, ne de onun Rus milletinin ahlâkî, içtimaî gelişmesine tasir edememiş olan maddî, teknik ıslahatı üzerinde duracağız. Biz, bütün Çarlık fütuhatının, kinci Katerina-nın: «Kuvvetle alamayacağım memleketleri, önce içlerinden inhilâl ettiririm.» (1). siyasetiyle yapıldığını ispat için, Kazan Hanlığından

(1) M. Tourneux : Diderot et Cathérine II. sa: 161 Aynı konu hakkında : Henry Rollin, «La Révolution Russe» Paris 1931, cilt II, sa. 352.

başlayarak bütün Rus boyunduruğuna düşmek bahtsızlığına uğrayan memleketlerin hangi yollar ve vasıtalarla nasıl içlerinden parçalandıklarını, bunların nasıl birbirleri aleyhine düşürüldüklerini gösteren hazin ve feci levhaları da canlandırmayacağız.

Biz, Rusların aldıkları memleketleri nasıl kandan, ateşten geçirdiklerini ve bu betbaht milletlerden ne kadarını, hıristiyanlığı, Rusluğu kabul etmediklerinden dolayı, öldürdüklerini, bunların ne kadar kültür âbidelerini, cami ve katolik kiliselerini yıktıklarını, ne kadar toprakları tazminatsız olarak dilediklerine hediye ettiklerini de saymayacağız.

Biz, ne Rus cemiyetinin üst tabakasının her hangi bir devlet büyüklüğündeki arazilerinde, sayısını bilmedikleri köylerinde dolaşacak, ne de muhteşem saraylarına ve bunların sonsuz debdebe ve saltanatla döşenen salonlarına gireceğiz. Biz, ne Rus efsanesindeki köylü kahramanlarla dolaşacağız, ne de 1861 e kadar demirbaş eşya gibi alınıp satılan, sahipleri tarafından muhakeme edilmeden öldürülen, efendilerinin müsaadesini almadan evlenemiyen köylülerin çektikleri zulümde duracağız.

Biz, bu devirlerde bir köylünün değil, bir kaç köy halkının bile bir av köpeğinden daha ucuz satılmasının iktisadî, içtimaî sebeplerini de incelemiyeceğiz. Biz, ne 1879 da meşhur Rus edibi Korolenkonun sürüldüğü Rusyanın şark vilâyetlerinden birinin küçük bir kasabası Glazovo civarındaki Berezofski köyünde gördüğü acıklı levhaları inceleyeceğiz, ne de onunla beraber, sıtmayı bir cadı kadın şeklinde tasavvur eden köylülerin, nöbetleri geldiği vakit ellerine aldıkları baltalar, sopalar, tırpanlar ve bıçakları hastanın başı ucunda mütemadiyen sallayarak «sıtma cadısı» nın gitmesi için uğraşıp durmalarını seyredeceğiz. Biz, her tarafı, her şeyi yakıp yıkan, ateşten geçiren köylü isyanlarında da durmayacağız. Biz, Rus karakterini de uzun boylu incelemeyeceğiz. Onların mühim bir kabiliyetleri olan plâstik ve taklit hassalarında da durmıyacağız. Biz, ne Rusların halk ve yüksek tabakalarında en büyük muvaffakıyetle canlandırdıkları musikilerini, ne balalaykadan hazin Rus ve Çingene romanslarını dinleyecek, ne de Çaykovski'nin senfonilerine dalarak düşüneceğiz.

Biz, Rusların, bütün dünyada merakla okunan, sanat bakımından

cidden kuvvetli, fakat hiç te müspet olmıyan ve Lermontof'un 1838 de (Düşünceler) şiirinde tasvir ettiği gibi «geleceğe, yaratıcı bir tek ışık saçmayan» diye vasıflandırdığı edebiyatlarına da dalmayacağız. Hattâ «Rus ruhunun derinliğini canlandıran en kuvvetli şahsiyet» ve «XIX uncu asır Rusyasının manevî rehberi» diye tanılan Dostoyevski'nin müfrit kahramanları ile de tanışmayacağız..

Şimdi üstten bir bakışla Rusyanın gelişmesini bir kaç rakamla tesbit edelim:

Rus ülkesi: 1425 de 400.000 kilometre murabbaı iken, Büyük Petro zamanında 2.755.000 kilometre murabbaı olmuş ve XIX uncu asır sonlarında 22.000.000 kilometre murabbaını aşmıştı. Bunun 5.740.000 ni Kafkasya hariç Avrupa'da, 16.000.000 nu da Asyada idi. Bu ülkenin şimalden cenuba uzunluğu 4.000, şarktan garba 8.000 kilometre idi. Y ni XV inci asırdan XX inci asra kadar, Rus devleti arazisi 57 misli büyümüştür. Buna rağman Çarlığın gözleri daima hudutların dışında idi. Onun ajanları her vasıta ile komşularını içten inhilâl ettirmeğe çalışırdı.

Rusyanın nüfusu: Büyük Petro zamanında, 1724 te 14 milyon iken, 1897 de 129 milyonu aşmıştı. Bu tarihlerde şehirlerde yaşayanların sayısı (328.000) den (17.000.000) a yaklaşmıştı. Buna rağmen, Çarlık, memleketinde ölüm sayısını azaltmaya çalışmaktan ise, yeni yeni milletleri daha «Milletler hapishanesi» denilen İmparatorluğa tıkmaya uğraşıyordu.

1861 de köylülerin azad edilmelerinden sonra, 1869 da Rusya vasatî 14,5 milyon kental hububat ihraç ederken, bu, 1900 e doğru 64 milyona yaklaşmıştı. Rusya, bu sahada dünyada birinci mevkii almıştı. Buna rağmen köylüler senede iki defa bile et yemez ve ekseriya kendi iyi cins buğdaylarını satarak, kendileri için fena cinsten ve daha ucuz olanı alırlardı.

Rusyada pancardan şeker yapan ilk fabrika 1802 de kurulmuştu. 1899 da bunların sayısı 1210 u buldu ve Rusya; İtalya, Finlandiya, Almanya, İngiltere ve Türkiyeye şeker ihraç etti. Buna rağmen Rusyada 1901 de istihlâk edilen şeker, adam başına 5,200 kg. idi. (Almanya ve Fransa'da 10,800 Amerikada 25,200 , İngilterede 31,600 kg. idi.)

1893 de demir ve çelik istihsali 67 milyon put (takriben 1.100.000 ton) iken 1902 de 116 milyon put'a (1.900.000 ton) yükseldi; 1914 de ise 200 milyon putu (3.300.000 ton) geçti. 1890 - 1900 arasında Rusyada eritilen maden % 196 nisbetinde artarak bütün memleketleri geçmiş, Almanyaya yetişmişti.

1836 yılında Rus demiryolları 27 km. iken 1900 de 48.000 km. yi, 1904 sonlarında ise, Sibirya ve Mançurya hattı da dahil olmak üzere, 63824 km. yi geçti. Rus bütçesi 1825 de 150 milyon ruble (Takriben 19 milyon altın lira) iken 1910 da 2.5 milyarı (312 milyon altın lira) geçti. Köylüler Rusya nüfusunun % 83 ünden fazlasını teşkil ettikleri ve bütçe varidatının büyük kısmı köylülerden alındığı halde, bu bütçenin % 1,6 sı ekim işlerine tahsis edilir, bunun yarısından fazlası savunmaya değil, saldırmaya ayrılırdı.

Nüfus, 1893 den 1902 ye kadar % 13 çoğalmışken, vergiler bu zamana kadar görülmemiş şekilde % 49 artmıştı. Rus bütçesinin büyük kısmı «votka» satışından geldiği için, o, «Sarhoş Bütçe» diye nam kazanmıştı. Rus maliyesinin istatistiklerine göre, votka sarfiyatı 1904 te 70 milyon kova iken, 1908 de 84 milyonu geşmişti. Votka, Rus halkının sağlığını o derece tahrip etti ki, 1910 da doktor Petrovski Rus doktorları kongresinde: «Hiç bir memlekette halkın, Rusya'da olduğu kadar, nevrasteniye tutulmadığını, hastalığın bilhassa köylülerde çok olduğunu ve bunu votkanın yaptığını» tasrih etmişti. «Kütleleri fakirleştirerek, milletin selâmetine ve iyiliğine zararlı olacak derecede alkolizm artmıştır. Halk arasında olduğu kadar, burjuvazide ve yüksek tabakada da alkolizm icrayı hükmetmektedir. Dostoyevski, kendi Journal'inde: «Votkanın halk safında yaptığı fevkalâde tahribata rağmen, o yeni bir hakikat aramaktan vazgeçmedi.» diyor. Fakat hakikat aramakla, votkanın yayana uzun müddet barışabileceği elbette şüphelidir. Aynı Dostoyevski, kendisinin «Besıy - Şeytanlar» isimli eserinde Verşovenski'ye şunu söyletmiştir: «Halk sarhoştur, anneler sarhoştur, çocuklar sarhoştur ve mahkemelerde yalnız şu sözler işitilmektedir: «İki yüz sopaya mahkum olmuştur!» Bugünkü neslimiz değil, bu gidişle, gelecek nesillerin de hepsi sarhoş olacaktır.» (1).

---

(1) Victor Berard : L'Empire Russe et le Tsarisme. Paris 1906. II inci

1910 yılında bütün Rus köylüsünün elindeki toprak 155.000.000 hektar iken, 130.000 kişiden ibaret büyük ve orta çiftlik sahiplerinin elinde 66.000.000 hektar vardı. 1911 de ziraat nazırı Krivochéine, Duma'daki beyanatında, «1900 istatistiklerine göre Rus köylülerinden % 52 sinin ekecek toprağa ve bunları işleyecek ziraat aletlerine malik bulunmadıklarını» beyan etti. (1).

1826 dan 1829 a kadar, yani üç senede, Rusyada köylüler 41 defa isyan etmişlerdi. 1840 dan 1842 ye kadar isyanlar 101 i, 1854-1855 te ise 137 yi tecavüz etmişti. Bilhassa bu isyanların tesiriyle, 1861 de servajın, yani köylü köleliğinin ilgasına karar verildi.

XVIII inci asrın sonlarında Rusyada ölüm sayısı binde 20 iken, bir asır sonra binde 35 i buldu ve bazı mıntakalarda binde elliye çıktı. Kıtlık senelerinde ise, ölüm sayısı korkunç yekûnları buldu. (2).

1909 yılında Rus köylülerinden 7 milyonunun işsiz olduğunu ve bunların beslemeye mecbur oldukları 17 milyon insanı geçindiremediklerini İmparatorluk Şurası azasından Rostvand tesbit etmişti.

1861 den sonra köylünün toprağa sahip olması için yapılan teşebbüslere rağmen, yirminci asır başlarında, köylülerin aldıkları toprağın % 80 i komünlere aitti. Rus köylüleri toprağı «artel» ve «mir» teşkilâtı ile müştereken tasarruf ederlerdi. Küöylüler toprağa sahip olamıyorlardı.

1887 de sınaî müesseseler miktarı 30.888 ve işçi sayısı 1,5 milyona yakın iken, 1897 de sınaî müesseseler 36.000 i aşmış, işçilerin sayısı da 2 milyonu geçmişti.

1900 yılında Rusyada ecnebi sermayesiyle çalışan 16 müessese varken, 1903 te bunların sayısı 500 ü aştı.

---

tabı. Sa : 341

A. Bobof, asırlardanberi devam eden sarhoşluğun ve frenginin Rus bünyesinde, kafa ve ruhunda yaptığı tahrıbatı içtimaî bakımdan incelemekte ve Rus ruhunun hayatta ve inkılâpta gösterdiği muvazenesizlikler ve taşkınlıkların sebebini bunda bulmaktadır. «Rusya Yeniden Doğacaktır. Vozroditsa Rassiya» eseri, İstanbul 1924, Sa: 14.15

(1) Henri Sée : Évolution et Révolution. Paris 1929. Sa : 232

(2) Alexinski: La Russie Moderne. Sa: 152

1884 te Rusya'da çalışan ecnebi sermayesi 5,5 milyon ruble (687.000 altın lira) iken, 1913 te bu yekûn 1 milyar 736 milyon rubleye (217.000.000 altın lira) yükselmişti.

Rus ordusu Büyük Petro zamanında 200.000 kişi iken, 1854 de 1,5 milyon, 1905 Rus - Japon harbinde 3 milyon, 1914 de ise 15 milyonu geçmişti.

1860 yılında Rusyada askere alınanların % 95 i okuma yazma bilmezdi. XX nci asır başlarında ise, okuma yazma bilmeyenlerin sayısı ancak %. 80 e inmişti.

İlk Rus üniversitesi 1775 de Moskovada kurulmuştu. XIX ncu asır sonlarında ise Rusyada 9 üniversite vardı. 1832 de bu üniversite okuyucularının % 78 i zadegân, % 17 si şehirli-ortahalli, % 3 ü köylü, % 2 si papas çocuklarındandı. 1884 te ise zadegân sayısı % 49 a indi. Şehirlilerin sayısı % 35 i geçti. Köylülerinki % 8 e yaklaştı.

Rus devlet bütçesinin ancak % 3,2 si maarife tahsis edilmişti. 1909 da ilkokullar için 28 milyon, yani nüfus başına 40 - 50 santim tahsis edilmişti.

1845 - 1854 de 6 gazete ve 19 mecmua neşrine müsaade edilmişken, 1855 - 1864 te bunların sayısı 66 gazete ve 115 mecmuaya çıktı. (1)

Büyük Petro'nun Petersburg'ta açtığı ilim akademisine davet ettiği Profesör Volf: «Rusyada her şeyden evvel maarifin yayılmasına çalışılmalıdır. Rusyanın, yüksek âlimlerden ziyade, mekteplerde ders okutacak muallimlere ihtiyacı vardır. Memlekete, bunları hazırlayacak adamlar çağırılmalıdır.» demişti. Petro gibi, Çarlık ta bütün tarihinde maarifi yaymaya önem vermedi.

Rus münevverleri ise, halkın seviyesini yükseltmekten ziyade, bütün gayretlerini hayalî emellere hasrettiler.

1825 Dekabristler isyanından sonra, bilhassa 1835 nizamnamesiyle üniversite hürriyeti baltalandı ve üniversite sıkı knotrole tâbi tutuldu. Bunu kolaylaştırmak için üniversitelilerin resmî el-

---

(1) P. Milioukov: La Crise Russe. Paris 1907, sa: 210

bise giymeleri mecburî kılındı. Okuyucu sayısını azaltmak için üniversite ücreti fevkalâde yükseltildi.

Orta mektep okuyucularını bile birbirlerini gözetlemeğe ve jurnalcılığa teşvik eden hükûmet, gerek memleket mikyasında ve gerekse mektep ve üniversitelerde yaptığı istibdatla, gençliği ilme değil, siyasete sevketmişti. Bunun neticesi olarak ta Rus gençliği sabırla, tenkitle hayatta tekâmülün mânasını öğreten ilmî ve memleket için faydalı bir inkılâbı düşünmektense, heyecan ve intikamın, his ve hayalin tesiriyle, azamî yıkıcı bir ihtilâli mukaddes bir gaye edinmişlerdi.

Hükûmetin aldığı bu sıkı tedbirler yüzünden her üniversite, devlete tamamiyle düşman ve inkılâpçı fikirlerle meşbu birer ocak haline geldi, hükûmet de bütün şiddetiyle bunlarla mücadeleye devam etti. Buna binaen; Rusyanın meşhur doktorlarından Profesör Pirogof: «Üniversiteler, cemiyetlerin en iyi barometreleridir. Onun gösterdiği hava hoşa gitmiyor diye barometre kırılır mı?» demişti.

1905 te Rusyanın geçirdiği buhranda yalnız üniversiteliler değil, orta mektep okuyucuları da ihtilâlin ön safında yer almışlardı.

Rus üniversiteleri birer müfrit inkılâp mabedi, talebelerin çoğunluğu da bu mabedin kurbanları idi.

Karl Marx 1868 de: «Yirmi beş sene Ruslara karşı mücadele ettiği halde kaderin acayip cilvesi olarak «sermaye» adlı eserinin yabancı memleketlerden ilk olarak Rusya'da basıldığından» hayretle bahsettikten sonra: «Buna pek te şaşmamalı, çünkü Ruslar, Garpten daima en müfrit şeyleri alırlar.» der. (1).

Engels de, arkadaşı Marx 'a, 29 Nisan 1870 te gönderdiği mektubunda: «Eğer Rusyada, ya Sibirya veya garbî Avrupaya göçmek kararından başka meslekleri olmayan 40.000 inkılâpçı üniversite okuyucusu varsa, bu ne bahtsızlıktır. Eğer garp cereyanını inhilâl ettirecek bir şey varsa, o da, bu az çok okumuş, haris, aç 40.000 Rus nihilistini garba getirmektir. Bunlar, bizim hazırlayacağımız ordulara subay olmaya yelteneceklerdir. Bunlar, her tarafta, işçilerin

(1) Henry Rollin: La Révolution Russe. Paris 1931, cilt 1, Sa: 79

başına geçmeye çalışacak ve onları idareye kalkışacaktır. Her tarafta, Ruslara has olan entrikacılığı ve tahrikçiliği canlandıracaklardır.» der. Bu sözler, Engels'in Rus tarihinin, Rus zihniyet ve fikrinin gelişmesindeki mantığı esaslı bir surette kavradığını ve bolşeviklerin bugün bütün dünyada komünist partilerini ellerine almak suretiyle hakikî sosyalistlere karşı yaptıklatını tâ 1870 te sezmiş olduğunu açıkça gösterir.

RUS CEMİYETİNİN BÜNYESİNDEKİ TEZATLAR VE BUNUN ESAS SEBEBİ:

Aziz kardeşlerim,

Yukarıda bahsettiğim kısa istatistikler, Rusya'nın iktisadî gelişmesinden, maarifin az çok artmasından halkın büyük çoğunluğunu, % 83 ünü teşkil eden köylülerle işçilerin faydalanmadıklarını göstermeğe, üniversiteler münasebetiyle söylenilenler ise, hükûmetle münevverler arasındaki düşmanlığı anlatmaya kâfidir.

Gerek iktisadî ve gerekse maarif sahasındaki inkişaf arttıkça, Rus cemiyetinin iç bünyesindeki muvazenesizlikler ve tezatlar, gevşemekten ziyade, kuvvetlendi. Halbuki 18 inci asrın meşhur filozofları, bilhassa bir müddet İkinci Katerina'nın teveccühünü kazanmış olan Voltaire ve Diderot, Rusyanın geriliğini «medeniyetten uzak kalmasında, cahillikte» buluyorlardı. Bunlara göre Rusya, medenî inkişafı ile idaresini düzeltecek ve bu yolla garp medeniyet ailesine girecekti. Bunlar Rusyaya görünür tarafından bakmışlardı.

XIX uncu asır fikir adamları, Rusyada teknik medeniyetin gelişmesine, ilim ve maarifin artmasına rağmen, Rusların içtimaî bünyelerindeki muvazenesizlikleri düzeltemediklerini müttefikan tesbit ettiler. Rus fikir cereyanını ve edebiyatını esaslı incelemiş olan garp âlimleri, bunların da Rusyayı, Rus çoğunluğunu kalkındırmaya yarayacak ölçülü ve müsbet olmaktan ziyade, hayalî, yıkıcı, müfrit olduğunu anladılar.

Turgenyef'in müstesna üslubu ile romanlarında canlandırdığı,

her şeyi inkâr eden nihilist, inkılâpçı, müfrit tipler, Rus nihilistlerinin incelenmesine yol açmıştı.

Rus bünyesindeki bu ifratın sebebini arayan âlimlerden bazıları, bunu Rusyanın genişliğine, iklim ve tabiatına bağladılar. İngiliz âlimi Moris Baring 1911 de Londrada neşrettiği «Rus Halkı — The Russian People» eserinde: «Kanada ikliminin, aynen Rusyanın büyük iklimine uyduğunu, fakat oradaki halkın Ruslardan tamamiyle farklı karakterde olduğunu» ispat etmek suretiyle, bu görüşün sakatlığını ortaya koydu.

XIX uncu asır âlimlerinin büyük bir kısmı, Rusyanın siyasî ve içtimaî bakımdan normal bir inkişaf yoluna girmesinin çok güç olacağını tespit etmiş, Rus fikrinde müfrit, nihilist, menfî bir hususiyet olduğunu görmüşlerdi.

Fakat, bunlar da yine dışa bakmışlardı. Bunlar da rus fikir ve ruhuna, Dostoyevski'nin tabiriyle «Kuyunun derinliğine» ciddiyetle bakamamışlardı. O kadar ki, o zamanlar, Dostoyevskinin: «Nihilizm, Rusyada canlanmışsa, bu, bizim hepimizin nihilist olmamızdandır.» demesine, yani bunun Rus karakterinde, Rus ruhunda aranması lâzım geldiğine işaret etmesine rağmen, bu derinliğe çok az mütefekkir dalabilmişti. Rusyayı tetkik etmiş XVIII inci ve XIX uncu asır âlimleri «kuyunun derinliğine» bakamamışlarsa da, bunların büyük kısmı, Çarlığın mutlaka inkılâba sürükleneceğini görmüşler ve hattâ bu inkılâbın demokratik bir esasta kalamayacağını da önceden tespit etmişlerdi.

Daha 1790 da, Fransanın Petersburg sefiri olan Genet: «Kaba, barbar bir halkın yapacağı inkılâbı düşünerek titriyorum. Her şey tahrip, her şey yok edilecek, her şey ateşten ve kılıçtan geçirilecek..» demişti..

XIX asır başlarında Rusya hakkındaki tetkikleriyle şöhreti hâlâ devam etmekte bulunan Joseph de Maistre ise: «Hürriyet, bu mizaçta bulunan insanlara, içkiye hiç de alışmamış olanlara şarabın yaptığı tesiri yapacaktır. Eğer bir kaç üniversiteli Pugaçef her hangi bir fırkanın başına geçerse, eğer bir kere halk harekete gelir de orada Avrupa tarzında bir ihtilâl başlarsa, nelerden korkulacağını size söyleyebilmem için ifadem kâfi gelmez.» hükmün vermişti.

Bunu, bu devirlerde Puşkin, Lermontof, Tolstoy gibi Rus şair ve edipleri de sezmiş ve yukarıyı ve Rus fikir hayatını ikaz maksadiyle en acı ifadelerle tasvir etmişlerdi. Puşkin «Yüzbaşının kızı» eserinde: «Allahım! sen bize mantıksız, amansız olacak olan Rus isyanını göstermel» demişti. 1830 da Lermontof tarafından yazılmış ve 1921 de Berlinde basılmış olan külliyatından aldığımız şu şiirini müsaadenizle okuyayım:

Bir Gün Gelecek

Bir gün, Rusyanın bir kara günü gelecek;
Çarların taçları da başlarından düşecek.
Kara kitle Çara olan sevgisine gülecek;
Kan ve ölüm çoklarına olacak tek yiyecek.
Günahsız çoçukları, çok zavallı anaları,
Öldürülen kanunlar da himaye etmiyecek.
O zamanlar kara veba ölülerden kaçacak;
Issız köyler ortasında dolaşacak duracak.
Göz yaşları kapılardan sokaklara taşacak;
Kara açlık bu zavallı diyarları saracak.
Şarıldayan nehirlerden kanlı sular akacak;
İşte o gün karşınıza korkunç biri çıkacak;
Tanıyacaksın onu sen de, herkes de anlayacak:
Neden onun ellerinde büyük çelik bir bıçak.
Her tarafı simsiyahtır, yüzü onun pek korkunç;
Kapkaradır cübbesi hem başındaki dik sorguç.
1830 *Lermontof*

Fransız Akademi azasından M. Paléologue, (Les Precurseurs de Lenine) adlı eserinin (Paris 1938) 152 nci sahifesinde Tolstoy'dan bahsederken, Tolstoy'un, siyasî görüşlerinde, anarşist Bakunin ve Kropotkin'le birleştiğini ve onun, candan dilediği ihtilâli çok yakın gördüğünü, Rus devlet müessesinin çok kısa zamanda çökeceğine inandığını ve: «Halkın sabrı tükendi... Tehlike, günden güne, saatten saate artıyor... Küçücük sandalımız bütün azgınlığiyle hepimizi

boğacak ve yutacak olan fırtınalı denizde ancak güçlükle yüzebiliyor.» dediğini kaydeder.

Fransanın en mümtaz simalarından, adalet duygularına en derin bir samimiyetle bağlı evlâtlarından biri olan meşhur tarihçi Michelet, Rus «kuyusunun derinliğine» bakarak, 1852 de neşrettiği «Polonya ve Rusya» adlı eserinde (sahife 133): «Rusya, düne kadar bize «Hıristiyanlık benim!» diyordu. Yarın o, bize «Sosyalizm benim!» diyecektir..» derken umum Rus fikrindeki ifratı ve bu ifratın Rusyayı nereye götüreceğini anlatmış oluyordu.

Henri Martin, «La Russie et L'Europe» eserinde, (Paris 1866, Sahife 419, 420) Rusyanın komünistliğini ve Avrupa ile farkını ve ona karşı olan durumunu şöyle hulâsa eder:

«Rusya, ne bizim fikirlerimize, ne bizim ahlâkımıza, ne de bizim hak ve hukuk mefhumlarımıza sahiptir. O, tam bir mutlakiyet zihniyetiyle, şefinin, bir kelimeyle cemiyetin bütün temellerini değiştirmek hakkına malik olduğuna inanır. O, komünist ruhu ile de, şahsî hürriyeti tanımadığı kadar, bu hürriyetin tabiî bir tekâmülü ve tezahürü olan mülkiyet hakkını da tanımaz. Komünizm, yalnız müşterek mülkiyet olan yerde değil; şahsî hürriyetin tanınmadığı ve inkâr edildiği, mülkiyet hakkının dokunulmaz bir hak değil de sırf mutlak hakimin keyfine tabi «vazıülyet» likten başka bir şey olmadığı her yerde komünizm vardır.

Varsın, onlar kendi prensiplerini kendi memleketlerinde tatbik etsinler! Bu, bizi alâkadar etmez. Onların pederşahî bir mahiyet atfettikleri mutlak hâkimlerinin aşağılık, nisbî ahlâkları da onların olsun! Fakat onlar, bu prensipleri bizim memleketimizde, tâ Avrupanın göbeğinde de tatbik etmek istiyor ve bunu Avrupalı milletlere de yayıyorlar. İşte asıl fecaat ve cinayet bundadır. Bu, aşağı bir cemiyetin, zorla, cebirle, yüksek bir cemiyetin yerini almasıdır. Bu, beşeriyetin gerilemesidir. Bu, fıtratın tabiî tekâmül kanununun insan tarafından ihlâl edilmesidir. Buna tahammül göstermiş olması, Avrupa'ya pek çok pahalıya mal olacaktır.»

ÇARLIK RUSYASINDA MİLLETLER MESELESİ:

Aziz kardeşlerim,

Rus imparatorluğunun bir adı da «Milletler Hapishanesi» dir. Şimdi de kısaca Rusyanın etnik durumu üzerinde duralım.

Rusyada Ruslar tarihin hiç bir devrinde, iddia ettikleri gibi, ütün nüfusun % 53 ünü bulamamışlardır.

Eskiden, Rusya etnoğrafyasını tetkik etmiş olan âlimler, «Milletler Hapishanesi» olan Rus İmparatorluğunu «Milletler mozaikinden teşekkül etmiş» diye tarif ederler ve bunların dil ve lehçelerinin sayısının 150 yi geçtiğini kabul ederlerdi.

XIX uncu asırda garpta başlayan milliyet cereyanının Rusya çerçevesinde yaptığı tesirlerle bunların sayısı mühim miktarda azaldı. Kabileler milet, lehçeler edebî dil olarak toplandılar.

XIX uncu asırda Ruslar ve bu milletler, mensup oldukları din bakımından, şu nisbette idiler: ortodokslar % 65, islâmlar % 11, katolikler % 9, eski mezhepler % 8, yahudiler % 4,2, protestanlar % 2,8 olup bunlardan başka budistler ve diğer mezheplerde olanlar da vardı. (1).

Rusya'da mahkûm milletlerin sayısı daima Ruslardan fazla olagelmiştir. Memleketin her tarafında dağınık bulunan Ruslardan başka, müttehit Rus kitlesi nüfusun ancak % 40-41 ini teşkil eder. 1926 sayımına göre, Sovyet Rusya nüfusu 147 milyon, 1939 sayımında ise 170.467.186 olarak ilân edilmişti. 1939 sayımına göre Sovyetler Birliğinin nüfus vaziyeti şöyledir:

Ruslar (R. S. F. S. R. ve ona bağlı muhtar cumhuriyet ve eyaletlerdeki Ruslar, Türk olmayan muhtar Cumhuriyet ve eyaletler ve aşağıda yazılı olmayan Leh, Yahudi, Rum gibi diğer milletlerle birlikte) 91.669.951

(1) — Alexinski: La Russie Moderne. Paris 1912. Sa: 40

Türkler:		
Özbekistan	6.282.440	
Kazakistan	6.145.937	
İdil-Ural	6.034.136	
Şimalî Kafkasya	4.517.169	
Azerbeycan	3.209.727	
Altay Türkleri	2.520.084	
Çuvaşistan	1.677.013	
Kırgızistan	1.459.307	
Türkmenistan	1.253.985	
Öyrat ve Hakaslar	570.000	
Buryat - Mogollar	542.170	
Kırım	1.126.824	
Yakutlar	400.544	
Tacikistan	1.485.091	
Kalmuklar	220.723	37.445.150
Ukranya		30.960.221
Beyaz Rusya		5.567.976
Gürcistan		3.542.289
Ermenistan		1.281.599
		170.467.186 (1)

Sovyetler Birliğine dahil cumhuriyetlerin nüfusunu tespit eden bu istatistikler Rusyada yaşayan milletlerin etnik istatistiklerini tam olarak ifade etmez. Çünkü bu cumhuriyetlerde akalliyet olarak başka milletler de yaşamaktadır. Faraza Kafkasya'da Gürcistanda Türkler, Ermeniler bulunduğu gibi son zamanlarda buraya büyük miktarda Rus ve Ukraynalı da yerleştirilmiştir. Bunun gibi Azerbaycan, Ermenistanda da diğer milletlerden akalliyetler mevcuttur ve oraların etnik durumları da bilhassa bu son devrede bolşevikler tarafından fevkalâde karıştırılmaktadır. Bundan başka bu Kafkasyalı milletler Rusya, Ukrayna ve diğer Cumhuriyetlerde de yaşamaktadırlar. Bunların sayısını da katiyetle tespit mümkün değildir. Buna binaen Rusyadaki milletlerin etnik hakikî sayılarını tespit müşküldür ve bu durum gün geçtikçe daha karışık bir hale gelmektedir.

(1) Pravda ve İzvestya gazeteleri, Maskova, 2 Haziran 1939

İkinci cihan harbi esnasında ve bunu takip eden senelerde Rusya'da yapılan tehcirlerin ve iaşe darlığının bütün Rusya nüfusuna yaptığı tesirlerle umum nüfusun hakikî miktarı bilinemediği gibi, sanayileşme programiyle yeniden kurulan sanayi şehirlerine muhtelif cumhuriyetlerden ne nisbette ve hangi milletten insan gönderildiği de kestirilememektedir.

Karl Marx 'ın arkadaşı Engels «Rusya» adındaki eserinde: «Ben Rusyadan bahsettiğim zaman bütün Rus İmparatorluğunu değil, ancak Büyük Rusların yaşadığı garpta: Pskof, Smolensk; cenupta: Voronej ve Kursk arasındaki mıntakayı anlarım.» diyor. Çünkü o da, Marx ta, hakka, hürriyete, menfaatın ve korkunun üstünden bakan bütün samimî garp münevverleri gibi, Rus İmparatorluğunu «Milletler Hapishanesi» olarak tanıyor ve buna karşı mücadele ediyorlardı.

1864 te «Birinci Enternasyonal» i açış nutkunda Marx : «Milletler arasındaki münasebetlerin ahlâk ve adalet kanunlarına uygun olarak halledilmesi» tezini müdafaa ederek, Rusların, Şeyh Şamil'in tarihî kahramanlık destaniyle müdafaa ettiği Kafkasyayı zaptetmelerini ve kahraman Polonyayı imha etmelerini en yüksek heyecanla protesto etmiş ve bunu: «Şaşkın lâkaydiyle, menfaat sempatisiyle, hayasız tasvibiyle karşılamış olan Avrupanın yüksek mahafilini» kendisine has kuvvet ve şiddetle tel'in etmişti.

Çarlığın; Kafkasya, Polonya, Kırım, Türkistan, Kazan, Başkırdistan, Ukrayna, Beyaz-Rusya, Litvanya, Letonya, Estonya ve Finlândiya'da, bütün imparatorlukta yaşayan küçük, büyük bütün bahtsız milletlere karşı takip ettiği ruslaştırma siyasetini, irtikâp ettiği zulmü, facialarıı saymak uzun, hem de pek uzun sürer. Ancak, şu kadarını söylemek lâzımdır ki, bütün bu milletler bu tazyikle, bilhassa XIX uncu asırdan beri, ruslaşmaktan ziyade millî hars ve imanlarını kuvvetlendirdiler ve her fırsatta hak ve hürriyet davasında Çarlığa karşı mücadeleyi en kutsî borçları tanıdılar. Çünkü bu milletler için ya din ve harslarını koruyarak millet olup kalmak, yahut ta Rus olup gitmek kaziyesinden başka yol yoktu. Bunun için de, bu milletlerin millî imanları kuvvetlendiği nisbette bu mücadele bu ölüm dirim savaşı olma yoluna girdi. Ruslar, ne kendileri için,

ne de bu milletler için tarihlerinde hakka, hürriyete giden normal bir inkişaf yolu açamıyorlardı.

Efsanenin, Kafkas dağlarında «Hürriyet» aşkiyle daimî olarak kemirilen, fakat hep taze hayat bularak mücadeleye atılan «Promete» si gibi, esirlik tarihleri baştan başa facia olan bu milletlerin varlıklarını müdafaa ve hak ve hürriyetleri için yaptıkları savaşları burada canlandırmak değil, bunları saymak dahi imkânsızdır. Bu meselede dikkatinizi çekmek istediğim mühim bir nokta, bütün dünya milletlerinin esirlikten kurtarılmasını ileri süren, insanlığın içtimaî adalete kavuşmasını dilediklerini söyleyen, asrımız medeniyetinin insanlığı refaha ulaştıramadığını en yüksek heyecanla canlandıran Rus fikir ve siyaset adamlarının, hattâ en insanî tanılan Rus ediplerinin bile mahkûm milletlerin bu faciaları önünde kudret ve kanaatlerine yakışır bir müdafaada bulunmadıklarıdır.

Buna binaen, bu bahtsız milletler, hak ve hürriyet yolunda, Çarlığın devrilmesinde Rus inkilâpçılarına taraftar olmuşlar ve bu sahada tarihî işler görmüşlerse de, ilk fırsatta onlardan ayrıldılar, kendi aralarında birleşmeğe gittiler. Stalin, bence Bolşeviklerin bugünkü gaye, prensip ve taktiklerini anlatması bakımından pek mühim olan «Leninizmin Temelleri» adlı eserinin 150 nci sahifesinde: «Rus proleteri, eski Rus İmparatorluğunda ezilegelen milletlerin sempati ve yardımından mahrum kalsaydı, Rusyada ne inkılâp olabilir ne de Kolçak ve Denikin mağlup edilirdi.» der.

Mahkûm milletlerin Rus inkılâbına yaptıkları tarihî yardımın önemi bundan daha açık, daha kat'î olarak nasıl ifade olunabilir?

Buna rağmen, Rus inkılâpçılarının ne liberal kısmı, hattâ ne de sosyalistleri Marx 'ın yoluna girmediler. Bugün de bu yolu tanımıyorlar.

Bolşevikler tarafından 1921 de yıkılmış olan Gürcistan Sosyalist Cumhuriyetinin reisi Mr. Jordania, 1928 de yayınladığı «Yekûn» ve «İhtilâflarımız» adlı broşürlerinde, Rus sosyalistleriyle yaptığı alenî münakaşalar hakkında verdiği malûmata «Rus fikrinin hakikî Marx yoluna girmek değil, hak, adalet esasını bulmaktan bile ne kadar uzak olduğunu» cidden hayret edilecek şekilde tebarüz ettirmektedir.

Mr. Jordania, «Yekûn» kitabında marksizmin son devir ideoloğu Kautski'nin: «Enternasyonalizm, ben kendi milletime ne kadar hak tanırsam, diğer milletlere de o kadarını tanırım demektir.» tezini bir türlü Rus sosyalist yoldaşlarına anlatamadığını büyük bir teessür ve infial ile izah eder.

Bu söylediklerimle, Rusyanın yalnız etnik, maddî bakımdan değil, fikir bakımından da büyük ölçüde iki cepheye ayrılmış olduğunu ve bunların arasında büyük bir uçurum bulunduğunu tesbite çalıştım. Bir tencerede kaynamakla beraber; bu iki âlemin maddî, fikrî, ahlâkî, içtimaî ve siyasî gelişmesi kaynaşamadı, ikisi ayrı ayrı istikametlerde yol aldı.

RUSYADA İSYANLAR VE İNKILAP HAREKETLERİ:

Rusyanın maddî gelişmesinden bahsedildiği zaman, bunlar «bütün tencere» ye aittir. Rus içtimaî fikrinin gelişmesi ve Rus kültürü hakkında söyliyeceklerimiz pek tabiidir ki, ancak Ruslara aittir. Buna geçmeden kısaca, yine dıştan olarak, Rusyada halk isyanlarına ve inkılâp hareketlerine temas edelim.

XIX uncu asır başlarına kadar Rus devlet ve cemiyetindeki sarsıntılar ya yukarıda taht etrafında, saray entrikaları yüzünden, Çarların şahsiyetlerine karşı yapılmakta, yahut ta aşağıda köylü isyanları ile canlanmakta idi. Bu köylü isyanlarının en meşhuru, İkinci Katerina zamanında 1773-4 de hükûmeti telâşa düşüren, Moskova'yı tehdit edecek kuvvet ve vüsatte yapılmış olan Don kazağı Pugaçef isyanıdır.

Devleti meşrutî bir idareye kavuşturmak gibi, siyasî bir gaye ile yapılan ilk mühim hareket 1825 yılı 14 Ekiminde yapıldığı için buna «Dekabristler» isyanı denildi. Napoléon orduları ile harbederek Avrupayı görmüş olan Rus zabitlerinden bazıları, Rusyanın hak ve hürriyet yoluna girmesini sağlayabilmek endişesiyle Çarın muhafız alayını hazırlayarak Birinci Nikolaya karşı isyana geçtiler, fakat muvaffak olamadılar. Bunların reisi Pavel Pestel idamından evvel: «Benim en büyük kabahatim, tohumunu ekmeden meyvayı toplamak istemekliğimdir.» demişti.

Bu hareket hakkında Fransız tarihçisi Rambaud: «Bunlar, Rusyada hürriyet için ölecek insanların bulunduğunu isbat etmesini bildiler.» der.

İkinci mühim ihtilâl hareketi, Rus - Japon harbinden sonra, 1905 Ekim ayında bütün Rusyada umumî grev yapılmasiyle başladı. Çar, 17 Ekim 1905 te teşriî meclis olarak Duma'nın açılmasını kabul etti ve isyan bastırıldıktan sonra, irtica kuvvetlenerek hukukunu tahdit etti ve bu meclisi dağıttı. Rusyaya tamamiyle dıştan bakan birçok müellifler, Çar Nikola ve etrafı, körü körüne irticaa dönmeselerdi, Rusyanın 1917 inkılâbına uğramıyacağını kabul ederler. Bunlar, Rus tarihinde, Rus bünyesinde, karakterinde mantıkî neticeyi aramayanlardır.

RUS KARAKTERİNİN MÜSBET TARAFLARI:

Rusların ülkelerini genişletmelerini, teknik gelişmelerini, ilim ocaklarını kurmalarını, denizde damla da olsa, ifrata da kaçsa, bir münevver kadro hazırladıklarını ve bunların hususiyetlerini az da olsa gördük.. Bir kaç cümle ile, Rus karakterinin hiç olmazsa müspet taraflarını da tesbit edelim:

Milikof, «Rus Kültür Tarihi» eserinde: «Rus millî tipinin en karakteristik çizgisi, seciye ve âdetlerindeki az çok yumuşaklıktır. Bize göre, menfî bir miras olmakla beraber, bize Rus mazisinden kalma yegâne miras olarak bunu kabul ediyoruz. Ruslar ve ecnebiler tarafından, iyi fena, Rus karakteri hakkında söylenmiş bütün kanaatlar, bu esasa bağlanabilir..» der.

Sorbon profesörlerinden Jules Legras, 1934 te neşrettiği «Rus Ruhu» eserinde, en eski devirlerden bu tarihe kadar Rus karakteri hakkında yazılan ciddî tetkikleri telhis eder . Uzun zamanlar, Ruslar arasında yaşamış olanları yakından anlamağa çalışmış olan bu âlim «Çocuk halk» dediği Rusların karakterinde, müsbet olarak şunları kaydeder: «Doğma mukallittirler. Tetkik, müşahede, gözetlemede kuvvetlidirler. Rusları diplomatlıkta, casuslukta, konspirasyonda, gizli siyasî çalışmalarda fevkalâde kabiliyetli yapan bu vasıfları-

dır. Çok beceriklidirler. Arzu ve hırslarında kuvvetlidirler. Kültürlerinin zayıflığı ve Slav zihniyetlerinden dolayı manevî frenleri az ve zayıftır. Sonsuz uysal ve sabırlı olmalarına rağmen, hadsiz sertliğe, kabalığa giderler.» der.

Bu profesör, tırnağının ucuna kadar Rus diye tavsif ettiği Tolstoy'u «Rus karakterlerini en iyi aksettiren adam» diye vasıflandırır, onun hayatında daimî bocalamalar, karar değiştirmeler görür ve bütün kuvvetli taraflarına rağmen Tolstoy'u: «Zayıftı, çünkü o ciddî mukavemet gösteremeden arzu ve heveslere, teessürlere kapılırdı.» der.

A. Leroy Beaulieu, «L'Empire des Tsars» eserinin 538 inci sahifesinde: «Otuzbeş sene müddetle, diyor Tolstoy, hiç bir şeye inanmayan bir insan, kelimenin tam manasiyle bir «nihilist» idim.» Tolstoy bu fikrinden nasıl vazgeçmiştir? Bunu «İtiraf» isimli eserinde anlatmıştır. Yalnız romanları, bu değişikliği anlamamıza kâfi gelmezdi. P. Bezonchof ve Lévine, ona sükûn ve ışığın nereden gelebileceğini bize hissettirmekle, onun tereddüt ve mücadelelerini bize gösterdiler. Bedbinlik, Tolstoy için, hiç bir şeye inanmamazlığın, «nihilizm» in acı bir meyvası olmuştur.» der. 541 inci sahifede de şöyle diyor: «Tolstoy, ahreti kat'î olarak inkâr etmektedir. Hıristiyan ölürken nihilist kaldı. Tolstoy, insan için; insaniyetin ebediyetinden başka bir ebediyet kabul etmemektedir.» Aynı eserin 547, 548 inci sahifelerinde de: «Tolstoy'un, ordu, adalet, ve kanun hakkındaki prensipleri anarşist Kropotkin'in prensiplerine benzer. Kropotkin gibi o da, cürmü ortadan kaldırmak için, hapishaneleri kaldırmak ve kanunları yakmak lâzım geldiğine inanmaktadır.»

Tolstoy'un 1885 senesinde fransızca neşredilmiş olan «Dinim» eseriyle Kropotkin'in «Bir Asinin Sözleri» isimli eseri mukayese edildiği zaman neticelerinin aynı olduğu görülür. Bunda hayret edilecek ne var? İhtilâlci prens ve dinî mutasavvıf, her ikisi de ilerisini gören ve inanan insanlardı. İkisinin de görüşü ayni idi. Bakunin ve Kropotkin kadar Tolstoy da anarşist veya anarşi taraftarıdır. Başı boş, nizamsız bir cemiyet onu korkutmazdı. «Bütün hükûmetleri yıkınız, nizamsızlık dediğimiz şeyden «serbest bir nizam» çıkacaktır.» derdi.

Yasnaya Polyana mektebinde tatbik ettiği tecrübeyi milletlere de memnuniyetle teşmil etmek isterdi. Bir kere kendi hallerine bırakıldıktan sonra, insanlar, Tolstoy'un küçük mujikleri gibi, kendi aralarında adalet ve sükûnu tesis edeceklerdir.» demektedir.

XIX uncu asır başlarında, 1815 de, Rus prensi Kozlofski'ye gönderdiği mektubunda, Joseph de Maistre, Rus karakterinin bu cihetine işaretle: «Sizde her şey değişir. Kanunlar - kordelâlar gibi, fikirler - yelekler gibi, sistemler - her cins modalar gibi... Sizde değişmeyen yegâne şey: değişmektir.» demişti. (1). Bununla o, Rus cemiyet ve zihniyetinde sağlam bir anane olmadığına, bu pek mühim noktaya parmak basmış oluyordu.

Aziz kardeşlerim,

Rus tarihini, mantıkî netice olarak, mutlaka inkılâba sürükleyen esas sebep nedir?

Evet, İkinci Nikola, 1905 te Rusya'nın girdiği, pek dar da olsa, meşrutî yoldan ayrılmasaydı, belki 1917 inkılâbı olmazdı.

Fakat neden bu Çar, 12 Ocak 1917 de bile kendisini en büyük endişe ile ikaza çalışan İngiliz sefiri Buchanan'a hâlâ: «Ben mi halkımın tekrar itimadını kazanmalıyım, yoksa o mu benim itimadımı kazanmalıdır?..» dedi. Buckanan de, teklifi Çar tarafından kabul edilerek hükûmet başına memleketin itimadını kazanmış şahsiyetler getirilse, hukukî esaslar genişletilseydi Rusyanın inkılâptan kurtulabileceğini tahmin ederek bu teşebbüslerde bulunmuştu.

Çarlığı kurtarmak endişesiyle meşhur Rasputin'i öldürmüş olan muhafazakâr Rus vatanperverleri de, bu sayede inkılâbı önliyeceklerini tahmin etmişlerdi. Milikof 1917 de Duma kürsüsünden meşhur «Budalalık mı, İhanet mi?» nutkunu söylerken de, tehlikeyi apaçık göstererek, Çarlığa, hükûmete tesir edeceğini zannetmişti.

---

(1) Joseph de Maistre: Lettres et Opuscules Paris 1851, cilt 1 sa. 334, 335

Ateşin bacayı sardığı gözle göründüğü halde İkinci Nikola'nın iftattan ayrılmamış olması hâdisesi başlı başına mühim ise de, bundan daha mühim olanı, Rus Çarlığının, bilhassa Büyük Petrodan beryapılan bütün teşebbüslere rağmen, neden bu gelişme yoluna girmemiş olmasıdır. Neden Birinci Aleksandr, İngiltere'yi ziyaretinde, «Rusya'da parlemanter bir hükûmet kurabilmek için bir muhalefetin lüzumundan» bahsettiği halde, bunu yapmadı ve yapamadı? Ve neden, yine bu Çar, Amerikan istiklâlinin kurucusu Büyük Vaşington'dan, Amerikan kanunu esasîsinin bir suretini aldırdığı halde bunu tatbik etmedi? Neden İkinci Aleksadr, 1857 de Moskova zadeğânlarına: «Hürriyetin aşağıdan gelmesinden ise yukarıdan gelmesi müreccahtır.» dediği halde bunu tahakkuk ettiremedi? (1). Yalnız bu değil, neden müstesna bazı Rus devlet adamlarının, faraza 1809 da Speranski'nin, 1898 ve 1905 te Vitte'nin dar bir çerçevede de olsa, hukukî ıslahat teklifleri yürütülemedi?

Milikof'un dediği gibi, «neden bütün ıslahat teşebbüsleri red ve onları ileri sürenler mahvedildi?» (2).

Neden bütün dünyada hürriyetin iflâs ettiğini ilân eden müfrit mülteci Pobedonosof'un: «Çarların kendi haklarından, en az da olsun, fedakârlığa hakları yoktur.» nazariyesi dinlenildi?

L. Léouzon Le Duc, «La Russie et la Civilisation Européenne» adlı eserinin (Paris 1854) 5 ve 6 ncı sahifelerinde : «Rusya ile medenî Avrupa arasında yalnız başına bir uçurum açmaya kâfi gelecek müessese: mutlakiyettir. Bu müessesenin benzeri hiç bir yerde yoktur. Ne XI inci Louis'nin istibdadı, ne XIV üncü Louis'nin muhteşem mutlakiyeti, ne Napoleon'un askerî saltanatı, ne de sultanların veya Çin hükümdarlarının mutlak iktidar ve salâhiyetleri bunun hakkında bir fikir verebilir. Bütün bu muhtelif hâkimiyet şekillerinin her hangi bir freni vardır: bir meclis, bir anlaşma, mukaddes bir kitap, ananevî bir doktrin, velhasıl vatandaşı, hükümdarın keyfî hareketine karşı koruyacak bir şey vardır. Yalnız Çarların, mutlakiyeti fren tanımaz. Çünkü her hangi bir frenin mevcudiyeti, Çarın mutlak olan istiklâlini ortadan kaldırır.» der. Aynı eserin 19 uncu sahifesinde

(1) P. Milioukov, la crise Russe, Sa. 181
(2) P. Milioukov, la crise Russe, Sa. 16

de: «Mutlak bir istibdat, kanunu öldürür.» der. Puşkin'in de «Rusya'da kanun yoktur. Kanun bir direğe çivilenmiştir, direk te taçlıdır.» dediğini kaydeder.

J. Michelet, «La Pologne Martyre» adlı eserinin 263 - 264 üncü sahifelerinde: «Rusya'da hukuk yoktur. İmparatorun 60 ciltte topladığı kanunlar gülünçtür. Orada bütün hukuk öyle bir esasa dayanır ki, bu keyfiyet onları hukuk olmaktan çıkarır. Orada «iyi» mukadderata hâkim olanın arzusuna uyandır; «fena» da: ancak buna uymayandır.» der.

A. Leroy Beaulieu, «L'Empire des Tsars» (cilt 1, sa. 238) eserinde: «Garp milletleri tarihi ile mukayese edildiği zaman, Rus tarihinin tamamiyle menfi olduğu meydana çıkar. Moskova'nın, ne hizmet ve vazifelerin mütekabiliyeti fikrine dayanarak hak duygusunu besleyen bir derebeylik müessesesi vardı; ne de, Montesquieu'nün Kraliyetin temeli saydığı, gerbe şeref duygusunu getiren, hürriyetin boğulduğu yerde bile insanlık haysiyetini ayakta tutan bir şövalyelik mevcuttu.» demektedir.

12 Mart 1917 de, harp yüzünden nakil vasıtalarının orduya ve şehirlere muntazam erzak yetiştirememesinden dolayı, Petersburg'ta iaşe kıtlığı yüzünden erzak alamayan ve ekserisi kadınlardan ibaret olan halk pazarlardaki eşyayı yağmaya başladı. Halkla polis arasında mücadeleler oldu. 13 Martta asker, halka karşı silâh kullanmadıktan başka, hükûmete karşı isyana geçti. Bu hadiselere rağmen Çarın hâlâ mutlakiyette ısrarla Duma'yı dağıtmaya kalkışması üzerine, Petersburg'taki bütün kıtalar kıyam etti. Bu suretle, Rusya, birdenbire ve küçük bir hâdise ile inkılâba girdi.

Bu inkılâbın en mühim şahsiyeti olan Kerenski hatıratında: «İhtilâlci sosyalistler, Bolşevikler, Halkçı Sosyalistler, İş Fırkası'nın müşterek istihbarat bürosunun 11 Mart toplantısında inkılâbın pek yakın olmadığından propagandaya ehemmiyet verilmesine» karar veildiğini» kaydeder ve eserinin 114 üncü sahifesinde de: «13 Mart inhidamı hepimiz için bir sürpriz oldu.» der ki, onun bu sözleri de inkilâbın hiç bir teşkilâtın kararı, teşebbüsü, idaresi olmaksızın canlandığını ispat eder.

15 Martta İkinci Nikola, isyanı bastırmak için kendilerine yap-

tığı müracaata karşı, bütün ordu kumandanlarından aldığı menfi cevap üzerine, kendisinin tabiriyle: «Bütün etrafının ihanetini, alçaklığını, yalancılığını» görerek Pskof şehrinin istasyonunda hususî vagonunda tahttan feragat vesikasını imzaladı. Bu suretle, XIX uncu asır Rus inkılâpçılarının: «felsefede materyalist, hayatta en temiz idealist» diye vasıflandırdıkları, 20 yıldan fazla Çarlık hapishane ve menfalarında çekişmiş olan Çernişefski'nin meşhur «Ne yapmalı?» romanında: «Bırakınız olsun.. Ne olursa olsun.. Bütün bunlara rağmen, bir gün bizim sokakta da bayram olacaktır!» dediği gün geldi ve bütün Rusya inkılâp bayramının sarhoşluğuna daldı...

Neden, Çarlık son dakikaya kadar ifrattan ayrılmadı? Neden, Rus fikir hayatında müfrit sağ, sol sereyanlar ağır bastı? Neden, Karl Marx 'ın «Sermaye» si ilk olarak rusçaya çevrilerek Rusya'da basıldı? Neden, Rusya'da ilk siyasî parti olarak «Rus Sosyalist Partisi» kuruldu? Neden, inkılâp Rusyasının mukadderatını ellerine almış olan Rusyanın en münevver, en demokrat, en idealist liberal inkilâpçıları, bütün Rusyanın en yüksek heyecanla etraflarına toplanmasına rağmen, devleti ancak 8 ay ellerinde tutabildiler? Neden, kimse inkilâbı dur durmayı düşünmüyor, herkes ancak inkılâbı «derinleştirmekten ve genişletmekten» bahsediyor ve bununla uğraşıyordu? Nasıl oldu da, en müfrit en hayalî tanılan ve o devirde kadrosunda en az ciddî Rus - münevverleri bulunan Bolşevik Fırkası iktidarı ele aldı? Nasıl oldu da, bunlar bir asır, Rus inkılâpçılarının uğrunda kahramanlıkla can verdikleri bütün hürriyetleri söküp attılar?

Neden, eski Petersburg hukuk fakültesi profesörlerinden Baron Borice Nolde'nin 1928 de neşrettiği «Eski Rejim ve Rus İnkılâbı» eserinde (sahife 181) tesbit ettiği gibi, 1918 de bir kaç haftada bütün Büyükruslar arasında bolşevizm almış yürümüşken, Rusya içinde ve dışında yaşayan milletler millî cereyan ve teşekkülleriyle bolşevizmden kaçındılar, ona karşı vaziyet aldılar? Neden bolşevikler, açık ve gizli bütün kuvvetleriyle oralardaki komünistlere yardım ettikleri halde, bolşevizmi Bulgaristan'da, Macaristan'da, İtalya'da, Almanya'da ve Çin'de tutturamadılar. Neden, XIX uncu asır sonlarında Bakunin'in bile olacağına inandığı ve Lenin'in mütemadiyen beklediği «İnkılâp dalgası» Avrupa'yı sarmadı?

Nasıl oldu da, yine Nolde'nin dediği gibi, bütün Rus inkılâp-

çılarının en kudsî temel olarak tanıdıkları «edmokratik anane» den bolşevikler ayrıldılar? Nasıl oldu da, yine Nolde'nin eserinin sonunda kaydettiği gibi: «Rusya yeniden hudut tanımıyan müfrit bir mutlakiyete sürüklendi?.»

Nasıl oluyor da, bu müfrit mutlakiyeti; çekası, G.P.U.su ve N.K.W.D. siyle daima daha müfrit bir şekle getirmesine rağmen, Pierre Charles'ın küçük, fakat çok kıymetli «Bolşevizmi, Rus İçtimaî Durumu İle İzah» adlı eserinde sorduğu gibi: «Bolşevik rejimi devam ediyor?» (sa. 10).

Neden, dünyanın hiç bir milletinin sosyalist fırkası cihan inkılâbı davasına kalkışmıyor, bunu gerçekleştirmek ödevini üstüne almıyor da, Ruslar, sözde marksizm bayrağını benimseyerek buna kalkışıyorlar?

Evet, Rus tarihini bu neticeye götüren mantık yahut ta en mühim sebep nedir?

Buna cevap vermeden evvel, Rus efsanelerinde en büyük kahraman olarak tasvir edilen Sviatogor'dan kısaca bahsedelim:

«Sviatogor, atı üstünde, kendisiyle kuvvet ölçüşecek hiç bir kimseyi bulamadan, düz ovalarda dolaşıyor. O, sıkleti altında dünyanın bile titrediği kendi kuvvetinin ağırlığını bir yük gibi taşıyor ve: «Hey!. Ne olurdu, kulpunu bulsaydım dünyanın altını üstüne çevirirdim.» diye ovalarda dolaşırken, yerde ufak, fakat dünyanın ağırlığını taşıyan bir dağarcık görüyor, onu almak istiyor, kaldıramadığını görerek: «Bunca senedir dolaşıyorum, böyle bir şey başıma gelmedi.» diyor ve iki elinin bütün kuvveti ile dağarcığı kaldırmıya uğraştıkça beline kadar toprağa gömülüyor. Yüzünden ter yerine kan akıyor, gömüldüğü yerde batarak ölüyor.»

Rus efsanevî kahramanının anlayamadığı, gücü ile yenemediği, kendisini, bütün kuvvetine rağmen, gömen dünyanın ağırlığını taşıyan bu dağarcık nedir?

HARSİN MİLLETLER HAYATINDAKİ ÖNEMİ:

Bu konuşmamın başlarında, fertlerde seciyenin, milletlerde hars ve ananenin en mühim temel olduğuna temas etmiştim. Seciye ve harsi en mühim temel olarak tanımamız; fert ve milletlere, ikinci, üçüncü derecede tesir eden sebepleri inkâr etmek ve bunların gelişmelerine hiç te kıymet vermemek değildir. Fertler gibi, milletlerin de muhit, iklim, muhtelif medenî, fikrî tesirlerle, geçirdikleri facialarla geliştiklerini kabul etmemek elbette mantığa ve ilme sığmaz. Milletlerin seciyelerini, hars ve ananelerini ve istidatlarını pek zorlukla, pek uzun mücadelelerle az çok değiştirmeye muvaffak olduklarını da inkâr caiz değildir. Bu böyle olmakla beraber, ferdin hayatta maddî, fikrî, hattâ manevî gelişmelerine rağmen, onda seciye nasıl esas ise; milletlerde de, maddî kuvvetlenme, yayılma, fikrî gelişmelere, hattâ onların bir kısmının içtimaî fikir ve terbiyesinin yükselmesine rağmen hars, ananeler onların mukadderatında en mühim faktör olarak kalmaktadır. Milletlerin tarihlerinin mantıkî neticesi, bunu ıslah ve tekâmüle götürebilmelerine göre yürür. Eğer, milletler mukadderatında rolleri her unsurdan büyük olan münevverler, halklarının çoğunluğunu medenî, iktisadî gelişme yoluna götürmeğe, onların hars ve ananelerine dayanan zihniyetlerini işleyerek içtimaî, siyasî kalkınmalarına nesillerce çalışmazlarsa, onların vatanları ve milletleri ancak görünüşleriyle değişir. Fakat onlar, tarihlerinin mantıkî neticesini düzeltmeye muvaffak olamazlar.

«Çarlar İmparatorluğu» kitabiyle şöhret bulmuş olan Leroy Beaulieu, klâsik sayılan bu eserinde bu mühim konuyu şu satırlarla aydınlatır: «Kanunlarda yapılan tadilâtın semere vermesi için, aynı zamanda âdetlere, fikirlere de girmesi lâzımdır. Aksi takdirde, âdetlerle kanunlar arasındaki muvazenesizlik ancak karışıklık ve fenalık doğurur. İki asırdır, Ruslar buna maruzdurlar. Büyük Petrodan beri Rusya'nın geçirdiği ahlâkî, fikrî, siyasî ve içtimaî bütün fenalıklar, bir kelimeyle hülâsa olunabilir ki, o da: «teszattır.»

Bu kanaat ve hüküm de meseleyi halledemiyor. Bir kere Rusya, Büyük Petro'dan evvel de o fenalıkları geçiriyordu. İkinciside, neden Rusya'da kanunlar, âdetlere, fikirlere giremiyor?

Milikof, «Rus Kültür Tarihi» adlı eserinde esaslı olarak, 1907 de neşrettiği «Rus Buhranı» kitabında ise hülâsaten Rus harsı hakkında şu satırları yazmaktadır: «İçtimaî âdetleri tespit eden ananeler, cemiyeti ıslaha, takviyeye yarayan formüller şeklini alırlar. Fakat, bu anane Rus tarihinde gayri kâfidir. Bundan şu neticeye varabiliriz ki, bızim mazimiz bize kâfî bir ıçtimaî terbiye vermemiştir. Böylece bütün Rus tarihinin cereyanında içtimaî hayatın hangi şubesine temas edersek edelim, her noktada biz, ayni esasları görürüz ki, o da, ittıratsızlık, içtimaî ananelerin kâfi derecede gelişmemiş olmalarıdır. İktisadî hayatta - mülkiyet hakkı, hukukta - kanun fikri, ahlâkta - manevî tesir ve azap duygusu ancak son zamanlarda millî vicdanda canlanmaya başlamış ise de, bu, bugün de çok zayıf bulunmaktadır.»

Babov, «Rusya Yeniden Doğacak - Vozaditsa Rassıya» (İstanbul 1924) adlı eserinın 27 inci sahifesinde, aile meselesine temasla : «Her edebiyat gibi hayatı tasvir eden bizim edebiyatımız, hayatımızdan alarak canlandırdığı levhalariyle bizde aile hayatı olmadığının delilini vermektedir. Rus edibi bize, sonsuz karşılıklı hürmet ve sevginin kaynağı olması lâzım gelen ailenin bir misalini vermediği gibi, hiçbir anne - kadının tasvirini de yaratamadı..» diyor ve 30 uncu sahifede de, «bundan dolayı 1918 de bolşeviklerin boşanmayı serbestleştiren kararlarını derhal takibe geçmelerini ve bunun hiç bir aksülâmel yaratmamış olmasını » da bununla izak ediyor.

Rus tarihine baktığımız zaman, Milikof'un dediği gibi cemiyeti ıslaha, takviyeye yarayan ananelerin Rus tarihinde zayıf olduğunu değil, orada anarşi buluruz. Rusların prensliklerini ve devletlerini, ecnebi yard miyle kurabildiklerini görürüz. XI inci asırda anarşi ve kargaşalıktan usanmış olan halkın Vareg veyahut İskandinavya prenslerine baş vurarak: «Bizim ülkemiz geniş ve bereketlidir. Bizde yalnız nizam ve intizam yoktur. Geliniz, prenslerimiz olunuz ve bizi idare ediniz.» demişler ve üç Vareg prensi gelerek üç şimal Rus prensliğini kurmuşlar.

Fransız müverrihi Rambau'da, meşhur «Rus Tarihi» eserinde: «Türk - Mogol istilâsına kadar Rus tarihi yoktu. Rus pransliklerinin sayısı ve hudutları daima değişmekte idi. Bir müverrih 1,5 asırda 64 prenslik, 293 prens ve 83 iç harp saymıştır.» diyor.

Babov, eserinin 17 inci sahifesinde : «Bu bir olaydır.. Hazin bir olaydır ve bundan kimse mesul değildir, bu Allahtandır.. Allah bize devletçilik duygusu vermedi.» demektedir.

XIX uncu asırda, Garbin de takdirini kazanmış ve Rusların birinci filozofları diye tanılan Solovyef de «Rusya ve Umumî Kilise» adlı eserinde, «Rusların, sağlam, dinî bir ananeye malik olamadıklarını» ispat eder. Leroy Beaulieu de, Rusya'da 200 den fazla ve Rus kilisesine tamamen aykırı ve hattâ düşman tarikatın bulunmasını da buna atfeder.

Babov, eserinin 52 inci sahifesinde de: «Mukaddes Rusya diye anımemleketimizde tarih boyunca mütehassıs profesör Pokrovski'nin Petersburg Arkeoloji Akademisinde verdiği konferansta tespit ettiği üzere, Rus üslûbiyle ancak bir tek ahşap kilise yapıldı. Bu da Novogrod vilâyetinin kuytu bir köşesinde yapılmıştır ve her halde şimdi yanıp kül olmuştur. Geniş Rusya'nın her tarafındaki kiliseler hep ecnebiler tarafından ve ekserisi Bizans üslûbiyle yapılmıştır.. Petersburg'un muazzam ve muhteşem İsayevski kilisesi, Fransız Monferran, Nikolski kilisesi ve Smolni İtalyan Pastrelli ve bir inci gibi güzelliği canlandıran Voskreseniya mâbedi de Parland tarafından yapıldı. Rusya'nın ancak adı Mukaddes Rusya idi... Rus halkı, hiç bir zaman dini anlamamış ve benimsememişti..»

Dinin, mujikin ruhuna tesir etmediğini meşhur Rus münekkidi Belinski, 15 Temmuz 1847 de Rus edibi Gogol'e yazdığı mektubunda en açık bir şekilde ifade etmişti. Devrinde, Rus fikir cereyanına tesiri pek büyük olmuş olan bu mektup hakkında Lenin'in de, külliyatının 17 inci cildinin 341 inci sahifesinde: «Onun, bugüne gelinceye kadar yüksek ehemmiyetini muhafaza ettiğini» söylediği mukayyettir. Belinski'nin mezkûr mektubundan ancak aşağıdaki bir kaç satırı almakla iktifa ediyoruz :

«Size göre (yani Gogel'e göre) Rus milleti dünyanın en dindar milletidir. Yalan!.. Dindarlığın temeli temiz bir itikat, içten gelen bir hürmet ve Allah korkusudur. Rus köylüsü ise, Allahın adını anarken bilmem neresini kaşır.. Eline aldığı bir ikona - dinî bir tasvir için de: «İşe yararsa taparım, yaramazsa ...... atarım.» diyor ki, atacağı yeri ifade eden bu kelimeyi huzurunuzda telâffuzdan hicap duyarım.

O halde bu neden böyle olmuştur? Neden Rus cemiyetinde ıslaha, takviyeye yarayan ananeler gayri kâfi bulundu ve neden orada hattâ dinî bir anane bile teessüs edemedi?

Buna en esaslı cevabı, en yüksek medenî cesaretle Çaadayef, 1836 da yazdığı ve meşhur Rus inkılâpçısı Hertsen'in «Karanlık gecede atılmış bir kurşun» diye vasıflandırdığı «Felsefî Mektuplar» ında verdi: «Biz, başka milletlerle beraber yürümedik. Biz, beşeriyetin büyük ailelerinin hiç birisinden değiliz. Biz, ne garplı, ne de şarklıyız. Biz, bunlardan hiçbirisinin ananesine malik değiliz. Sanki biz, zamanın dışında kalmışız gibi, insanlığın terbiye ve tekâmülünü temin eden fikirler, bize kadar gelmedi. Bütün yaşadığımız asırları gözden geçiriniz, bütün işgal ettiğimiz sahalara bakınız. Size maziyi kuvvetle hatırlatan ve onu canlandıran bir tek hâtıra ve ehemmiyetli bir tek eser bulamazsınız. Biz, ancak bugünü yaşıyoruz. Ne geçmişimiz, ne de geleceğimiz var. Kendi fikirlerimizi istinat ettirecek temellerden mahrum olduğumuz gibi, kaderin acı bir cilvesi olarak, insanlığın umumî cereyanlarından kenarda kalmış olduğumuzdan, onların neticelerini de alamadık. Zamanın tecrübesi bizim için hiçtir. Bizim için asırlar ve nesiller semeresiz gelip geçmiştir. Medenî dünyadan ayrı kalmış olduğumuzdan, dünyaya bir şey vermedik. Bir gün bir büyük adam, (Büyük Petro'yu kastediyor) bizi medenileştirmek, bize ilim ve medeniyet sevgisi vermek için bizi medeniyet mantosu ile örttü. Fakat biz mantoyu aldık, medeniyeti bıraktık.»

Evet, Rusya garp ve şark medeniyetleriyle ancak temas etti. Fakat o, bu iki büyük kaynağın dışında kalmış olduğundan, teknik, ilim, fikir sahasındaki bu temaslar, onun dimağına, ruhuna nüfuz ederek, orada yoğurularak, onda esas olan anarşi ve ifratı tadil edemediler. Nasıl ki, emperyalist Rusya'nın bütün düşüncesi etrafındaki milletlerle uğraşmakla geçmiş, ancak bu bakımdan halkla alâkalanmışsa, Rus fikri de bütün gelişmesinde kendi halkı, kendi kendisiyle uğraşmayarak, hep Avrupayı, hattâ dünyayı salâha götürmek hayal ve iddiasiyle meşgul oldu.

Rusya, dün, «Hıristiyanlık, benim!» derken, Rus fikir adamlarından bir kısmı mujiği: «Bogonesets» — «Allahı taşıyan veya götüren» diye idealize ediyor. Yarın «Sosyalizm benim!» diyeceklerin

öncüleri olan sosyal inkılâp taraftarları da onda «Gumannost — insanilik veyahut ta insaniyetçilik vasfının esas olduğunu iddia ediyorlardı.

Halbuki bunlar, 1873 - 1880 arasında, bütün Rusyada: «Uyumayan ancak meyhanedir! Mujiği uyandıralım!» diye cehle karşı bir «münevver haçlılar» seferi açmışlar; üniversitelerini, mesleklerini bırakarak, her şeyi istihkar ederek, hattâ hayatlarını tehlikeye atarak köylere gitmişlerdi. Bunlar mujiklere gizli beyannameler okumuşlar, ahlâktan, okumaktan, inkılâptan bahsetmişlerdi... Bunlardan birisi günlerce uğraştıktan ve artık mujiği biraz olsun yola getirdiğine inandıktan sonra ona; «500 rublen olsa ne yaparsın?» diye sormuştu... Mujik te: «Bir meyhane açardım!» demişti.

Babov, «Rusya Yeniden Doğacak» eserinin 74 üncü csahifesinde: «Rus edibi Çehof'un: «Rus mujiği canavar kadar cahildir. Onda tam manasiyle içtimaî tehlike vardır.» dediğini kaydetmekte; 81 inci sahifede de: «Kendisi köyde doğmuş ve büyümüş olan Çehof'un: «Bizde köy Rurik devrinden beri (yani 9 uncu asırdan) hiç de değişmemiştir. Onlar , ayni peçenekler ve çöllülerdir. Onlar hep ayni tarzda vergilerini verirler ve bu paraların nerelere sarfedildiğini sormazlar.. ve her idareye esir gibi boyun eğerler.» dediğini zikretmektedir. 75 inci sahifede de, sosyal demokrat fırkasının tanınmış simalarından Muyjil'in «Rus Zenginliği» mecmuasının 1913 tarihli 11 inci sayısındaki makalesini inceleyerek: «Rus mujiği tam manasiyle dejeneredir.» hükmünü tespit etmektedir.

A. Babov, kitabının 82 inci sahifesinde, Rusların dâhi şairi Puşkin'in 1823 de, yani kitabın basıldığı tarihten yüz yıl evvel, söylediği atideki mısraların bugün de aynen harfi harfine doğru olduğunu ve, kendi düşüncesine göre, Rus milletinde hakikî mânasiyle aile mefhumu, hakikî dindarlık ve yurtseverlik hisleri yaratılmadığı takdirde, bunun yüz sene sonra da böyle olacağını söyler:

Otlayınız, saf insanlar sürüsü,
Uyandırmaz sizi şeref çağrısı.
Bu sürüler hürriyeti ne yapsın?
Onlar gerek kesilsin ya kırpılsın.
Nesillerin onlaradır mirası :
Çıngıraklı boyunduruk ve kamçı.

Muharrir, son mısradaki «çıngırak» kelimesi yerine «mutlakiyet, ortodoksluk, ümmet» kelimelerini, «kamçı» yerine «ohrana - Çarlık gizli polis teşkilâtı» kelimesini korsanız - Romanoflar Rusyasını; «çıngırak» yerine «sosyalizm-komünizm», «kamçı» yerine de «çeka» kelimelerini korsanız - Lenin Rusyasını elde edersiniz der. Yani, değişen boyunduruktaki «çırğırak» la «kamçı». yı tutan eldir, halk aynı sürü olmakta devam etmektedir.

Bu idealist gençlerden birisi olan Korolenko da, kunduracılık öğrenmiş, üniversiteden ayrılarak kendi tâbiriyle gizli hikmetlerin, sonsuz sevgı ve tesanüdün halk ruhunda saklı olduğuna» inanarak gittiği mujikte «karacahillikten, en iptidaî ve zalim duygulardan başka bir şey olmadığını» hatıralarında uzun boylu tasvir eder, uğradığı inkisarın acılarını en tesirli cümlelerle canlandırır.

Buna rağmen, Rus fikir hayatı bundan müspet bir netice çıkararak, her şeyden evvel bu acı duruma cevap vermeyi düşünmedi, bu işi benimsemedi.

Rus münevverleri yine mujikle uğraşmaktansa onu idealize etmekte devam ettiler. Ne gariptir ki, tamamiyle halk çocuğu olup ilhamını da hep ondan almış olan Maksim Gorki bile, ancak Rus inkılâbından sonra; «Biz mujiği ne kadar tanımamışız!» diye ınkisar acıları döktü.

Evet, ne Çarlık, ne kilise, ne Rus fikri, Rusyayı normal bir devlet inkişafına götürmeğe ne uğraştılar; ne de bunlar, Rus halkını, Rus harsini, Rus medeniyetini işlemeye, onun noksan, zararlı ve tehlikeli taraflarını önlemeye çalıştılar.

Bolşevikler ise, Milikof'un XX inci asra kadar Rus tarihinde pek az geliştiğini kaydettiği hukukta - kanun, iktisatta - mülkiyet, ahlâkta - manevî tesir mefhumlarını tamamiyle kökünden söküp attıklarından; Kont Sforza'nın evvelce bahsettiğim eserinin 189 uncu sahifesinde tesbit ettiği aşağıdaki hükmü tamamiyle doğrudur:

«Bir gün gelecek, bundan eminim, insanlar Stalin rejiminin, ancak hürriyet havasında kurulabilecek olan kardeşliğin içtimaî adaletin kurulmasına uzun nesillerce mâni olduğunu anlayacaklardır.»

Buna binaen, Rus tarihinin dünkü ve bugünkü mantıkî neticesine dayanarak *biz de, dünyada demokrasiyi en güç tahakkuk ettirecek bir millet varsa, o da Ruslardır, deriz.*

Aziz kardeşlerim,

Bizim de bir «muamma» tarafımız var. Bizim de bir «Millî Sırrımız» var.

Rus muammasını gücüm yettiği kadar, bu konuşmalarımızda aydınlatmaya çalıştım.. Müsaade buyurursanız, bir kaç cümle ile, bizim millî sırrımızdan bahsederek, sizi çok yormuş olan sözlerimi bitireyim.

Bize en çılgın saldırışlara karşı en ümitsiz durumumuzda bile, eşsiz kahramanlıkla yurdumuzu koruma mucizelerini yaratma kudretini veren «o» dur.

Bu sırrımız, bütün tarihimiz ve bütün harsimizdir. Tarihimizi canlandıran âbidelerin en mühimlerinin bile nakline imkân olmadığından, biz, bunlardan ancak ikisini zikredeceğiz. Bunlar hem Türklerin yurt sevgisini ne kadar eski devirlerden beri ne kadar kuvvetle duyduklarını, hem de yasaların ve bunları tatbik eden hâkan, han ve beylerin halka faydalı olmaları lâzım geldiğini ne kadar kuvvetle kavradıklarını gösterirler.

Bundan ikibin ikiyüz yıl evvel yaşamış, adı (Mete), sanı (Tancun) olan büyük Türk kahramanını, o zamanlarda Türklerin düşmanları olan Çinliler sıkıştırmışlardı. O zamanlar Türklük dağınık, durumları da ağırdı. Çinliler, Türklere çullanmak istiyorlardı ve bunun için de bahaneler icat ediyorlardı. Bir gün Çinliler, Mete'den, çok sevdiği karısını, bir gün de şerefi saydığı atını ve daha bir çok şeyler istediler. Mete, zaman kazanarak hazırlığını tamamlamak için, Çinlilerin istediklerinin hepsini verdi. Nihayet bir gün Çinliler, kendisinden, yurdunun bir parçasını istediler. Buna karşı o, şu sözleri söylemişti:

«Barışın bozulmaması için, benim olan her şeyi vermekten

çekinmedim, çekinmem.. Lâkin, kıraç bile olsa, bir yurt parçasını vermektense, kanlı bir cenge atılmayı tercih ederim. Çünkü o, benim değil, ulusundur...» (1).

Bu yurt sevgisiyle ve bütün Türkleri bir bayrak altında toplamak, esirlikten kurtarmak gibi en mukaddes bir gaye ile cenge atılan Mete, en ümitsız durumdan şanlı (Çin sındığı) zaferiyle çıkmıştı.

En az ikibin ikiyüz yıldan beri de, Türk milleti, yurdunu daima böyle her şeyinden, hattâ canından da aziz tanıdı ve onun korunması uğrunda daima canla başla çarpıştı.

Türk tarihinden söyleyeceğim ikinci vak'a da şudur: Cedlerimiz Gök-Türklerin hâkanlarından (Gültekin), bundan bin üçyüz yıl evvel büyük bir taşa şu sözleri kazdırmıştı:

«Kardeşlerim, Beylerim, Bütün Milletim, İlerigelenlerim ve Bütün Kavmim!. Beni dinleyin.. Bu taşı ben yazdırdım.. Söyliyeceklerimi ve kalbimdekileri oraya ben kazdırdım... Büyük cedlerim hükümdar olmuşlar ve Türk kavminin ülkesini ve nizamını kurmuşlar. Fakat, onlardan sonra bunların tahtlarına geçenler, onlar gibi olamadılar. Onlar, doğru düşünceden mahrum ve fena kağanlardı. Beyler de kötü kimselerdi. Beylerle halk arasındaki nifak ve çekişme yüzünden, Çinlilerin kurnazlık ve hilekârlıklariyle, Türk kavminin İmparatorluğu yıkıldı... Türkler elli yıl esir oldular. Fakat, üstte, mavi gökte Türklerin tanrısı ve Türk toprağı ile Türk sularının mukaddes dehası şöyle dediler: «Türk kavmi mahvolmayacak.. O, yine hâkim bir kavim olacak..»

Bugüne gelinceye kadar Türk tarihinin, Türk harsinin bunlar gibi sayısız âbide ve iç kaynaklarından ilham alan Türk milleti, birliğini korudukları, düşmanlarının fitnelerine kapılmadıkları ve içlerinden çözülmedikleri zaman, onlar yurtlarını daima en ümitsiz durumlardan kurtardılar.. En ıçılgın, en azılı düşmanlarını perişan ettiler.

Bugün de, şanlı Türk ordusunu hiçbir milletin yapamıyacağı

(1) Ömerhalis Bıyıktay, «Metenin Çin Sandığı Savaşı» 1935, İstanbul sah: 38

sonsuz bir sabırla, daima uyanık olarak, uzun yıllardan beri, sınırlarımızda çelik gibi tutan kuvvet, yine o kaynaklardır.

Bütün tezvirlere, bütün tehditlere, bütün sinir harplerine rağmen, yurdumuz ve istiklâlimiz davasında bizleri bir kalp, bir iman, bir vicdan haline sokan, bizi tek adam yapan yine «o» dur.

Her şeye rağmen, bütün güçlükleri, hırsları, demagojileri yenerek, devletimizi sarsmaksızın, içtimaî bünyemizi anarşiye düşürmeksizin, demokrasimizi geliştireceğimize bize sarsılmaz kanaat veren yine «o» dur.

Hiçbir düşmanın maddî, manevî kuvvetiyle yıkamadığı, yıkamıyacağı «sırrımız», Türk tarihi, Türk harsi, Türk an'anesi ve bunların ifadesi olan Türklüğümüzdür.

Gelin aziz kardeşlerim, onlardan kuvvet alarak bağıralım:

«NE MUTLU TÜRKÜM DİYENE!...»

Aziz kardeşlerim,

Geçen konuşmamızda: «Rusya, Garp ve Şark medeniyetleriyle ancak temas etti; fakat o, bu iki kaynağın dışında kalmış olduğundan, teknik, ilim ve fikir sahasındaki bu temaslar, onun zihniyetine, ruhuna nüfuz ederek, orada yoğurularak onda esas olan «ifrat» ı tadil edemediler... Nasıl ki, emperyalist Rusya'nın bütün düşüncesi etrafındaki milletlerle uğraşmakla geçmiş, ancak bu bakımdan halk ile alâkalanmış ise, Rus fikri de, bütün gelişmesinde, kendi halkı ve kendi kendisiyle uğraşmayarak hep Avrupa'yı, hattâ dünyayı salâha götürmek hayal ve iddiasiyle meşgul oldu..» demiştim.

Bundan dolayı, Rus tarihinin mantıkî neticesinin Çarlığı inkılâba sürüklediğini, mutedil, liberal inkılâpçıların inkılâbı elinde tutamamış olduklarını, ve yine bundan dolayı, müfrit komünist diktatörlüğünün kurulduğunu ve bunun da, dünyada hiç bir milletin sosyalist fırkasının iddia etmediği, tahakkuk ettirmeği üzerine almadığı «cihan inkılâbı» na gittiğini aydınlatmağa çalışmıştım.

Yine geçen konuşmamızda: «Bolşevikler, Rusya'da ne yapmışlarsa, bunu nasıl yapmışlarsa, niçin yapmışlarsa, bugün «demir perde» arkasında da onu yapıyorlar.. Yarın da bütün dünyada da onu yapmak için hazırlanıyorlar.» demiştim.

Buna binaen, bugünkü konuşmamızın konusu, bolşeviklerin nasıl iktidara geldiklerini, Leninizmin Marksizmle münasebetini ve bolşeviklerin dünya inkilâbını neden ve nasıl yapmağı düşündüklerini kısaca incelemektir.

BOLŞEVİKLERİN İKTİDARI ELE ALMALARI:

Geçen konuşmamızda, 17 Mart 1917 Rus inkılâbının, hiç bir teşkilâtın kararı, teşebbüsü, iradesi ve idaresi olmaksızın canlandığını tesbit etmiştik. İnkılâbın doğuşunda bu böyle olduğu gibi, bunun ancak sekiz ay sürmüş olan hayatında da, bunu ellerinde tutmuş olan mutedil liberallerle sosyalistler, ne inkılâbı koruyacak ve yürütecek tam salâhiyetli bir merkez kurabildiler, ne de bunu yürütecek bir şef etrafında toplandılar. 7 Kasım 1917 de iktidarı ellerine almış olan bolşevikler ise, hangi müesseseye, hangi kuvvetlere dayanacaklarını, hangi programla yürüyeceklerini ve bunu nasıl yürütecеklerini tesbit etmişler, sonsuz bir taassup, sarsılmaz bir iradeyle porgramlarına bağlı bir şefin etrafında birleşmişlerdi. Bu suretle, bolşevik ihtilâli, ne yapmak, nasıl yapmak istediğini bilen bir şefin karar ve iradesiyle tahakkuk ettirilmiş bir hareket oldu.

1917 Rus inkılâbının en salâhiyetli siması, o devrin büyük kısmının reisi olan Kerenski, «1917 Rus İnkılâbı» adlı eserinde: «Müfrit sağların, bolşevikleri üç haftada temizleyeceklerine inanarak, onlara, faal veya pasif, yardım ettiklerini» uzun boylu izah ettikten sonra, kitabının 388 inci sahifesinde: «Millet iradesinin tabiî merkezi, inkilâbın yarattığı millî vicdan (yani Rus inkilâp hükûmeti ve Rus demokrasisi), gayrı mesul sağ sol müfritlerin, yani Çarlık taraftarları ile bolşeviklerin birleştirilmiş gayretletriyle, en nihayet yıkıldı.» demektedir.

RUS EFSANELERİ VE BOLŞEVİKLER:

Bu yıkılışa geçmeden, kanaatimce, hem bunu izaha, hem de pek çok meseleleri aydınlatmağa yarayacağından dolayı, daima hatırlamamız icap eden Rus efsanelerine kısaca temasla bunlardan birini daha nakledeceğim..

Rus efsanelerindeki bahadırların hepsi dünya ile uğraşır. Bunlardan İlya Muromets: «Yerden göğe kadar bir sütun olsaydı, bunun üstünde de altın bir halka bulunsaydı, dünyanın altını üstüne çe-

virirdim.» der. Büyük bahadırlardan Sviatogor'un da: «Hey! ne olurdu, kulpunu bulsaydım, dünyanın altını üstüne çevirirdim.» dediğinden ve, «dünyanın ağırlığı» nı taşıyan dağarcığı kaldıramadan, toprağa gömülüp gittiğinden geçen konuşmamızda bahsetmiştim.

Yine büyük bahadırlardan Volh veya Sviatoslaviç efsanesi, dünyanın altının üstüne nasıl getirileceğini de aydınlattığından ve bilhassa bu bakımdan bizim için önemi büyük olduğundan onu da kısaca nakletmeyi faydalı buldum: (1).

Volh'ın Kiyef şehrinde doğduğu, doğduğu vakit bütün dünyanı en şanlı Hint imparatorluğunun sarsıldığı, bütün hayvan ve canavarların korkarak kırlara, dağlara, ormanlara kaçtığı, bütün nehirlerin, suların, mavi denizlerin taştığı, doğumundan bir buçuk saat sonra, gök gürleten bir sesle Volh'ın, annesine hitaben: «Beni ince ipekli kumaşlarla değil, çelik kolçadanlarla kundakla.. Başıma altın miğfer giydir.. sağ elime de 300 pud (700 batman) ağırlığında kurşun bir asâ ver..» dediği, yedi yaşına basınca tahsile koyularak bilgısinin arttığı, on yaşında öğrendiği sihirlerle kartal, kurt gibi, istediği hayvanların kıyafetine girdiği, on iki yaşında iken silâh arkadaşlarını toplamağa başladığı, onbeş yaşına geldiği vakit kendisi gibi bütün arkadaşlarının da onbeş yaşında olduğu, ordusu ile Hind imparatorunun sarayının kapısına dayandığı, kale kapıları çok sıkı kapalı olduğundan, bildiği sihir yardımiyle kendisini ve askerlerini karınca kıyafetine sokarak kapı aralıklarından içeriye girdiği, Hind imparatorunun ve, yedibin güzel kızdan başka, çoluk çocuk, kadın erkek, memleketin bütün ahalisini öldürdüğü, bu yedibin güzel kızı askerlerine vererek memleketine döndüğü..» hikâye edilmektedir.

Bolşevikler, Rusyayı ve bütün dünyayı elealma işlerinde, altını üstüne getirme yollarında, kuvvetten ziyade, bu, istenilen kıyafete girerek, kapı aralıklarından geçebilmeğe önem verirler. Onlar, Rus inkılâbının birinci gününden değilse bile, Lenin'in Petrograd'a ayak 16 Nisan 1917 den uitibaren, bu taktikle, her kıyafetle, «karıncalar»

(1) Rus liselerinde okutulan kitaplardan P. Smirnofski'nin (Rus Dili Tarihi), Moskova, 1917. 16 ncı basılış. C. I, sa. 140, 141.

gibi, karşılarındaki fırkalara, müesseselere, orduya, kitleler arasına girdiler ve, 1915 den beri Lenin'in tekrarladığı ve müfrit inkılâba gitmekte muvaffakıyetin temeli tanıdığı: «Hariçle olan harbi dejenere ederek, sınıf mücadelesine, iç kardeş harbine çevirme» esasını tatbike ve temine çalıştılar.

BOLŞEVİKLERİN TEMMUZ İSYANLARI:

1917 yılının 17 Temmuzunda, Lenin, Çarlık taraftarı sağların Kerenski hükûmetine karşı harekete geçmelerinden korkarak, onlardan önce iktidara geçmek heyecaniyle, bu «karıncalar» hazırlığının tam gelişmesini beklemeden, yahut ta, kendi tabiriyle, «meyvanın tam olgunlaşmasından evvel» ağacı sarsmak, iktidarı ele almak kararını verdi ve Kronştad deniz erlerini, Petrograd asker ve işçilerinin mühim bir kısmını harekete geçirdi ise de, bu hareket kolaylıkla bastırıldı.

Bu sırada Lenin, Trotski'ye: «Artık bizi, birbirimiz arkasından kurşuna dizecekler.. Bundan daha iyi fırsat bulamazlardı..» diyor (1). Fakat Kerenski, elinde bolşeviklerin Almanlara âlet olduklarını ispat eden vesikalar bulunduğunu ilân ettiği halde, bunu yapmadı. Kerenski, bolşevik fırkasının ileri gelenlerinden bazılarını tevkif etti ise de, Lenin ve Zinovyef Finlandiya'ya kaçmağa muvaffak oldular.

Bu hareket, görünürde, bolşevik fırkası aleyhine neticelenmişti. Fakat, hakikatte o, kendisine karşı olan düşman cepheyi parçalamıştı. Lwow hükûmeti yıkılarak, 20 Temmuzda, «inkılâbın selâmemetini sağlayacak» olan hükûmeti kurmağa Kerenski memur edilmişti. Kerenski, ancak 7 Ağustosta, bilhassa Sovyetlere dayanarak, daha sola meyyal hükûmetini kurabildi. Bu suretle, sağların ve mutedillerin hükûmetten ve Kerenski'den uzaklaşmaları temin edilmiş oldu. «Karıncalar», bu iki cephede de, daha faal, daha verimli bir rol oynamak imkânını buldular.

---

(1) Malaparte, "Le Bonhomme Lenine", Paris 1932, S. 282

«İnkılâplardan evvel cemiyetlerdeki tazatları derinleştirmeği, gerginlikleri körüklemeği, düşmanlıkları alevlendirmeği» temel tanıyan Lenin, her tarafta ve her vasıta ile bunu kuvvetlendiriyordu.

8 Eylülde, Rus orduları başkumandanı, orduda ve bilhassa kazaklar arasında yüksek şöhret sahibi olan General Kornilof, Kerenski-ye karşı harekete geçti. Bu hareket, 14 Eylülde, bastırıldı. Sağların bu çıkışlarının tepkisi, sol cereyanı kuvvetlendirmege yaradı. Bundan da, Lenin, en önemli bir şekilde faydalandı.

Petrograd Şehir Sovyeti muhtelit hükûmet kurma kararını reddetti ve Trotski'yi reis seçti. Moskova Şehir Sovyeti de hükûmete karşı ağır tenkitlerde bulundu. Bu sırada Finlândiya'da bulunan Lenin, Bütün Rusya'daki Sovyetlerin ve bunların Petrograd'da bulunan umumî merkezlerinin bolşevikler aleyhinde olmasına zerre kadar ehemmiyet vermeyerek, «iki paytahtın sovyetinde ekseriyeti kazandıklarından, bolşevikler iktidarı ele alabilirler ve bunu almakla mükelleftirler.» kararını verdi. Kısa bir zaman sonra Petrograd'a gelmiş olan Lenin, bolşevik fırkası merkezine bu görüşünü kabul ettirdı ve o andan itibaren askerleri hazırlayarak, işçileri silâhlandırarak, düşmanı yıkacak bir (İnkılâpçı Askerî Komite) kurdu ve böylece inkılâbın kılıcını hazırladı.

Bolşeviklerin iktidarı ele almalarının görünür sebeplerini; Petrograd'ta birbuçuk milyon asker kaçağı varken Kerenski'nin harbi uzatmaya çalışmasında, toprak meselesini acele halledememesinde, Rus Müessesan Meclisi'nı toplayamamasında ve kendisinin irade zaafında görenler çoktur. Kerenski ise, bunu, Avusturya'nın o sırada kendisine münferit sulh teklifinde bulunması üzerine Rusya'nın normal yola girmesinin kolaylaşacağından bolşeviklerin korkmaları ve sağcı müfritlerin, Kornilof maglubiyetinden dolayı, hükûmete karşı nefret duymaları gibi hâdiselerle izah eder.

Lenin'in «Derhal sulh!» diye askerleri, «Hemen toprakları paylaşınız!» diye köylüleri, «Hürriyet ve istiklâl hakkınızdır!» diye mahkûm milletleri harekete getirmesi ve Lenin «karıncaları» nın da inhilâl ettirici çalışmalariyle her tarafı şaşırtmaları ve bitaraflığa sürüklemeleri sayesinde bolşevikler, başlarında Trotski bulunan iki - üçbin kişilik bir kuvvetle Kerenski hükûmetini yıktılar.

KERENSKİ'NİN YIKILIŞI:

Bu yıkılışın sebeplerini uzun boylu izah eden Kerenski'nin «Rus İnkılâbı» eserinden (sahife 346-387) aşağıdaki iki üç noktayı alalım:

Kerenski, 6 Kasıma kadar, bolşeviklerin isyan hazırlıklarını bilmiyor. Bu, bolşeviklerin «düşmanı uyutma» dedikleri usulün neticesi idi. O gün, Sosyal - Demokrat fırkasının lideri ve Bütün Rusya Şûraları Merkezi Teşkilâtı'nın reisi Dan, Kerenski'ye: «Bolşeviklerin, kendisine, resmen Sovyetlerin ekseriyetle verecekleri karardan ayrılmayacaklarını bildirdiklerini» söylüyor ve Kerenski'yi, yanlış malûmata dayanarak harekete kalkışmakla itham ediyor ve ertesi günü, sözde «bolşevik reislerinin haberi olmaksızın» başlamış olan isyan hareketini durdurtacağını ve onların Gönüllü Kızıl Erler Teşkilâtı'nı dağıttıracağını bu sözlerine ilâve ediyor. Bu da, bolşeviklerin «düşman cephede tereddüt yaratma» usullerinin bir neticesiydi.

Kerenski, vaziyetin her an fenalaştığını görerek, Neva nehrinden de harp gemilerinin şehre yaklaştığını öğrenince gece yarısı Petrograd Mevki Kumandanlığına gidiyor, orada bir çok subaylar ve bunlar arasında da bir çok şüpheli siviller görüyor ve buradan, tamamiyle itimadı sarsılarak dönüyor. Bu da, bolşeviklerin her kıyafete girerek, her mezhebin en müfrit taraftarı gözükerek «düşmanlıkları alevlendirme» taktiklerinin bir neticesiydi.

Kerenski, Petrograd civarındaki kuvvetleri şehre getirmek için gittiği Gatçina ve Piskof şehirlerine vardığı zaman, oralarda Bolşevik İnkılâp Komitelerinin kurulduğunu görüyor ve, güvendiği kazakların murahhasları kendisine bir takım vaitlerde bulunurken, kazak askerlerin kışlada bitaraf kalmağa karar verdiklerini öğreniyor. Küçük bir kuvvetle harekete geçmeden önce Şimal Orduları komutanı General Çeremişof'un, harekete geçtikten sonra da General Krasnof'un yanında Petrograd'ta gördüğü şüpheli sivillerin dolaştığını seziyor ve nihayet bu generalin de kendisini atlattığını anlıyor.

Daha mühim olarak ta, bolşeviklerin, Kerenski hükûmetine sadık kalmış muhitlere adamlarını sokarak, provokasyonlariyle, tahrikleriyle, Petrograd'taki gizli kuvvetlerin vaktinden evvel, 13 Kasımda isyana geçirildikleri haberini alarak ümitleri yıkılıyor.

Nihayet 14 Kasımda, general Krasnof'un kendisini tevkif emrini verdiği haberini alınca, Çar İkinci Nikola gibi, her tarafın yalan, tezvir ve ihanetine şahit olarak, bir deniz eri kıyafetine giriyor ve taktığı otomobil gözlükleriyle de kendisini tanıtmamaya çalışarak kaçıyor.

Kerenski, 1928 de Parıs'te neşrettiği «1917 Rus İhtilâli» eserini, hangı fırkadan olursa olsun, yurdunu, milletini seven herkesin daima hatırlaması lâzım gelen, şu cümlesiyle bitirir: «Nerede fırka hırsı ve menfaati milletin selâmetinden ve menfaatinden üstün tutulursa, orada ne hakikî terakki, ne de medeniyet ve huzur olur.»

Bu suretle bolşevikler, düşmanlarını, onun dayandığı bütün kuvvetlerini içinden inhilâl ettirerek, tereddüde ve bitaraflığa sürükleyerek, küçük fakat kuvvetli bir hamle ile tamamiyle mağlup ediyorlar ve, Rusya da, Marx'ın 1885 te dostu Serge'e yazdığı gibi bir salto-mortale, yani ölüm halmlesiyle anarşist, komünist, dinsiz bır rejime atılma yoluna giriyor. Artık hükûmet başına geçmiş olan Lenin, her karariyle, her gün biraz daha dünkü Lenin'i tekzip ediyor.

LENİN İKTİDARDA:

Dün, o, inkılâbın daha da derinleşmesi, daha da genişlemesini diliyor ve hattâ, alınan hürriyeti de az buluyordu. Sovyet işçi diktatörlüğü başındaki Lenin ise: «Nerede hürriyet varsa, orada devlet yoktur!» diyor ve, Rus tarihinin demokrasi yoluyla inkişafını, gelişmesini kapayarak, tarihin merhalelerini atlamağa ve yıkmağa girişiyor.. Bolşevik fırkasının sosyalizm bayrağını da dar bularak, gayesinin komünizm olduğunu ilânla fırkasını «komünist» adı ile vaftiz ediyor ve: «Komünist olmayanlara ölüm!..» yolunu açıyor.. «Halk hürriyet istemiyor, o, bunun mânasını da anlamıyor, onun

dilediği kuvvet ve iktidardır..» diye, şiddet ve tethişle, kan ve ölümle kuvvetini anlatmağa çalışıyor (1).

Artık, «İnkılâbın nurlu, uyanık, sert gözü» diye vasıflandırılan ÇEKA — fevkalâde mahkeme, diktatörlüğün kılıcı olarak, Lenin'in dünkü müttefikleri olan inkilâpçı sosyalistler de dahil olmak üzere, ve Kerenski'yi yıkmakta bolşeviklere yardım etmiş olanlar da birlikte, bütün «muhalif olabilecekleri zannedilenlerin» kafalarını uçuruyor... (2)

Çeka'nın bunların listelerini bile okumağa vakti yoktur, yüzlercesinin ölüm kararını birden veriyorlar ve bunlar, gömülecekleri çukurlar kendilerine kazdırılarak, orada makineli tüfeklerle öldürülüyorlar.

Düne kadar Lenin, mütemadiyen Kerenski'yi, Müessesan Meclisi'nin toplanmasını kasden tehir etmekle itham ediyordu. 18 Kasım 1918 de, en hür ve serbest esaslarda seçilmiş 601 milletvekilinden ancak 156 sı bolşevik olan, çoğunluğu inkilâpçı sosyalistlerden mürekkep bulunan bu meclisi, bütün Rus inkılâpçılarının en kutsî dilekleri olan bu toplantıyı, o, en kaba bir tarzda dağıtıyor. Meclis reisi Çernof nutuk söylerken, Jelezniakof adında bir deniz zeri: «Hey, yeter artık.. bu hikâveyi bitir.. sabrımız kalmadı.. kâfi!..» diye onun üzerine yürüyor, diğer arkadaşları da toplantıyı karma karışık bir hale getiriyorlar... İnkılâp Rusyasının ana temelini kurmak için bütün memleketten seçilmiş olan vekiller ilk önce kapı dışarı, sonra zindanlara, oralardan da ölüme atılıyorlar.

Lenin, bu sırada neşrettiği: «Bolşevikler İktidarı Ellerinde Tu-

---

(1) C. Malaparte : "Le Bonhomme Lenin", s. 260-261.

(2) William C. Bullit, "Le Destin du monde" (Paris 1948) namındaki eserinin 64 ve 65 inci sahifelerinde: «Rus çarlarının Okhrana, Lenin'in Çeka, Stalin'in G. P. U. ve N. K. V. D. dediği Rus gizli polis teşkilâtının, müthiş Ivan'ın kurduğu Oprişina'dan geldiğini tespitle N. K. V. D. nin 1937 den evvel 250.000, bu tarihten sonra 600.000 kişilik fevkalâde modern silâhlarla mücehhez bir ordusu olduğunu ve kızılordu'nun bile tamamile bunun kontrölü altinda bulunduğunu, bütçesinin de 3 milyar rubleyi geçtiğini kaydeder. Bullit bu çok meraklı eserinde, bu bahiste ehemmiyetle durarak N. K. V. D. nin ecnebi sefaretlerini ne kadar ince usullerle kontröl ettiği hakkında da mühim malûmat vermektedir.

tabilecekler mi?» eserinde: «Bize, proleterlerin, devlet makinesini ellerinde tutamayacakları söyleniyor. 1905 ihtilâlinden sonra, 130 bin asilzade 150 milyona karşı daima zulümle hükmetti de, 240 bin azası olan bolşevik fırkası, yoksuzluğu himaye ederek, hükûmeti elinde tutamaz mı?» demişti. Ne Lenin, ne de Çeka, yoksuzluğu değil, ancak ve yalnız diktatörlüğü himaye yoluna girmiş ve bu diktatörlüğe karşı az çok şüpheli gördüğü herkesi yok etmeği esas tanımıştı. Rejimin devamı ancak buna, ancak zora dayanıyordu.

Artık Rusya, Lermontof'un dediği gibi, «kapkara» değil, «kıp kızıl» bir örtü ile örtülmüş, Rus tarihinin mantıkî neticesi, Rusyayı, dünkü Çarlıktan, bugünkü korkunç kızıl diktatörlüğe sürüklemişti.

Ancak, şurasını tespit etmek lâzımdır ki, Lenin sağ oldukça, Çekanın yarattığı bu kızıl Rusyada, Lenin'e karşı pek ileri gidilmemekle beraber, komünist fırkasının merkezinde az çok bir hürriyet havası esmekte idi.

Willam C. Bullit, "Le Destin du monde,, eserinin 50 inci sahifesinde, Lenin'in komünist fırkasını askerî teşkilât halinde ve fevkalâde çelik disiplinle teşkil etmiş olmasına ağmen, onun merkezinde hiç olmazsa münakaşa imkânı olduğunu kabule Stalin'ın, Lenin'in otorıtesine malik olmamasından dolayı kendi fikrinde bulunmayanları "tasfıye,, ederek, Lenin'in bütün eski silâh arkadaşlarını yavaş yavaş mahvettiğini ve fırkada münakaşa imkânına bu suretle son verdiğini bu suretle tesbit eder.

66 inci sahifede de, Lenin'in yarı şaka olarak "Sovyet Rusyada istediği kadar fırkalar teessüs edebilir. Bir şartla, ki bütün iktidar komünist fırkasında kalsın; diğer fırkalar da hapishanelere tıkılsın.,, dediğini, Stalin'in ise 26 Kasım 1936 da (Pravda) gazetesinde yazdığı makalesinde : "Sovyet Rusyada diğer fırkaların varlığına hiç bir suretle imkân yoktur. Binnetice onların hürriyeti için de hiç bir imkân tanınmaz. Sovyet Rusyadı tanınmaz bir tek fırka yaşayabilir; o da komünist fırkasıdır.,, diye yazdığı kaydedilmektedir.

İyi amma, azası 240 bin kişiden ibaret olan bir fırka ve bunun namına hareket eden küçük bır idare grubu, bir politbüro, yani si-

yasî büro, hattâ bunun da yalnız ekseriyeti, hangi hakla, nasıl olur da 150 milyonluk bir memleketin mukadderatını ele alıyor, tethişle, sosyalizmi değil, hattâ komünizmi kurma davasına girişiyor? Bunun hakikî sebebinin ne olduğunu, Rus tarihini yürüten mantıkî neticeyi inceleyerek gördük... Fakat, bunun Marksizmle alâkası nedir?

LENİNİZM - MARKSİZM:

Marx, sosyalizme; kapitalizmin kuvvetlenmesi, sanayiin inkişafa varması, işçiler sınıfının çoğunluk teşkil etmesi, demokratik rejimler sayesinde bu sınıfın siyasî kuvvetinin artması ve medenî gelişmesiyle varılacağını esas tanımıştı. Son merhale olarak addettiği komünizmi ise o kadar uzak gördü ki, eserlerinde, buna giden cemiyetin iç durumunun ne olacağına temas bile etmedi.

İlmî sosyalizmi kurmuş olan ne Marx, ne Engels, bilhassa hayatlarının son devirlerinde, sosyalizmin mutlaka inkılâp yolu ile kurulacağında ısrar etmediler, hattâ bunun tamamiyle aksini tavsiye ettiler.

1873 de Amsterdam'daki sosyalistler toplantısında Marx, Amerika ve İngiltere gibi demokratik memleketlerde sosyalizmin sulh yolu ile kurulabileceğini tasrih etti. Engels de 1883 de, Alman sosyalistlerinin en ileri geleni Bernstein'a yazdığı mektubunda, Almanların, sosyal inkılâptan evvel, demokratik cumhuriyeti beklemeleri lâzım geldiğini, buna mecbur olduklarını tasrih etti ve 1895 te, ölümünden evvel de, Almanlara, sılâhlı ayaklanmalarla sosyalizm inkılâbına girmemelerini katiyetle tavsiye etti.

Marx'tan beri, bütün dünya sosyalistleri ve marksizm ideolojisini işlemiş âlim ve münevverleri, milletlerarası toplantılarda aldıkları kararlar ve yazdıkları eserleriyle marksizmin fikir olarak gelişmesine, siyasî, içtimaî yol olarak tahakkukuna bu esaslara sadık kalarak çalışmışlardır.

Charles Rappoport, solcu bir marksist olmasına rağmen, 1925 te Paris'te neşrettiği pek kıymetli «Tarih Felsefesi» eserinin 219 uncu

sahifesinde: «Dünya sosyalizmi, pek büyük çoğunluğu ile demokratik rejimleri tanıdı ve umumî seçimlerin, işçilerin sosyalizmi kurmasından evvel elzem ve zarurî bir şart olduğunu kabul etti» der.

Marksizmin temeli olan bu esasları tamamiyle tahrif etmiş, bunlardan hiçbirine kıymet vermemiş ve bütün dünyanın en salâhiyetli sosyalistlerinin marksizmı anlayışlarına ve bunların bütün kararlarına karşı vaziyet almış olan Lenin'in ve onun kurduğu leninizm'in marksizmle alâkası nedir?

Rus içtimaiyatçılarından profesör Kluçnikof, 1922 de Berlinde Rusça olarak neşrettiği «Büyük Tarihi Yollar Ağzında» adlı eserinin 174 üncü sahifesinde: «Lenin = Marx + Bakunin + Pestel» der.

Bize göre, Lenin, marksizmin şeklini almış, ruhunu reddetmiştir. O, ne marksizmin bir tek olsun esas prensibine bağlanmış, ne de ona bir tek yeni ilmî buluş ilâve etmiştir. Lenin, yalnız marksizmden değil, alelitlâk ilimden de kendi fikri sabitini, esas kanaatını değiştirecek hükümleri almamıştı. O, marksizmi de, ilmi de ancak maksadını yürütmeğe âlet etti.

Lenin, ilmiyle değil, taktiğiyle muvaffak olmuştur. Bunun için biz: «Lenin = Bakunin + Lavrof, Pestel gibi bütün müfrit Rus inkılâpçıları + Clausewitz» denilmesini daha doğru buluyoruz.

Bu üç unsurdan mühim olanları da, Rusyaya, Rus inkılâbına bakışlarını Lenin'in benimsediği Bakunin ile, siyasî, askerî karar ve icraatında fikirlerini taktiğinin temeli yaptığı Alman askerî tarihinin ve askerlik stratejisinin en yüksek muharriri, yahut ta, bazılarının dediği gibi, Alman askerî filozofu Clausewitz'dir.

Lenin'in not defterlerinin 35 incisi, Clausewitz'in eserleri ile 1848 Haziranında Paristeki kıyamı bastıranlardan General Cluseret'nin 1887 de neşrettiği üç ciltlik hatıratındaki «Sokak Harpleri» ne dair olan faslından aldığı notlarla kendi çıkardığı neticelere aittir.

Lenin, 1 Ocak 1923 te (Pravda) gazetesindeki «Marksizm ve Taktik» adlı makalesinde: «Siyasetteki tektikle askerlikteki taktikğin müşterek noktaları vardır. Partinin ileri gelenleri, Clausewitz'in

eserlerinden büyük faydalar elde edebilirler.» demektedir. Lenin'in, eserlerinde hep askerî tabirler kullanması da bundan ileri gelmektedir.

Lenin'in muvaffakıyetinin temeli, bir taraftan Rus halkının psikolojisini, Rus realitesini fevkalâde iyi anlamış olması, bunu kuvvetle sezmesi, hattâ yaşaması, diğer taraftan da, maksadından başka hiç bir siyasî, ahlâkî kayıtla bağlamadığı taktiğini Clausewitz sayesinde en verimli bir şekilde geliştirmiş olmasıdır.

8 Mart 1918 de, komünist partisinin VII nci kongresinde, Brest-Litovsk sulhünü neden akdettiğini Lenin şöyle izah etmişti: «Ben, zaman kazanmak için, mesafeyi terkediyorum. Mühim olan, orada, ancak oradadır. Bir inkılâp harbinin lüzumu, köylülerin kalkındırılması gibi meseleler ancak gevezeliktir. Siz, hangi askere sorarsanız sorunuz, o, size, ancak benim dediğimi söyliyecektir. Bunun için de muahedeyi imzalamamız elzemdi.»

1921-22 de memleketin feci bir açlığa gitmesi üzerine, yeni iktisadî siyasetle az çok hususî ticarete müsaade esasını kadul ettiği zaman da Lenin: «Yeni iktisadî plân bir rücu'dur. Biz, elimizde tutamayacağımızdan fazlasını almıştık. Biz, mühim bir mağlubiyete uğradık. Kat'î hezimetten önce bu stratejik çekilmeyi yaptık.» der.

Görülüyor ki, en mühim meselelerde Lenin'in kararlarında taktiğin rolü esastır. Lenin, bu sayede, Stalin'in dediği gibi: «İnkılâp dalgalarının üstünde bir balık gibi yüzme kabiliyetini» göstermiştir. (Lenin Külliyatı, 4 üncü tabı. Cilt I, s. 20)

Lenin'in fikrî gelişmesine geçmeden evvel, bugünkü konuşmamda adları geçecek olan üç mühim Rus inkilâpçısından kısaca bahsetmemiz elzemdir. Bunlar da: *Bakunin*, *Plehanof* ve *Lenin*'dir.

Bizim, bütün Rus inkılâpçılariyle tanışmamıza, bunların bir kısmiyle Rus işçileri arasında hapishanelerde ve Sibirya'da dolaşmamıza, Rusyadaki gizli toplantılarında, Avrupadaki kongrelerinde, göz gözü görmez sigara dumanları içinde yaptıkları uzun ve şiddetli münakaşalarında bulunmamıza hacet yoktur.

BAKUNİN:

Geçen konuşmamızda profesör Jules Legran'ın «Rus Ruhu» adlı eserinde Tolstoy'dan «Tırnağının ucuna kadar Rus» diye bahsettiğini nakletmiştim. Bence, tam Rus tipini canlandıran şahsiyet Bakunin'dir.

1814 de Rusyada Tver vilâyetinin bir köyünde doğmuş olan Mişel Bakunin, 1876 da İsviçre'nin Bern şehrinde öldü. Rus zadegânlarındandı. Subay olarak yetişmiş, müfrit Çarlık taraftarı idi. Bu devirde o, «Talim ve terbiyenin gayesi, bütün mevcudiyetleriyle çara sadık tebalar yetiştirmektir.» diyor, hattâ, hayalî ve müfrit diye tavsif ettiği inkilâbın Fransayı mahve sürüklediğinden bahseyordu.

1845 te İsviçre'ye ve oradan Parise gelen Bakunin, o devrin en tanınmış demokrat ve sosyalistleriyle görüşüyor ve bunlar arasında en müfrit fikirli anarşist Prudhon'la dostluk tesis ediyor. Tarihin, dünyayı kurtarmak için hazırladığı parlak Fransız zekâsını takdir değil, takdis ediyor ve bunu «cihan fikir ve medeniyetine nur saçan güneş» diye vasıflandırıyordu. Sonraları, o, bu güneşin ancak Ruslar ve Slavlar olacağını iddia edecektir.

Biz, Bakunin'in anarşistliğe neden düştüğünü inceleyemeyeceğiz. Biz, onunla, o devirde bütün Garbî Avrupadaki ihtilâl hareketlerine karışmayacak, her taraftaki barikatların ön safında onun yanında yer alarak vuruşmayacağız. (Birinci Sosyalist Enternasyonali)nde de onunla beraber bulunarak, onun Marx'a karşı yaptığı şiddetli çıkışlarını da dinlemeyeceğiz.

Marx'ın bütün hayatında hücum ettiği memleket Çarlık Rusyası ise, bütün tanıdıkları arasında onu en çok sinirlendirmiş, en çok uğraştırmış olanı da şüphesiz ki Bakunin'dir.

Marx'ın iddiasının aksine olarak Bakunin, hem iktisadî ve medenî gelişmeleri geri kalmış memleketlerin inkılâba, hattâ sosyalizme bile gideceklerini iddia ediyor, hem de, en geri kalan bir milletin inkılâbın önderi olacağını ileri sürüyordu. Marx, az topraklı

veya hiç topraksız köylülerin, sefaletlerine rağmen, bir sınıf olarak tanılamayacağını, çünkü bunların «ma'şeri vicdan» dan mahrum olduklarını ve bundan dolayı da «bunların daima bir çuval patates gibi kalarak kaynaşamayacaklarını» söylüyor. Bakunin ise, Slavcılar gibi, Rus köylüsünün «mir», «obşçina» (1) gibi müşterek tasarruf esasına dayanarak, bunların inkılâba ve sisyalizme gideceklerinde ısrar ediyordu : (2)

Bakunin, Avrupa'nın içtimaî, iktisadî, ve siyasî ahenksizliklerinin her tarafı inkılâba sürüklediğine inanıyor; dünyanın, sosyalizm inkılâbının arifesinde bulunduğunu şiddetle ileri sürüyor; vakit kaybetmeksizin ıhtilâle geçilmesini tavsiye ediyordu. O, her barikada dünyayı tutuşturacak bir kıvılcım olarak bakıyor ve canla başla, ateşi kuvvetlendirmeğe, alevlendirmeğe atılıyordu. Buna rağmen, bu isyan ve ihtilâllerle beklenilen büyük inkılâbın gelmemiş olması onu hiç de sarsmadı, imanından ayırmadı, fikrini tâdile bile götürmedi.

PLEHANOF:

1898 de, birkaç arkadaşıyle birlikte, Rus Sosyal-Demokrat partisini kuran, marksizm ideolojisini Rusya'da en esaslı bir şekilde işleyen, bütün münevver Rus sosyalistlerinin ve hattâ Lenin'in, bir zamanlar, hocalığını tanıdıkları Plehanof, dünya marksistleri tarafından da takdir ve saygı kazanmış bir şahsiyettir.

1883 te yayınladığı «Sosyalizm ve Siyasî Mücadele» adlı eserinde, marksizmin esas prensiplerine sadık kalınarak, Rusya'da sosyalizmin nasıl tahakkuk ettirileceğini incelemiş, o da, Marx gibi,

(1) "Mir", "Obşçina„ : Mir, köylülerin, köylerine ait meselelerin halli için aralarında yaptıkları toplantılara, Obşçina da: ilk tarih çağlarından beri Rus köylerinde müştereken kullanılan topraklara denir.

(2) Rus köylülerindeki "mir„ usulünü ilk keşfeden ve bunun iktisadî ve içtimaî hususiyetlerini tahlil eden Rusya hakkında 1842-1843 de neşrettiği çok kıymetlı (Etude Sus l'Etat Intérieur de La Vie du Peuple de la Russie) nam eserin muharriri Haxtausen'dir.

(Leroy Beaulieu, cilt I, sa. 411).

mir teşkilâtının, zamanla küçük toprak sahiplerinin artmasiyle, ortadan kalkacağında ısrarla durmuş, sosyalizme gidişte köylülere dayanılmamasını, bunların inkılâbı dejenere edeceklerini tespit etmişti. «Rus İçtimaî Fikirleri Tarihi» eserinin de müellifi olan Plehanof, marksizme bağlı kalarak, Rus inkilâbının sosyalizme ancak yol açacağını kabulle, inkılâbın demokratik esaslarda gelişmesi lüzumunda ısrar ediyordu.

Marx, Bakunin ile ne kadar uğraşmışsa, Plehanof ta Lenin ile ondan daha fazla çekişmiştir. Plehanof, bolşevikler iktidara geldikten sonra, Çarlık devrinde de olduğu gibi, Parise kaçmış ve orada 1918 de ölmüştür.

LENİN:

Lenin'e gelince, o, 1870 de Simbirsk'te doğdu. Biz, ne onun büyü kardeşi Aleksadr'ın, adaşı Çar Üçüncü Aleksadr'a yapılan suikastten dolayı, idam edilmiş olmasından, ne de bunun, Lenin'in ruhunda bıraktığı derin tesirler üzerinde duracağız. Biz, Leninin lisede ve Kazan üniversitesinin hukuk fakültesinde zekâ ve çalışkanlığıyle en çok takdir edilen bir öğrenci olduğuna temasla, onun, çocukluğunda ve bütün hayatında, daima başkalarını idare etmek karakterinde olduğunu söyliyerek geçeceğiz. 1887 de, üniversite gençlerinin nümayişlerine iştirakinden dolayı, üniversitede tardedilerek Kazandan 40 kilometre uzakta bir köye sürüldüğünde de durmayacağız. Ancak, bu başlangıcın, onun bütün hayatınca devam ettiğini kayıtla iktifa edeceğiz.

Zinovyef'in tabiri ile, günün 15 saatini kütüphanelerde veya kitaplarla geçirmiş olan Lenin'in eserlerini, makalelerini saymağa, gizli toplantılarını dolaşmağa, profesyonel inkılâpçılar ve işçilerden propagandacılar yetiştirmek için koyduğu prensipleri saymağa, kurduğu mekteplerine girmeğe bile zamanımız müsait değildir.

Lenin'in 1903 te, Rus Sosyal - Demokrat Fırkası'nın ikiye ayrılmasına sebep olmasında ve, bilhassa bundan sonra, bolşevik hizbinin başına geçerek, bütün mutedil Rus marksistlerine ve bütün

dünya marksistlerine karşı en şiddetli hücumlara geçmelerinde ve, herkesi milletçilik, vatanperverlik ve hattâ burjuvaziye satılmakla itham etmelerinde ve milletlerarası sosyalist kongrelerinin kararlarını tanımamasında da durmıyacağız.

Geçen dünya savaşında «Harbe karşı harp!» bayrağını açarak, yaralılara gömlek dikerek bile olsa, askerlerin yardımlarına gidilmesini inkılâba ihanet saymaktan çekinmediğini de incelemeyeceğiz. Onun, 1915 te İsviçre'de Simmerwald şehrinde toplanmış olan en solcu sulhcülere Avrupayı inkılâba sürüklemek için yaptığı «harbi dejenere ederek her tarafta sınıf mücadelesi açmak» teklifinin bu müfrit insanlar tarafından bile kabul edilmediğini de ancak kayıtla iktifa edeceğiz.

Gerek bu devirde ve gerekse sonraları, kendisinin en temel kanaatı olan bu görüşünü Lenin, «Proleter İnkılâbının Askerî Proğramı» adlı yazısında şu cümlelerle tespit etmişti: «Kardeş harpleri de harptir. Kim sınıf mücadelesini tanırsa, dahilî kardeş harplerini reddedemez. Bunu reddetmek veya unutmak, müfrit oportünistliğe düşmek ve sosyal inkılâptan vazgeçmek olur.»

Leninizm ile marksizmi karşılaştırmaktan veyahut ta leninizm ile bakuninizmin mutabakatlarını tesbitle Lenin'in esas fikirlerinin kaynağını tebarüz ettirmektense, ben, bunu yapmış salâhiyetli şahsiyetlerin ancak bir kaçının hükümlerini kısaca bildireceğim. (1).

---

(1) Rahmetli Ahmet Ağaoğlunun 1933 te İstanbulda basılan «Ferd ve Devlet» adlı eseriyle, marksizm hakkında sayın profesör Sadri Maksudî Arsal'ın 1946 da neşrettiği «Hukuk Felsefesi Tarihi» adlı eserinde marksizmin kısa, fakat veciz tahlilini bulacaklarını kaydetmeği faydalı gördüm.

Charles Rappoport'ın, yukarıda zikredilen eserinin 78-88 inci sahifelerinde, arap filozofu İbni Haldun'u (1332 de Tunus'ta doğdu, 1406 da Mısır'da öldü) tarih felsefesi ilminin ilk kurucusu olarak tanıdığı gibi, ilmî sosyalizmin de ilk mübeşşiri addettiğini kayıtla, kitabından aşağıdaki satırları naklediyoruz : İbni Haldun, cemiyetin kurulmasında «ihtiyaçlar» esas tanır, istihsâl vasıtalarının cemiyet hayatındaki rolünün önemini teberrüz ettirerek göçebe devirile toprağa yerleşme devri arasındaki farkları inceler ve, âdetlerle müesseseler arasındaki farkın, insanların, ihtiyaçlarını temin ettikleri vasıtalardan neşet ettiğini teberüz ettirerek, eserinin bir çok yerlerinde bunda israrla durur.„

Bu salâhiyetli şahsiyetlerden biri, son zamanlarda Rus fikir hayatının en kuvvetli mümessillerinden olan Berdiayef'tir. Bu mütefekkir, «Komünizm Problemleri» eserinin 18 inci sahifesinde: «O (Lenin), Marx'ın rasyonalist-aklî mezhebi, Rus fikrinin irrasyonel-akıl dışı, hayalî tabakalarından geçerek orada deforme oldu, bozuldu.» ve, 151 inci sahifesinde de: «Rusyada komünizmin mevcudiyeti iddiası, Marx materyalizminin inkârı demektir. Leninizm, marksizm değildir.» der.

Bunlardan bir diğeri de, Çekoslovakya'nın birinci Cumhurreisi Mazarik'tir. Mazarik, profesörlüğü zamanında «İntiharlar» hakkındaki tetkiki ile ve marksizme ait neşriyatiyle, «Rusya-Avrupa» adlı eseriyle dünyaca tanınmış bir şahsiyettir. Rusyada bulunmuş Rus fikir cereyanını çok esaslı bir şekilde incelemiştir. Kalemi ve siyasî çalışmalariyle Rusya'nın normal bir yola girmesini candan dilemiş bir Rus dostudur. 1921 de Prag'da rusça neşredilen «Bolşevizm Hakkında» adlı kitabında, 1930 da Fransızca neşredilmiş olan «Bir Devletin Yeniden Doğuşu» eserinde leninizm ile marksizmin birbiriyle olan münasebetini tayin eden mühim noktalardan bir kaçı şunlardır:

«Bolşevikler, kendilerini marksist addederler. Fakat onlar, akidelerini Marx'ın düşmanı olan Bakunin'den aldılar.» (s. 5) «Rusyada ne komünizm, ne de sosyalizm vardır. Rus milleti, sosyalizme varabilmek için hazırlanmış değildir. O, hâlâ ortaçağdadır. Bolşeviklerin kurdukları diktatörlük, amele diktatörlüğü değil, ameleye diktatörlük etmektir. Bu diktatörlük tethişe dayanmaktadır. Halbuki Marx, bütün müessesatın umumî intihap esasına dayanmasını dilemekte ve tek partili hükûmet esasını reddetmektedir.» (s. 40) der.

Bir diğeri de, hukuk doktoru Pierre Charles'dır. 1921 de Paris'te basılan «Bolşevizmin, Rusya'nın Sosyal Durumu İle İzahı» adlı kitabının 14 üncü sahifesinde: «Bolşevikler, kendilerinin ekalliyette olduklarını görünce, Rus Müessesan Meclisi'ni zorla dağıtmakta tereddüt etmediler. Onlar, meşrutî demokrasi için sonsuz bir nefret beslerler. Troçki bir gün: «Münakaşaları kabul etmek, burjuva parlâmento budalalığına düşmek demektir.» dedi. Hakikat şudur ki: Rus milleti, temsilî ve demokratik bir meclis önünde mes'ul

bir hükûmetle idare olunmak kabiliyetinden mahrumdur. Çarlığın yıkılması üzerine, bir diktatörlüğe ihtiyaç vardı: bunu anlayan ve tahakkuk ettirenler yalnız bolşevikler oldu. Fakat, kelime oyunlarına aldanmamalıdır. Onların tesis ettikleri şey, amelenin diktatörlüğü değildir: bu, kuvvetini, herhangi bir sınıf halktan veya milletin heyeti umumiyesinden almayan küçük bir zümrenin küstahça tahakkümüdür.»

Bir diğeri de, biraz önce bahsettiğim Plehanof'tır. Bütün Rus inkilâbı zamanında, bilhassa bolşeviklerin iktidara gelmelerinden sonra yazdığı makaleleri, ölümünden sonra 1921 de Pariste «Yurtta Bir Yıl» başlığiyle neşredilmiştir. Plehanof, bu eserinin 31 inci sahifesinde, Lenin'in Bakunin ile olan yakınlığını tespit ettikten sonra, Marx'ın, Lenin'i hiç bir suretle kendi talrebesi tanımayacağını kaydederek: «Ne iyi oldu da, zavallı Marx, bu rezaleti görmeden öldü.» der.

Bir diğeri de, 1880 denberi Rus sosyalist muhaceretile en sıkı münasebetlerde olduğunu ve Rus Sosyal - Demokrat partisini kurmuş olan Acelrod, Plehanof, Vera Zassuliç ve diğerleriyle dostluğunu kaydeden ve bunlar sayesinde Rusyada olup geçenleri anlayabildiğini yazan ve Karl Marx ve Engels'ten sonra, ilmî sosyalizm ideolojisine en verimli bir surette çalışmış olan Karl Kautski, «Le Bolchévisme Dans L'inpasse» (Paris 1931) eserinin 13 üncü sahifesinde: «Eğer Lenin haklı olsaydı, büyük üstatlarım Marx ve Engels'in fikirlerini inkişaf, tatbik ve neşretmeye hasrettiğim hayatım boşa gitmiş olacaktı.» der.. Ayni eserin 7 inci sahifesinde de: «Bolşevikler herkesten ziyade hattâ yalnız kendilerinin Karl Marx'ın talebesi olduklarını iddia ederler. Onların marksistlikleri, Marx'ın eserlerini «Mukaddes Kitap» lar gibi tanımaktan ve onlardan ancak bazı cümleler bularak, bunları da kendi dileklerine göre tefsir etmekten ibarettir.» diyerek: «Kapitalizmin en yüksek inkişafına varmasından sonra, sosyalizmin mümkün olabileceğinin marksizmin esas temeli olduğunu» tesbitle «Sanayii inkişaf etmiş garp memleketlerinin, Şarktan evvel sosyalizme gideceklerine» hükmeder ve: «Lenin'in de 1917 inkılâbına kadar bu kanaata iştirâk ettiğini» eserinin 14 üncü sahifesinde kaydeder.

Kautski, yalnız bu ve diğer eserlerinde değil, bilhassa 1918 de Rus sosyalistlerini ikaz maksadıyle yazarak Viyanada neşrettiği «La Dictature du Prolétariat» eserinde, ancak geniş demokratik devletlerde kapitalizmin inkişafiyle sosyalizme varılabileceğini, hakikî marksizmin bu demek olduğunu ısrarla tespite çalışmış ve Rus inkılâbının demokratik çerçevede kalmasını en yüksek heyecanla müdafaa etmiştir.

Lenin'in, Marx'tan sonra gelen hakikî Marksistlerin anladıkları marksizme ve bütün dünya sosyalistlerinin mümessillerinin toplandığı enternasyonallerin kararlarına tamamiyle zıd esaslarda yürüdüğünü tespit eden fikirlerini hülâsa etmektense, Plehanof'un bu kitabının 268 inci sahifesinde, kendisiyle Lenin arasındaki münasebeti ifade eden şu cümlelerini almakla iktifa ettim: «Bir gün, Avusturya sosyalist hareketinin reisi Victor Adler, bana, yarı şaka yarı ciddî olarak: «Galiba Lenin sizin oğlunuzdur.» dedi; ben de kendisine: «Belki, fakat her halde gayri meşru..» diye cevap verdim.»

Bir diğeri, meşhur Rus içtimaiyatçısı profesör Kluçnikof, 1922 de Berlin'de neşrettiği «Büyük Tarihî Yollar Ağzında» adlı kitabının «Dünya İhtilâli - Rusya ve Lenin» bahsinin 177 nci sahifesinde şöyle demektedir: «Her ne kadar tuhaf gözükürse de, şurasını teslim etmek icap eder ki, Rus siyasî düşüncesi; ihtilâlciliğinin en müşahhas, en millî sentezini ilk defa olarak asıl Lenin'de buluyor ve ilk defa olarak ta bütün ana meselelerini tezadsız ve noksansız olarak halletmiş bulunuyor.» 188 inci sahifesinde de: «Rus milleti, sırf kendisini ihtilâlci - millet ve bütün dünya ilerlemesinin ordusu hissettiği içindir ki, bu son senelerin sonsuz fedakârlıklarına katlanmıştır. Çünkü o, bolşevizm şeflerinde kendisinin seçtiği ve kendisinin fikirlerini taşıyan insanları gördüğü içindir ki, bolşeviklerin çok ağır ve merhametsiz diktatörlüğüne katlanmaya razı oldu.»

Bir diğeri, Henry Rollin, «Rus İnkılâbı» adlı eserinin birinci cildinin 113 üncü sahifesinde, Maksim Gorki'nin «Den» gazetesinin 21 Kasım 1917 tarihli makalesinden naklen, Gorki'nin, Lenin için: «Onun Neçayef ve Bakunin tarzındaki anarşistliğinin Rus inkılâbını ve proleteri mahve sürükleyeceği» hükmünde olduğunu tesbit eder.

Evet, Lenin, marksist değil, bakuninisttir. Leninizm, marksizm değildir. Bunu, Lenin'in fikirlerini marksizmle ve Bakunin'in anarşizmiyle karşılaştırmış olan bütün sosyalistler ve ilim adamları böylece tesbit ettiler. Bunu tamamlamak için Lenin'in ruhu ve zihniyeti bakımından verilen bir iki hükümde duralım:

A. Morizet, «Lenin ve Trotski Yanında» adlı eserinin 241 inci sahifesinde, Gorki'nin, kendisine, Lenin hakkında: «O, fazlasiyle Rustur.» dediğini kaydeder.

Trotski de, 1925 te basılan «Lenin» adlı eserinin 206 ncı sahifesinde: «Lenin, derinden Rustur. Milletlerin tarihinde misli görülmemiş bir inkılâbı idare etmek için, şefle halkın derinden gelen kuvvetleri arasında bünyevî, çözülmez kökleri olan bağların bulunması şarttır.» diyor ve, Lenin'in inkılâpçılık eserini başarabilmesi için, «Rus millî muhitinden neye ihtiyacı varsa, onların hepsini aldığını» yazıyor.

«Lenin'in Hayatı — La vie de Lenine» (Paris 1929) adlı eseri yazmış olan Pierre Chasles da, «Lenin'in, ruhân, Büyük Petro kadar Rus olduğunu» eserinin bir çok yerlerinde tebarüz ettirir.

Lenin'in «Devlet ve İnkılâp» adlı eserini inceleyen hukuk profesörü Boris Nolde de, «Eski İdare ve Rus İnkılâbı» eserinin 169 uncu sahifesinde: «Bu kitap, halkının siyasî mektepten hiç te geçmediği ve hukuk duygularının hiç te teessüs etmediği bir memleketin maksulüdür.» diyerek Lenin'in zihniyetinin Rusluğunu tebarüz ettirir.

Fransız Akaddemi azasından ve tam Rus ihtilâli başlangıcında da Fransa'nın Petrograd sefirliğinde bulunmuş olan Maurice Paléolog da, 1938 de Pariste neşrettiği «Lenin'in Öncüleri» adlı kitabının 233 ve 234 üncü sahifelerinde: «Bolşeviklerin hâkimiyeti artık yirmi seneyi mütecaviz bir zamandan beri devam ediyor. Demek ki bu, sadece Rus tarihinin korkunç ve geçici bir hâdisesi, millî vicdanın mütekallis bir çılgınlık buhranı, bir yanılması değil; Rus ruhunun, bir çok tahribata rağmen, irsî bir istidadı, kuvvetle münkeşif, kökleşmiş bir inhimakidir. Lenin'in esas kuvveti, ona, vatandaşlarının ihtilâlci insiyaklarını harikulâde bir surette sezmiş olmasından, bu insiyaklara, ihtilâlin daha ilk günlerinde, emsalsiz bir anarşinin,

muazzam bir hercü mercin eşsiz bir ziyafetini tattırmış olmasından ileri gelir. Lenin'in şahsiyeti, Rus kitlelerinde zamanla tebellür eden zihniyetin eşsiz bir timsalidir.» der.

LENİNİZM - STALİNİZM VE RUSÇULUK:

Aziz kardeşlerim,

Ben, arkasına kadar açık bir kapıyı boş yere zorladım. Meseleyi uzatmaktansa, şu bir kaç satırla tesbit etseydim daha iyi olmaz mıydı?

Malaparte, adı geçen eserinin 258 inci sahifesinde kaydettiği ve Lenin'in de eserlerinde tektrarladığı: «Şiddet, işte marksizmin en hakikî kanunu!..» cümlesini, yahut ta Trotski'nin «İhanet Edilmiş İnkılâp» adlı eserinin 215 inci sahifesinde, Sovyetler Hariciye Komiseri Çiçerin'in, 1922 Cenevre konferansına gitmeden evvel, Amerika umumî efkârını tatmin için olsun, Sovyetler anayasasında bazı demokratik tadilât yapılması hakkındaki teklifi üzerine, Lenin'in: «Çiçerin'in derhal bir sanatoryuma gönderilmesi» hususunda ısrar ettiğini ve bunun için de 22 Ocak 1922 de bir tezkere de yazdığını kaydetmem kifayet etmez miydi?

Leninizmin ve stalinizmin, marksizm olmadığını bugünkü İngiliz hükûmetinin reisi Clement R. Atlee'nin 14 Şubat 1948 de Oxford üniversitesi gençlerine verdiği söylevindeki şu cümlelerini okumakla bitirmem az mı olurdu: «Komünizm, medeniyete arkasını çeviren bir cereyandır. Bilhassa bugün Rusya'da tatbik edilmekte olan komünizm, şekil değiştirmiş çarizmden başka bir şey değildir.»

Mr. Atlee'nin, ilk konuşmalarımızdan sonraki bir tarihte, Rusyada komünizm hakkında verdiği bir söyleve dair Cumhuriyet gazetesinin 2.5.1948 tarihli nüshasında çıkan Londra menşeli bir telgrafta: «İşçi Partisi tarafından 1 Mayıs bayramı münasebetiyle Plymouth şehrinde yapılmış bir toplantıda komünizme şiddetle hücum ettiği

ve: «Komünizm, dünyanın en geri memleketlerinden birinde vücut bulmuştur. Bu, çok enteresan bir vakıadır. Gençliğimde, Çarlık Rusyası durmadan genişlemek isteyen bir polis hükûmeti idi. Orada ne söz hürriyeti, ne din hürriyeti ve ne de basın hürriyeti vardı. Şimdiki Rusya'nın Çarlık Rusyasından farkı, efendilerin değişmiş bulunmasıdır. Güdülen gaye aynıdır.» dediği bildiriliyor.

Yine Mr. Atlee, İngiliz işçi partisinin tatbik mevkiine koyduğu sosyalist programını mucip sebepleriyle izah eden «Sosyalizmin Yolu» adlı eserinde, hem komünizmin marksizm demek olmadığını, hem de millî kültür ve ananenin sosyal problemlerdeki kat'î rolünü şöylece tebarüz ettirir: «Asyaî telâkkinin hâkim olduğu yerlerde, sosyalizm, komünizm olur; kapitalizm de, faşizm haline girer. Bu memleketlerde, halkın muvafakati ile idare etmek, azınlığın mevcudiyetini kabul etmek ve muhtelif telâkkilere sahip kitlelerin serbest faaliyeti neticesinde millî hayatın inkişaf etmesi hususundaki Avrupaî telâkkiler hiç bir zaman kabul edilmemiştir. Rusya, daima müstebitti. Memleketimizde sosyalizmin, Rus komünizminin hususiyetlerini taklit edeceğini söylemek gayri makuldür. Memleketimizde - vaziyet ve şerait onlara müsait olmuşken - komünistlerin tam muvaffakıyetsizliği, cemiyet hakkındaki telâkkilerinin, İngiliz demokrasisinin insiyakları ile ne kadar telif edilemez olduğunu göstermektedir.»

Evet amma, bolşevikler, Atlee'yi de, Bevin'i de, bütün hakikî marksistleri olduğu gibi, düşmanları tanımaktadırlar. Öyle ise; leninizmin halis Rus malı olduğunu ve stalinizmin de bunu bütün açıklığiyle böylece anlatmaya çalıştığını kendilerinden ve hem de en salâhiyetlilerinden dinliyelim:

3 Kasım 1947 tarih ve 22 sayılı «Bolşevik» namındaki mecmuada profesör N. Yakovlef, «Mekteplerde Vatan Tarihinin Okutulması» başlığiyle yazdığı makalesinde: «Jdanof'un; leninizmin XIX uncu asırda Rus inkılâbçı ve demokratlarının en iyi fikirlerini benimsediğini, Sovyet kültürünün de, geçmiş zamanların kültür mirasını işleyerek bugünkü inkişafını bulduğunu söylediğini» kaydeder.

Sovyetlerin rusçulukta ne kadar ileri gittiklerini bütün açıklığiyle tebarüz ettiren Yakovlef, bu makalesinde, Rus tarihinde

prensliklerin, «variagların, nordmanların» çağırılarak kurulduğunun tarih kitaplarında yazılmasına isyan ediyor: «Bu, Rus milletinin devlet kurma kabiliyetsizliğini tasdiktir. Bunlar kitaplardan atılmalıdır.» diyor. O, bu hususta o kadar hassasiyet gösteriyor ki, 1947 de basılmış «Sovyetler Tarihi» nin birinci cildinde «Bu nazariyenin, (yâni Rus devletinin çağırılan variaglar ve nordmanlar tarafından kurulmuş olduğu nazariyesinin) şimdi hiç bir ilmî kıymeti kalmamıştır.» denmesine bile tahammül edemiyor ve, bunun hiç bir zaman ciddî bir şey telâkki edilmemiş olduğu iddiasiyle, tamamen kitaplardan atılmasını diliyor, bunu «Rus gençliğinin millî şeref ve vatanperverlik duygularının kuvvetlendirilmesi namına» talep ediyor, ve bunun için de, tarih kitaplarında, Çarlık devrinin Suvorof, Kutuzof, Uşakof, Nahimof, Makarof gibi meşhur generallerinin kahramanlıklarının esaslı surette işlemesinde ısrarla duruyor ve bu ruhla yazılmış bir kaç eserden madasının değiştirilmelerini talep ediyor.

Moskova'da çıkan «Bolşevik» adlı mecmuanın 1943 tarih ve 10 sayılı nüshasında, P. Yudin, Plehanof'un ölümünün 25 yıllığı münasebetiyle yazdığı uzun bir makalede, bir taraftan onun materyalist görüşüyle işlediği felsefesinin yüksek kıymetini tebarüz ettirirken, onun, 1914 - 1918 harbinin emperyalist vasfını anlamadığını ve güya yalnız bundan dolayı Lenin'den ayrıldığını kaydederek: «Onun çok, ve hem de pek çok hataları» olduğuna ancak temasla, «Buna rağmen o, büyüktü. Çünkü o, Rus kültür tarihine, rusbilim tarihine ve marksizm tarihine hakikaten çok kıymetli, çok derin tesirlerde bulundu.» demektedir. Görülüyor ki, bugünkü bolşevikler, marksizme değil, her şeyden önce Rus kültürüne, Rus ilmine kıymet veriyorlar.

Bugünkü Sovyet Rusyayı ellerinde tutan dört beş en nüfuzlu adamdan biri olan ve Stalin'in halefi olacaklardan biri diye gösterilen ve hâlen Kominformun başına getirilen Jdanof'un, en tanınmış Rus profesörlerinden biri olan Yakovlef'in ve Yudin'in bu cümleleri varken, neden sözü uzattım, neden o incelemeleri ve karşılaştırmaları yaptım?

Çünkü, bütün dünyada ve bizde, düne kadar yayılmış yanlış, tamamiyle yanlış, kökünden, temelinden yanlış bir kanaatla leninizm,

marksizm addedilmekte ve bolşevizm, en müfrit inkılâpçı solculuk telâkki olunmaktaydı. Bilhassa bu yanlış kanaat ve bu müsait hava sayesinde, bolşevik «karıncalarının» gözle görülmez aralıklardan geçmelerine hâcet kalmıyordu. Onlar, marksist ve müfrit hürriyetperver gözükerek, her millette işçiler ve ifrata meyyal gençler arasına sokuluyor, inhilâli sağlamağa imkân buluyorlardı.

Hem bu meseleyi biraz aydınlatmak, hem de bolşeviklerin sözleri ve vaitleri ile yaptıkları arasındaki uçurumu belirtmek ve stalinizmin tamamiyle en koyu bir Rus milliyetçiliği mahiyetini aldığını tebarüz ettirmek için, bolşeviklerin dünyada hiç bir zaman, hiç bir devlette görülmemiş şekilde hakka, müsavata uygun olarak hallettikleri iddiasında bulundukları milletler meselesinde kısaca durmayı elzem buldum.

BOLŞEVİK RUSYADA MİLLETLER MESELESİ:

Bolşevik fırkasının proğramında açık ve kat'î olarak: «Milletler, hattâ Rusya'dan ayrılarak, kendi istiklâllerini kurma kararını da verseler, kendi mukadderatlarını tayin hakkına maliktirler.» maddesi vardır.

1917 Ekim ayında, Sovyetler Kongresi de, «her milletin kendi mukadderatına sahip olması» esasını kabul etmişti. 12 Aralık 1917 de, Halk Komiserleri Hükûmeti, Lenin'in ve o devrede Milletler Komiseri olan Stalin'in imzalariyle neşredilen kararnamede:

1 — Rusya'da yaşayan bütün milletlerin müsavat ve istiklâllerini;

2 — Bu milletlerin, Rusya'dan ayrılarak, müstakil hükûmetler kurmak hakları da dahil olmak üzere, kendi mukadderatlarını tayindeki serbestliklerini;

3 — Millî, dinî bütün imtiyazların, tahditlerin ref'i ve ilgasını;

4 — Rusyada yaşayan ve akalliyette kalan halkların muhtariyetlerini;

tanıdığını ilân etti.

Bu suretle, «Milletler hapishanesi» nin kapılarının arkasına kadar açıldığında ve her milletin hakikaten nesillerce beklediği kurtuluşunun geldiğinde nasıl tereddüt edilebilinirdi?

Dahası var.. 22 Aralık'ta, Sovyet hükûmeti, Petrograd'ta mahfuz bulunan ve Hazreti Osman'ın şehit edildiği zaman elinde tuttuğu ve üzerine kanları aktığı söylenen Kur'anın müslümanlara verilmesine karar vermiş ve bu Kur'an Semerkand'a gönderilmişti.

Lenin ve Milletler Komiseri Stalin imzasiyle 19-12-1917 de, hassaten Rusya ve Şark müslümanlarına aşağıdaki açık ve kat'î hitapname neşredilmişti: «Rus işçileri bir tek emelle yanmaktadırlar, o da, şerefli bir sulh akdinden sonra, bütün dünyadaki mahkûm milletlerin yardımlarına koşmak ve onları hürriyete kavuşturmaktır... Rusya müslümanları; Volga tatarları, Kırım tatarları, Kırgızlar, Sibirya ve Türkistan Sartları, Kafkasya Türkleri ve Tatarları, Çeçenler, Şimalî Kafkasyalılar ve, Rus Çarları, zalimleri tarafından bütün camileri, minberleri yıkılmış, dinleri, âdetleri çiğnenmiş olanlar.. Biz, sizlere hitap ediyoruz. Sizin dinleriniz, âdetleriniz, millî ve harsî müesseseleriniz, bundan böyle, her türlü tecavüzden masundurlar. Millî hayatınızı, bütün manasiyle, hürriyetle tanzim ediniz. Bu, sizin hakkınızdır. Biliniz ki, gerek sizin ve gerekse bütün Rusya'da yaşayan milletlerin haklarını inkılâp ve Sovyetler himaye ve müdafaa etmektedirler. Bu inkılâba ve onun hükumetine yardım ediniz. Arkadaşlar!. Yükselttiğimiz bayrakla, her mahkûm millete hürriyet getiriyoruz. Müslümanlar!. Biz, sizden maddî ve manevî yardım bekliyoruz.» denmemiş miydi?..

O zamanlar, bütün bunlara rağmen, «Rusla yola çıktığında baltanı unutma!.» atalar sözünü hatırlayanlar ve onun mânasını anlayanlar vardı. Fakat, ümide kapılanlar ve bu suretle bolşevik «karıncaları» nın çalışmalarına yol açanlar da az değildi.

Kim, o zamanlar, bolşeviklerin, her prensipten, her karardan ziyade, «Gaye, her vasıtayı mübah kılar!.» düsturuna bağlı olduğunu iddia ve ispat edebilirdi? Kim kimi, bütün bu kararların, ancak ve ancak, bu milletlerin bolşeviklik uğrunda kanını döktürmek ve onları içlerinden inhilâl ettirmek için ortaya atıldığına inandırabilirdi?

Geçen konuşmamızda, Stalin'in «Leninizmin Temelleri» adlı eserinin 150 inci sahifesindeki: «Rus proleteri, eski Rus imparatorluğunda ezilegelen milletlerin sempati ve yardımından mahrum kalsaydı, ne Rusya'da inkılâp olabilir, ne de Kolçak ve Denikin mağlup edilirdi.» cümlelerini okumuştum. İşte o kararlar, o beyannameler, bu gayeyi temin etmişti.

Stalin'in 1935 te söylediği ve «Komünist Fırkası Tarihinin Öğrenilmesine Yarayan Eserler Külliyatı» nın 3 üncü cilt 659-660 ncı sahifelerinde aynen basılmış olan nutkunda: «Sovyet Rusyadaki milletler arasında kardeşçe dostluk yaşadıkça, bizim memleketlerimizin halkları hür kalırlar, mağlup edilemezler.. Bu dostluk yaşadıkça, kuvvetlendikçe, iç ve dış düşmanlardan hiç kimse bizim için tehlikeli değildir.» demektedir.

Bu kadar yararlıklarına rağmen, bu milletler için netice ne oldu?

O kararların ciddiyetine inanarak, kendi millî istiklâllerini, hattâ muhtariyetlerini kurmuş olanlar bile, bu kararların yarattığı havadan faydalanarak gizli, aşikâr çalışan bolşevik karıncalarının faaliyetleriyle içlerinden inhilâl ettirildiler ve nihayet, kandan, ateşten geçirilerek, komünist idareler kurmağa ve Moskova ile bağlanmağa mecbur edildiler. O açık ifade ve kararlar ile bu nasıl telif edildi? Bunu da onlar marksizme, komünizme ve cihan inkılâbı gayesine uydurmakta güçlük çekmediler.

Nasıl, Marx, bütün hayatınca mahkûm milletlerin istiklâllerini müdafaa ederek Çarlığa karşı 25 yıl fasılasız olarak hayatının en şiddetli hücumlarını yapmamış mıydı? Bunun bolşevikler için ne mânası var. Nasıl, Marx, «sanayii inkişaf etmemiş, demokrasi yolunda medenî, siyasî gelişmeleriyle yükselmemiş milletler sosyalizme gidemezler» esasını bütün mezhebinin temeli tanımamış mıydı? Nasıl, bütün dünya marksistleri bu yolda yürümemişler miydi?

Hayır, bolşevikler için bütün bunlar «boş gevezelikler» den başka bir şey değildir. Onlar, vaziyete hâkim olduktan sonra, milletlerin hakikî istiklâllerinin ancak komünizmle temin edileceğini ileri sürdüler.

«İyi amma, bu milletler bunu anlamıyor, istemiyor, bunlarda ne sanayi, ne de işçiler sınıfı var. Bunlar ne sosyalizmi, ne de komünizmi duydular.» diyenlere de onlar: «Hayır, onu anlamayan, istemeyen onların münevverleridir, milletçileridir. Bunlar mahvedilince o milletler hakikî menfaatlerini anlarlar..» dediler ve, yalnız bütün münevverleri değil, millî, dinî duygulara bağlı köylü, işçi herkesi mahvettiler.

İyi amma, müstakil Gürcistan, sosyalizm esasında kurulmuştu ve bunun böyle olduğunu, Avrupa'nın en tanınmış sosyalist şefleri Pierre Renaudel, Makdonald, Wanderveld, Kautski ve diğerleri 1920 de Gürcistanı ziyaret ederek tesbit etmişlerdi. «İkinci Enternasyonal de müttefikan bu görüşü kabul etmemiş miydi? Bolşeviklerin bilhassa Gürcistan'ın sosyalist hükûmetini yıkmaları icap ediyordu. Çünkü, Gürcistan, kansız, ateşsiz sosyalizme girme yolunu canlandırmak istiyordu. (1)

Bütün bu milletlerin maddî, manevî kayıplarını, geçirdiklerini burada sayacak değilim. Ancak, bu milletlerin komünist olmalariyle, siyasî, iktisadî, içtimaî durumlarına kendi hükûmetlerinin hâkim olduklarını düşünürsek, yine kendimizi aldatmış oluruz. Ben, bu hususlarda da durmayacağım. Bütün bunlara rağmen, o milletlerin millî kültür ve düşüncelerinde, hiç olmazsa biraz olsun, serbestliğe kavuşmuş olduklarını düşünsek, yanlış, yine tamamiyle yanlış bir zehaba dalmış oluruz.

Bugün bütün dünya; Sovyetlerin, bilhassa stratejik noktalarda yaşayan milletleri, Estonya, Litvanya, Latviya Baltık cumhuriyetlerinden başlayarak, Şarkî Prusya, Galiçya, Ukranya, hattâ Romanyanın Dobruca ve bilhassa Köstence çevrelerindeki yerli halkları başka taraflara sürerek, oralarda Rus ekseriyetini kurmaya çalıştıklarını hayretle müşahede ediyor. Bu mesele, zannedildiğinden hem daha büyük mikyasta, hem de çok esaslı bir gaye ile yapılmaktadır. Bilhassa bunun anlaşılması iledir ki, bugünkü bolşevikleri de ancak rusçuluğun, hem de en müfrit, en emperyalist bir rusçuluğun hâkim olduğu hakikati kavranılır.

---

(1) "L'internationale Sosialiste et la Géorgie„ Paris 1921 Edition du Comité Central du Parti Ouvrier Social-Démocrate De Géorgie

Otuz yıllık korkunç tecrübeden sonra Ruslar, milletlerin kültürlerini, zihniyetlerini yıkamayacaklarını anladılar; milletlere tarihlerini unutturmanın, sınıf mücadeleleriyle millî vicdanlarının boğulmasının kabil olamıyacağını gördüler. Bunu gözönünde tutarak, onları, toplu halde yurtlarında bırakmanın tehlikeli olacağını kestirdiler ve bunları dağıtma siyasetini tatbika geçtiler.

Baltık memleketlerinin yerli halkı her gün Rusya içerilerine sürülmekte ve yerlerine Ruslar ve yabancılar getirilmektedir. Buralardaki bütün meslek ve ihtisas sahipleri memleketlerinden sürülmüştür. Şarkî Prusya'da ve Galiçya'da Türkistanlıların ve diğer orta Asya halklarının sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Galiçyanın asırlardan beri sakinleri olan Ukraynalı ve Lehlerden hemen hemen kimse kalmamıştır. Ukraynalıların çoğunluğu şimdi Ukraynadan uzaktadırlar.

Kırım Türkleri, buz cehennemi olan Sibirya ve Urallarda donarak ölmeğe mahkûm edilmişlerdir. Şimalî Kafkasya Türkleri ve Müslümanlarının âkıbeti de aynıdır. Bu mevzuda Kravçenko, (Hürriyeti Seçtim) adlı kitabının 265 inci sahifesinde: «Kafkasyada Kabardin - Balkar cumhuriyetinden kızılordu çekilmek mecburiyetinde kalınca, Kabardin - Balkar N.K.W.D.'si emri mucibince fabrika müdürü yoldaş Anokof bu zavallıları, en son kadın ve çoçuğuna kadar, makineli tüfek ateşine tutmuştu. Bu mıntaka Almanlardan kurtulunca, yoldaş Anokof'u, icraatının mükâfatı olarak, o mıntakanın en yüksek makamı olan Millet Komiserleri Konseyi'ne reis yaptılar.» diyor.

Bu harpte kızılordu Kırım'ı birinci defa terkettiğinde, Kırımın dağlık bölgesinde bıraktıkları kızıl partizanlar, iaşelerini temin maksadiyle, dağlık mıntıkasındaki köyleri basıyorlardı. Almanlar Kırım'ı işgal edince, bu dağlık mıntakasındaki Türk köylülerini kızıl partizanlara yardımla itham ederek, bunların birçok köylerini baştan aşağı yaktılar. Almanlar, hattâ Kırım'dan çekilirken Bahçesaraydaki han sarayını bile bombalamış ve yakmışlardır. Almanlar, Kırım Türklerine hiç bir hak, hattâ bir müftü seçmek hakkını bile tanımamışlardır. Evet, bütün bunların bolşevikler için mânası yoktur. Ruslar, bu harpte kızıl orduda yararlık göstererek en bü-

yük madalyaları almış olan Kırımlıların bile yurtlarına dönmelerine müsaade etmediler. Bu facianın da hakikî sebebi, Çarlıkla kızıl diktatörlüğün Rus emperyalist görüşünde birleşmiş olmalarıdır (1).

Kırım Türkleri münevverlerinden Ahmet Özenbaşlının, Kırım'da Akmeşçit şehrinde 1925 te basılmış, sonraları bolşevikler tarafından toplattırılmış ve okunması yasak edilmiş olan «Kırım Faciası» adlı kitabında neşrettiği Çarlık jandarma dairesinin Mayıs 1856 tarihli 64 sayılı gizli vesikasında: «Çar İkinci Aleksandr'ın, Kırım Türklerinin hicretlerini teşvik ve Kırım'ın bu zararlı halktan temizlenmesini emrettiği» aynen yazılmıştı.

1930 da neşrettiğim «Rus İnkılâbı» eserimin 154 üncü sahifesinde, ben de, bolşevikleri devrinde Kırım'dan yalnız zenginlerin değil; fakir Türk köylülerinin, hattâ dul kadınlarla çocukların bile, iklimine tahammül edemiyecekleri Sibirya ve Ural mıntakalarına mahvedilmek maksadiyle gönderilmelerinin, Kırım'ın her hangi bir harpteki ehemmiyetinin nazarı dikkate alınarak yapıldığının (Krasniy Krim - Kızıl Kırım) gazetesinin 6 Nisan 1930 tarihli 79 numaralı nushasında Bezplaçef 'in yazdığı «Askerî Noktai Nazardan Kırım» makalesinde sarih olarak mukayyet bulunduğunu yazmıştım.

Kırım Türklerine karşı yapılmış olan bu düşmanlığın esas sebebini aydınlatmak maksadiyle, Sovyet İlim Akademisi azasından profesör Barthold'ın «Orta Asya Türk Tarihi Hakkında Dersler» adındaki kitabının 162 inci sahifesindeki şu cümleleri zikretmeği de elzem buldum: «Kırımlılara, Ruslardan maada, Kırım'ı 1475 te işgal eden Osmanlı Türkleri de «Tatar» namını veriyorlardı. Malûmdur ki, bilhassa şimdi, Kırımlılar, bu tatar ismini red ile, kendilerini «Türk» tesmiye ediyorlar.»

---

(1) Bolşeviklerle nazistler yalnız diktatörlükte, hürriyet düşmanlığında ve terörde değil, emperyalist gayelerinde de tamamiyle birbirlerine benzemektedirler. Hitler Almanyasının da Kırımı Türklerden temizleyerek oraya Almanları yerleştirmek istedikleri Nürnberg muhakemeleri esnasında tesbit edildi. Bu hususta Raymond Cartier'nin 1946 da Pariste basılmış olan "Les Secrets de la Guerre Devoilés par Nürnberg„ eserinin 277 inci sahifesinde malûmat verilmektedir.

Evet, «Bütün bunları, bolşevikler, siyasî endişelerle yapıyoryorlar. Fakat, bu milletleri kendi kültürlerini, az da olsa, serbestlikle inkişaf ettiriyorlar ya!.» diyenler de kendilerini tamamiyle aldatıyorlar.

Trotski, «İhanet Edilmiş İnkılâp» adlı eserinin 202 nci sahifesinde: «Sovyet Rusyada yapılan neşriyatın % de 90 ının rusça olduğunu ve bunda büyük millet devletçiliğinin, yani rusluğun, küçüklerin zararına olarak, kazandığı bir imtiyaz olduğunu görmemek nasıl kabildir?» diyor, ve bunun yalnız neşriyatta olmadığını tasrih ettikten sonra, Stalin idaresinin ruslaştırma siyasetini tuttuğunu izahla, «Her ne kadar bu milletlere kendi dillerinde şarkı söylemeğe müsaade ediliyorsa da, bu şarkıların, baştakilerin yolunun takdisine ve onların şan ve şerefinin methine yaraması mecburî tutulmaktadır.» diyor. İşte bolşeviklerin «millî şekille, fakat Soyvet ruhiyle» milletlerin kültürlerini geliştirdikleri hakkındaki iddialarının içyüzü de budur.

Rus gençliğinin millî imanını, millî şeref ve vatanperverlik duygularını kuvvetlendirmeyi esas tanıyan ve bu uğurda tarihî hakikatlerin bile kitaplardan söküp atılmasını dileyen bugünkü bolşevik fikrî cereyanı; bu milletlerin tarihlerini, harslerini, edebiyatlarını değil, hattâ millî efsanelerini bile serbestçe, olduğu gibi tesbit etmelerine imkân vermiyor.

Bu hususta sizi çok yormayacağım. Bolşevik neşriyatından aldığım bir kaç not ile bunu hulâsa edeceğim:

Moskova'da neşredilen «Literaturnaya Ansiklopediya - Edebiyat Ansiklopedisi» dergisinin 1931 yılında çıkan 5 inci cildinin 206-212 nci sütunlarında: «Kırgızların halk edebiyatı efsaneleri çok zengindir. Bunların en mühimleri: 1 — Manas, 2 — Senetey, 3 — Seytek, 4 — Ertoştuk ve diğerleridir ki, hususî saz şairleri tarafından okunurdu. Bunlar «bay» zümresinin hayatını tasvir etmekte idiler. Rus hâkimiyeti devrinde halk tarafından bu destanlar, Çarlığa karşı eski müstakil devirleri ve millî istiklâl fikrini terviç edecek şekle koyuldu. Fakat hakikatte, bu destanlar, millî istiklâl fikrini değil, derebeyi zümresinin menfaatlerini terennüm ediyordu. Onun içindir ki, Sovyet devrinde, derebeyi zümresinin tarihe karışması ile,

bu destanlar da ehemmiyetlerini kaybettiler.» denmektedir. Halbuki bu destanlar, makalede dendiği gibi, bay zümresinin hayatını değil, Türkistan'daki Türklerin Çarlığa ve Rus emperyalizmine karşı millî mücadelelerini tasvir etmekte idiler. İşte bolşevikler, bu destanları bile tamamen ortada kaldırmağa çalışmaktadırlar.

Ruslar, daha da ileri giderek, Göktürkler devrinden kalan meşhur Orhun veya Gültekin âbidelerinin metinlerini bile değiştirmeğe, onları da Rus menfaatlarına yarar bir vesika haline getirmeğe uğraşıyorlar. (1).

Bolşevikler devrinde, muhtelif Türk kabilelerine ayrı ayrı tarihler yazıldı. Şimdi bu ayrı tarihlerde daha da esaslı ve Rus menfaatlerine uyacak şekilde değişiklikler yapılmaktadır. Meselâ: şimdiye kadar, bu ayrı ayrı tarih kitaplarında, muhtelif Türk topraklarının, Çarlık Rusyası zamanında, Rusyaya cebir ve şiddet yolu ile ilhak olunduğu esası mevcut idi. Şimdi ise, meselâ Başkırdıstan, Kazakistan tarihini, bu Türk topraklarının, Rusyaya, cebirle değil, bu milletlerin kendi ihtiyarlariyle eklenmiş olduğu zaviyesinden tanzim ediyorlar.

Bundan başka, Türk kabilelerinin ayrı ayrı dilleri olduğu üzerinde ve bunların imlâsının ruslaştırılması yolunda çok ciddî çalışmalarda bulunuyorlar ve Türk kabilelerinin dilcilerinin, bütün dünya ve Rus türkoloğlarının da kabul ettikleri «Bütün Türk lehçelerinin tek menşe' ve tek asıldan gelmiş olduğu» tezine karşı mücadele etmemelerine hiddet ediyorlar. Moskova İlim Akademisi neşriyatından «Literaturnaya Gazeta - Edebiyat Gazetesi» dergisinin 7 Şubat 1948 tarih, 11 sayılı nüshasında, Kazak lisaniyatçısı Ciyenbay'ın yazdığı bir eserde burjuva, milletçi temayüller görüldüğü ve Ciyenbay'ın yeni terimleri Türkiye Türk lehçesinden almış olması şiddetle tenkit ediliyor. Rusça - Kazakça lûgatta da, Sovyet tabirleri yerine, Türk kelimelerinin kullanılmasını bir pantürkistlik eseri sayıyorlar.

Rusya'daki Türk imlâsının bugün elli, evet, yanlış işitmediniz,

---

(1) Moskova İlim Akademisi neşriyatından (Vaprosı İstorii - Tarih Meseleleri) mecmuasının birçok nüshalarında bulunan makaleler ve ayni mecmuanın Aralık 1947 tarihli nüshasında çıkan Şahmatof'un makaleleri. (Sah. 142-144)

elli kadar parçaya bölündüğünü, bunlara ayrı ayrı Rus alfabeleri kabul ve tatbik ettirildiğini söylemek, ruslaştırma siyasetinin bugünkü durumunu tasvire kâfi gelir zannederim.

İşte, sözde bütün mahkûm milletleri, Şarkî, Garbî, bütün dünyayı kurtararak insanları hakikî hürriyete, hakikî demokrasiye, tam bir istiklâle kavuşturma iddiasında bulunan bolşeviklerin hakikatte yaptıkları bunlardır.

Geçen konuşmamızda: «Her türlü ahlâkî ve insanî prensipleri hiçe sayarak, siyaseti ancak dar menfaat zaviyesinden gören dünya diplomasisi, otuz yıldır Sovyetler Birliğinde cereyan eden facialara gözlerini kapamasaydı, bolşeviklerin vaitleriyle yaptıkları arasındaki uçurumu görseydi, dünya, bu harp sonundan beri uğradığı kaba sürprizlerle bu kadar sarsılmazdı.» demiştim.

Evet, hem dünya bu kadar sarsılmazdı, hem de bolşevikler, bilhassa harpten beri, bütün milletleri içten inhilâl ettirmeğe ve dünyayı kanlı bir ihtilâle sürüklemeğe imkân bulamazlardı.

•

CİHAN İNKILABI:

Bolşevikler dünya inkılâbını nasıl düşünüyorlar?

Buna geçmeden, Henri Martin'in 1866 da neşredilmiş «Rusya - Avrupa» adlı eserinin 316 - 317 nci sahifesinden aldığım ve bütün söylediklerimizi teyit eden, bugünkü siyasî durumu, sanki bugün yazılmış gibi, canlandıran aşağıdaki cümlelerini okumağı faydalı buldum: «Bilinmesi gereken şudur: insan ırklarından en başta geleninin mukadderatı, eski dünyada batma yolundadır. Beşeriyetin bütün yüksek unsur ve meziyetlerinin muhafazası, tek başına kızımız Amerika'ya mı düşmektedir? Ya Avrupa, kendisini koyuverecek: bu takdirde Garp dünyası Asya istibdadı boyunduruğu altına düşecek; İngiltere, Amerika ve Rusya arasında boğularak, ortadan kalkacak, ve bu suretle, meydanda, dünyayı nur ve zulmete ayıracak olan Amerika ile Rusya kalacak ve böylece bütün hayat Amerika kıt'asına iltica edecek. Ya da, Avrupa uyanacak: Rusya imparatorluğu devrilecek. Bu takdirde, Moskova veya Büyük-

ruslar Çarlığı kalacak. O vakit dünya yüzünde yalnız üç devlet kala caktır ki, bunların en ehemmiyetsizi Moskof hükûmeti olmak üzere, Avrupa federasyonu, Birleşik Amerika Devletleri ve bir de, Şimale ve Asya merkez yaylasına ve Uzak Şarka hâkim Volga-Ural moskofluğu. Öyle bir moskof hükûmeti ki, artık bu dünyada bir inhilâl ve infisah unsuru olmaktan çıkarak, insanlığın müşterek âhengi içinde kendi yerini alacak ve, bu rolüne razı olursa, artık «Avrupa düşmanı» olmaktan çıkacaktır. Tarih, hiç bir devresinde, insanlığa, kendi mukadderatı meselesini bu kadar geniş olarak koymakmıştır ve bu meseleyi, kader veya mücerret ve şuursuz hâdisat ilcaatı değil; bunu, iyi veya fena kullanılacak insan hürriyeti, iyi veya fena tecelli edecek insan iradesi halledecektir.» Henri Martin'in bundan seksen iki sene evvel yazdığı bu satırlar, onun, Rus realitesini ne kadar derinden kavradığını ve, Rus ruh ve zihniyetinin sürüklediği Rus tarihinin insanlığı ne gibi problemler karşısında bırakacağını ne kadar şaşılacak bir isabetle önceden sezdiğini büyük bir açıklıkla gösterir.

Lenin, hem dünya sosyalist inkılâbını yakın görüyor, hem de bu inkılâp olmadan Rusya'da Sovyet diktatörlüğünün uzun müddet devam edeceğine inanmıyordu.

Bu kanaatlarını Lenin, ihtilâlden sonra İsviçre'den Rusya'ya dönerken, İsviçre işçilerine hitaben yazdığı 7 Nisan 1918 tarihli veda mektubunda (1): «En az hazırlanmış, en az teşkilâta bağlanmış ve, diğer memleketler eamelesine nisbetle, en az vazifesini idrak etmiş olan Rus amelesinin muayyen, belki de pek kısa bir zaman için, inkılâpçı dünya amelesinin pişdarı olacağı, fakat, sosyalist inkılâbını kendi kuvvetiyle, kendi zaferiyle tamamlayamıyacağını» kaydederek, bütün ümidini, Avrupa'nın yakın bir zamanda inkılâba sürükleneceğine olan imanına bağlamakla ifade ettiği gibi; 7 Mart 1918 Brest-Litovsk muahedesi münasebetiyle söylediği ve «Lenin Külliyatı» nın 15 inci cildinin 132 nci sahifesinde yazılı nutkunda da: «Almanyada inkılâp olmazsa, bizim mahvolacağımız bir hakikattir.» der.

Yine Lenin, «Komünist Enternasyonali» mecmuasının 1 Mayıs

---

(1) P. Strati: «Sovyetler», 1922, s. 12, 13.

1919 tarihli ilk sayısında, «Üçüncü Enternasyonal ve Onun Tarihteki Mevkii» başlığiyle yazdığı makalesinde: «Milletlerarası siyasî ve iktisadî durumun neticesi olarak, dünya proleter inkılâbının her gün değil, her saat biraz daha kuvvetlendiğine» hükmeder.

Yine Lenin, «Lenin Külliyatı» nın 2 nci cildinin 435 inci sahifesinde mukayyet olduğu gibi, Macaristan'da Bela Kun iktidarı ele aldığı vakit, Macar amelelerine gönderdiği 27 Mayıs 1919 tarihli mektubunda: «Proleter cihan inkılâbı her ay biraz daha yaklaşmaktadır.» der.

Yine Lenin, «Lenin Külliyatı» nın 15 inci cildinin 175 inci sahifesinde yazılı olduğu üzere: «Dünya emperyalizmi ve onun yanında zaferle ilerleyen sosyal inkılâp bir arada yaşayamazlar.» der. İşte bu kanaatleri neticesinde o, (Bütün Dünya Komünist Enternasyonali) ni kurdu ve Rusyayı cihan inkılâbının merkezi olarak ilân etti.

Komünist Enternasyonali 2 Mart 1919 da kuruldu ve 1943 yılına kadar devam etti. Bu sırada Sovyetler, demokrat memleketlerin yardımlarına fevkalâde muhtaç bir vaziyette olduklarından, siyasî bir manevra olarak, Komintern'i feshettiler. Fakat, Kravçenko'nun «Hürriyeti Seçtim» adlı kitabının 276 ve 277 nci sahifelerinde dediği gibi; «Komünist Enternasyonali'nin lâğvı kapitalist kalblerine memnuniyet verirken, Enternasyonal'in neşriyat teşkilâtının matbaalarında, istilâ edilecek Almanya, Fransa, Polonya, İtalya ve diğer memleketlere dağıtılmak üzere, harıl harıl binlerce nüsha eser basılıyordu. Bu memleketlerde halk arasında «temizleme» hereketlerini idare edecek su katılmamış parti adamlarından hususî polis teşkilâtı kuruluyordu.»

1943 te dağıtılan Komintern, 1947 de «Kominform» adıyle, Jdanof'un reisliğinde, yeniden faaliyete geçirildi. Kominform'un merkezi Belgrad'da olmakla beraber, idaresi yine Moskova'dan yürütülmektedir. Bu fesih ve ihyâ bile, bu Enternasyonal'in tamamiyle Moskova emrinde ve tamamiyle onun dileğine tâbi bulunduğunu açıkça gösteren bir delildir.

Komintern'in ilk toplantısında otuz memleketin komünist mümessilleri vardı. 1935 te bunların sayısı yetmişaltıyı buldu. Bun-

lardan yirmialtısı resmî, ellisi gayrı resmî gizli çalışan teşkilâtlardandı. Bütün dünyada mevcut resmî komünistlerin sayısı da bir milyonu bulmuyordu.

Biz, ne bu teşkilâtın kongrelerinde duracak, ne de, bütün memleketlerde, gizli, aşikâr, çalışmamlarını inceleyeceğiz. Ancak, Türkiyeyi ilk olarak temsil edenin, rahmetli Mahmut Şevket Paşanın katlinde methâldar olduğundan Sinoba sürülmüş ve oradan Rusyaya kaçmış olduğu söylenen Mustafa Suphi olduğuna işaretle, 10 Eylül 1920 de «Türkiye Komünist Partisi» programını da onun hazırlamış olduğunu kaydedeceğiz. Biz, bu teşkilâtın bizde nasıl çalıştığı üzerinde de durmayacağız.

KOMİNTERN' İN KURULMASI:

Biz, Komintern'in programını da incelemeyeceğiz. Ancak, 1918 de bunun kurulmasını hazırlayıcı komisyonun başında Stalin'in bulunduğunu kayıtla, bunların, yani bu içtimaa iştirak eden diğer milletler komünist murahhaslarının Rusyadaki komünizm ihtilâlini müdafaa için kendi devletlerine karşı ihtilâl çıkarmak suretiyle mücadelede bulunmayı ve, 1919 da kuruluşunda da, Lenin'in: «Artık bütün dünya ölçüsünde Sovyet Cumhuriyeti ve komünizm muzaffer olma yoluna girdi.» dediğini hatırlatacak ve 21 Ocak 1924 te Lenin'in ölmesiyle bu teşkilâtın da idaresini üstüne almış olan Stalin'in, Lenin'in tabutu önünde: «Lenin yoldaş bizleri terkederken «Komünist Enternasyonali»n prensiplerine sadık kalmamızı istedi. Lenin yoldaş! biz de sana andederiz ki, «Komünist Enternasyonal» ini kuvvetlendirmek ve genişletmek için hayatımızı bile esirgemeyeceğiz.» dediğini kayıtla geçeceğiz.

«Komünist Enternasyonali» nin hedefi: her memlekette kızıl diktatörlük kurmak ve kurulacak diktatörlükleri Sovyet Cumhuriyetleri Birliği'ne ilhaktır. Bütün komünist fırkaları, bu gâyeye Moskova'nın, yani İhtilâl Merkezinin karariyle yürümeyi kabul etmiş olan adamların elindedir. Bütün bu fırkalardan müstakil olarak karar vermeği düşünmüş olanlar, devir devir, bütün memleketlerin komünist teşkilâtlarından atılmışlardır.

Stalin, «Leninizm» adlı kitabının 50 inci sahifesinde: «Rus inkılâbı, Rusya çerçevesinde kalabilir mi?» sualine: «Elbette hayır!.» diye cevap veriyor. Aynı eserin 179 uncu sahifesinde de: «Bolşevik inkılâbı, proleter diktatörlüğünü kurarak, cihan inkılâbı hareketinin açık ve kuvvetli merkezini yarattı. Dünya inkılâp cereyanının hiç bir zaman malik olmadığı bu merkez etrafında, o, şimdi birleşebilir ve emperyalizme karşı proleterlerle bütün memleketlerin mazlum milletlerinin birleşmiş inkılâp cephelrini kurabilir ve teşkilâtlandırabilir.» diyor.

«Lenin Külliyatı» nın 18 inci cildinin 232 nci sahifesinde: «Bu merkez, diğer milletler proleterlerini muvaffak kılmak için, onların isyanlarını kuvvetlendirmeğe yardım edeceği gibi, zaruret hasıl olunca, istismar edici sınıflara ve onların devletlerine karşı da harp açacaktır.» der.

Buna binaen, Stalin, Rusya'nın hakikî sosyalizme veya komünizme uygun olarak kurulması işine hiç te ehemmiyet vermeyerek, bütün gayretini, sözde dünya inkılâbını, hakikatte ise Rus emperyalizmini genişletmekte temel olabilmesi için, Rusyanın harbe hazırlanmasına sarfetmektedir. Bu maksatla, o, Sovyetler Birliğinin bütün iktisadî, sınaî ve ziraî kuvvetlerinin her bakımdan harp hedeflerine uygun ve faydalı olacak bir şekilde kurulmasına çalıştı. Kuvvetli ve mutlak merkeziyetçi bir bürokrasinin kurulması, halkın ihtiyacını kısmen bile olsun karşılayacak hafif sanayiin hemen hemen tamamen ihmal edilerek, harp sanayiinin temeli olan ağır sanayiin ve muazzam askerî fabrikaların kurulması, memleketin bütün ziraî ve hayvan istihsalini tam bir surette kontrol edebilmek ve bunları kendi gayelerine uygun bir şekilde kullanabilmek ve halk üzerinde mutlak bir hâkimiyet tesis edebilmek için de, onun yiyeceği ekmeği bile doğrudan doğruya rejimin elinde tutmak için kolhozların teşkili hep bu maksatla yapıldı.

Kolhozlar, bütün köylülerin, bilâ istisna gösterilen işde çalışmak ve kolhoz idaresinin izni olmadan oradan ayrılmamak mecburiyetinde bulundukları ve, ekin sahaları ile ekecekleri maddeler ve beher hektardan ne kadar mahsul almaları lâzımgeldiği ve bu hesaplanan mahsulün ne miktarını hükûmete vermeğe mecbur ol-

dukları Moskova tarafından tayin edilen ve bu suretle bütün Rusya köylülerini tam bir kölelik altında tutan «müşterek istihsal çiftlikleri» dir. Biraz önce: «Ziraî istihsali kendi gayelerine uygun bir şekilde kullanabilmak için» demiştim. Rusya'da zaman zaman beliren açlık devrelerinde milyonlarca, evet yanlış işitmediniz, milyonlarca insanın açlıktan öldüğü bir çok yerlerde bu betbaht zavallıların ölülerini, hattâ çocuklarını boğazlıyarak yedikleri sıralarda bile, Sovyet hükûmetinin, hariçteki komünist ve dünya inkılâbı propagandacılarını basleyebilmek için gerekli ecnebi paralarını bulmak gayesiyle, yüzbinlerce ton buğdayı ecnebi memleketlere ihraç etmesi bunun en acı ve en bariz bir misalini teşkil eder.

Bolşeviklerin hâkimiyeti, başlangıçta, kanlı bir tethişe dayanmıştı. Stalin rejimi, tethişten başka, doğrudan doğruya halkın yiyeceği ekmeği de elinde tutmak suretiyle hâkimiyetini devam ettiriyor. Her hangi bir devlet teşkilâtına, her hengi bir fabrikaya, her hengi bir kolhoza bağlı olmayan bir kimsenin Rusyada açlıktan ölmeğe mahkûm bulunduğu göz önünde tutulursa, bolşeviklerin büyük bir iftiharla ileri sürdükleri «kızıl orduda askerden kaçma olmadığı» keyfiyetinin hakikî sebebinin kolaylıkla anlaşılacağını bu vesile ile kaydederek mevzuumuza dönelim.

Evet, bir zamanlar: «Ben, üçüncü Roma'yım.. Hıristiyanlık benim!.» diyen Kremlin'in tepesinde şimdi parlamakta olan beş köşeli yıldız, dünyanın beş kıtasına: «Dünya inkilâbının açık, kuvvetli merkezi benim!. Ben, sizi teşkilâtlandıracak; ben, sizin isyanlarınızı kuvvetlendirecek, hattâ bu maksat için zarurî olursa, ben, harp te açacağım!..» diyor.

Bu açık ve kuvvetli merkez; dünya inkılâbını hangi kuvvetlerle, hangi usullerle, ne zaman tahakkuk ettirmeyi düşünüyor?

Lenin ve Stalin: inkılâbın, sanayii inkişaf etmiş memleketlerde değil, iç bünyesindeki muvazenesizlikler, tezatlar ve münaferetlerle sarsılan memleketlerde yapılacağını kabul ederler. Buna binaen de, bilhassa harpler yüzünden muvazene sarsılınca, Garbin, Şarkın, dünyanın her köşesinin inkılâba sürüklenebileceğini kabul ederler ve, «Emperyalizm zinciri; Garpte, sanayii kuvvetli ve mu vazenesi sarsılmış memleketlerde işçilerin ve gayri memnunların

kazanılmasiyle, Şarkta da bütün müstemleke milletlerinin isyanlariyle koparılacaktır.» derler.

Bu cihan inkılâbına ne zaman gidilecek?

Leninizme göre, harpler, inkılâplara yol açar. Harpler; dünya müvazenesini temelinden sarsar, milletlerin iç bünyelerindeki tezatları kuvvetlendirir, ve yine onların inkılâpların med ve cezri nazariyelerine göre de, bu devrelerde inkılâp dalgası yükselir. Bu yükseliş devrinde ihtilâl merkezi, inkılâp dalgasını, hangi kuvvetlerle ve nasıl muvaffakıyete götürecektir?

Her ne kadar kızıl ordunun kurulmasına dair olan 12 Ocak 1918 kararnamesinde: «Sovyet idaresini kurmak ve Avrupa'da sosyalist ihtilâline yardım etmek» gayesi tasrih edilmişse de, bolşevikler, dünya inkılâbının başarılmasında, bundan ziyade, memleketlerin inhilâl ettirilmelerine, içten çözülmelerine ehemmiyet verirler.

Bolşevikler, harbi, amudî ve ufkî olarak ikiye ayırırlar. Amudî harp, orduların yaptığı harptir. O, cepheleri yarıcıdır. Müdafa kuvvetlerinin toplu bir surette ezilmesidir. Gerek bunda kolaylıkla muvaffak olmak için cephe gerisini sarsmakta, gerekse düşman ordusu yenildikten sonra iktidarı ele almakta esas olan temel: ufkî harptir, yani, memleketleri içlerinden inhilâl ettirmektir.

BOLŞEVİKLERİN MEMLEKETLERİ İÇLERİNDEN İNHİLAL ETTİRMELERİ:

Çok değerli «Rus İnkılâbı» eserinin 2 nci cildinin 274 üncü sahifesinde, Henri Rollin: «Kızıl ordu genelkurmayının, dahilî kardeş harplerini esas tanıdığından, «İç Harplerin İdaresi Talimatmatnamesi» ni tanzim ettiğini ve, yine bu maksatla, Komünist Akademisinde silâhlı isyanların ve inkılâp harplerinin tetkiki için hususî bir şube kurulduğu» nu kaydeder. Yine Rollin, eserinin 270 inci sahifesinde, Lenin'in, Alman generali Clausewitz'in askerî prensiplerini tetkik ettikten sonra: «Bir memleketin en iyi anahtarları düşman kıtalarında bulunur.» cümlesinden, gerek orduların, gerekse

memleketlerin inhilâle sürüklenmelerini, bolşeviklerin, muvaffakıyetlerinin temeli saydıklarını» önemle inceler.

Zaten bolşeviklerin en kuvvetli generallerinden olup kurmay başkanlığında bulunmuş olan mareşal Şapoşnikof, 1924 te Moskova'da basılan «Vistül'de» adlı kitabında, Lehistanla yapılan harpte Sovyetlerin mağlubiyeti sebeplerini tahlil ederek: «1920 yılındaki mağlubiyet, Tuhaçefski'nin dediği gibi, ordunun zayıflığından ve teçhizatının noksanlığından değil, Lehistanda isyan ve inhilâlin kâfi derecede kuvvetlendirilmemesinden ileri gelmiştir. Biz, bu zamanlarda, Lehistanın iç durumunu lâyıkiyle takdir edememiştik.» der

Klara Tzetkin de, «Lenin Hakkında Hatıralar» eserinin 24 üncü sahifesinde, Lenin'in kendisine: «Biz, Lehistan'da ihtilâle güvendik, Leh işçileri ve köylüler, kızıl orduyu halâskâr değil, düşman tanıyarak karşıladılar, mağlubiyetimizin sebebi de budur» dediğini kaydeder. (1)

«Milletleri içlerinden inhilâl ettirmek!..»

Katerina'nın bu bir tek cümlede ifade ettiği ve bütün Rus askerî fütuhatına temel olan bu esasta da bolşevikler, Çarlıkla birleştiler, ve buna, hem daha şümullü bir mâna verdiler ve hem de bunu bütün dünyada kendi milletlerinin facialarını hiçe sayacak ve İhtilâl Merkezine körü körüne âlet olarak yürüyecek komünist fırkaları ve beşinci kollar yarattılar.

«Daha şümullü mâna verdiler» dedim. Çarlık, bu bahiste, ancak hıristiyanlığı ve slavlığı kullanıyordu. Bolşevikler ise, her akideyi, her menfaati, her hırsı, her düşmanlığı, her münafereti kullanarak bu inhilâli alevlendirmeğe çalışıyorlar.

Cizvitler bile: «Maksat, her vasıtayı mübah kılar.» düsturunu, bolşevikler kadar geniş bir mânada anlamadılar ve tatbik edemediler.

---

(1) Kızılordunun inhilâlı esas tanıması ve hatta tedafüî ve taarruzî hareketlere geçmnsini bununla ayarladığı hakkında pek mühim bulduğum General A. Héroys ve Léon Thévenin'in «L'armée Rouge et la Guère Sociale» (Paris 1931) eserine müracaat.

Bolşeviklerin bu harp sonundan beri yaptıklarına az çok dikkat etmiş olanlar, bu hükmün doğruluğundan elbette şüphe edemezler.

Onlar; dünyanın iktisadî, siyasî müvazenesini bulamaması ve her milletin içten çözülmesini sağlamak için, hiç bir kitaba uymayan faaliyetlerini hep bu esasa dayanarak yapmaktadırlar. Zaten Lenin, Henri Rollin'in yukarıda mezkûr kitabının 2 nci cildinin 138 inci sahifesinde kaydettiği gibi, 1921 de Genç Komünistler Kongresinde: «Bizim ahlâkımız, tamamiyle proleterlerin menfaatine ve sınıf mücadelesinin zaruretlerine tabidir.» dememiş miydi?

Eğer bolşevikler, 27 defa «veto» kararlariyle Birleşmiş Milletlerin dünya meselelerini düzenlemelerine mâni olmuşlarsa, eğer onlar, Tahran, Yalta, Potsdam kararlarını hiçe saymışlarsa, eğer onlar, demir perde arkasına düşen milletlerin mukadderatlarında tesirleri olan fırkalar ve şahsiyetler ile dün en resmî şekillerde, en samimî tarzda anlaşmalar yaptıkları halde, ilk fırsatta onları ezmişlerse, hep bu prensibe sadakatlarından ve bunun tatbikinde manevî, ahlâkî hiç bir kayıt tanımamalarındandır.

Bulgaristan'da Nicola Petkof, Hırvatistan'da profesör Karlan, Lehistan'da Halk Partisi mümessilleri Viyatr, Koyder, Briya hep bu yüzden öldürüldüler. Sayın profesör Mazarik'in şerefli oğlu da bundan dolayı intihar etti. Rumen Kralı, Rumanya'da Maniu ve bütün arkadaşları, Bulgaristan'da dünyaca tanınmış Pastuhof ve diğerleri, Yugoslavya'da, Yuvanoviç, Nikovenoviç ve bu memleketlerin yüzlerce büyük küçük parti mücahitleri, vatanperverleri, bolşeviklerle teşriki mesai sayesinde memleketlerine az çok fayda getirebileceklerini ummuş ve onlarla teşriki mesaiyi kabul etmiş olanlar, hep o ahlâkî temel tanımayan prensibin kurbanları oldular.

Bu prensiple, her vasıtayı mübah tanıyarak, bolşevikler, milletlerin içlerinden çözülmelerini nasıl temin ederler?

Onlar, tıpkı harpte olduğu gibi, cepheden gelmeye kıymet vermezler. Onlar, bunu, zarurî görürlerse yaparlar ve yollarına engel olanları binbir usullerle temizlerler. Fakat, onların, asıl tatbik ettikleri usul, ufkîdir, yandan yaklaşmadır, taraftarlıkla sokulmadır. Onlar, «Hakikî marksist, hakikî demoktar, milletlere hak ve

istiklâl tanıyan yalnız biziz.» diyerek bu sokulmaya yol açıyorlar. Onlar, yalnız bu temellere dayanarak gelmezler. Onlar, her cereyana sokulur, her kalıba girerler. Onlar için esas olan, muhalefeti, zıddıyeti körüklemektir. Onlar, bir kolla bir tarafı, diğer bir kolla da karşısındakini ifrata teşvik etmek suretiyle bunu sağlarlar. Bolşevikler için bu, «ağacın meyvalarını olgunlaştırmak», «içten çürütmek» sistemi esas olmakla beraber, onlar, inkılâbın, ancak ağacı kuvvetle sarsmakla, bunun için de silâhlı kuvvetlerin ortaya atılması ile temin edileceğini kabul ederler. Bunun için de inhilâl ettirilmiş, çözülmüş cemiyetlerde binbir yolla gizli silâhlı kuvvetlerini hazırlar, hattâ bunların gizli kurmaylarını da kurarlar. Fransa ve İtalya'da durum şimdi bu merkezdedir.

CİHAN İNKİLABINI CANLANDIRMAKTA ESAS DÜŞÜNCELERİ:

İhtilâl merkezi, bu inkılâbı, esas hatlarda, nasıl yürütmeyi düşünüyor?

Trotski, «Lenin'den Sonra Komünist Enternasyonali» (Paris 1930) adlı eserinin 108 inci sahifesinde: «Asya ile Avrupa arasında bir köprü olan Rusya'nın Garpta Avrupa'yı Sovyetler Cumhuriyeti esasında birleştirdikten ve, Asyada komünizm cereyanını hâkim kıldıktan sonra, bütün dünyanın Sosyalist Cumhuriyeti Birliğine gideceğini» kaydeder. Demek ki, İhtilâl Merkezi, dünya inkılâbının gelişmesinde, iki merhale görüyor: Biri, Asya ve Avrupa'nın sovyetleştirilmesi, ondan sonra da, bütün dünya inkılâbının gerçekleştirilmesi.

Lenin, birinci merhalenin muvaffakiyeti için, Avrupa'da Almanya'nın, Asya'da da Çin'in inkılâba götürülmesini şart tanıyor. Buna binaen, Komünist Enternasyonali, bilhassa bu iki memleketin inkılâba sürüklenmesi uğrunda en büyük malî yardımı bunlara tahsis ve en kuvvetli çalışmalarını daima buralarda teksif etti, en büyük hassasiyetle, bu iki memleketi inhilâle sürüklemeğe çalıştı, bu harpte ve harpten sonra, bu iki millette kuvvetli askerî teşkilât yaptı.

CİHAN İNKİLABINA ENGEL OLAN İKİ MEMLEKET: TÜRKİYE - İNGİLTERE:

Bu esas yolda yürüyen Komintern ve şimdiki Kominform ve, bunu yürüten, destekleyen İhtilâl Merkezinin siyaseti, bilhassa iki memleketin, Türkiye ile İngiltere'nin yoluna engel olduğunu görerek, bunlara karşı fevkalâde sinirlendi. Hürriyet ve demokrasi yoluyla gitmeyi esas tanıyan bu iki memleketten biri şarkta, diğeri garptadır. Bunlar, varlıklariyle, bolşeviklerin cihan inkılâbı gayelerini dayandırdıkları iki temelde: garpta işçileri, şarkta milletleri tam bir inhilâle götürmelerine engel oluyorlar. Onun için de, bolşeviklerin şiddetli hücumlarına uğruyorlar

Şarkta Türkiye, istiklâl harbi ile, kurtuluşun bütün milletin elbirliğiyle yapılması sayesinde elde edileceğini Şarka anlatmıştı. Türkiye; medenî, siyasî gelişmesini, yurtta sulh yolu ile, millî birlikle yaratmış olmasiyle sınıf mücadelesini tanımamasiyle de Şarka müspet yolu göstermişti. Kızıl emperyalizmi aleyhimizde sinirlendiren en büyük sebep, Boğazlar'dan ziyade, bizim Şarka olan bu müsbet tesirimizdir.

Garpte İngiliz Sosyalist Hükûmeti de, kızılları, Cuhrchill'den daha ziyade sinirlendirmektedir. Bu hükûmetin hürriyete, demokrasiye hürmetle, sessiz, patırdısız, kansız, ateşsiz, cemiyetin hiç bir temelini, hiç bir gelişmesini sarsmaksızın sosyalizmi gerçekleştirmeye yürümesi Garp işçilerinin büyük kitlesine o kadar müsbet surette tesir ediyor ki, bu hakikaten İhtilâl Merkesini tam mânasiyle sinirlendiriyor.

Nasıl sinirlendirmesin ki, demirperde arkasını tetkik etmiş olanların hepsinin müttefikan beyan ettiklerine göre, her sene, sovyetler diyarında 10 - 15 milyon arasında insana, temerküz kamplarında can çekiştirilmektedir. İngilterede yapılanlar ise, bunun lüzumsuzluğunu pek bariz bir surette meydana vurmuş oluyor.

Nasıl sinirlenmesinler ki, Paris'te neşredilmekte olan «Ruskaya Mısil - Rus Düşüncesi» gazetesi 8 Kasım 1947 tarihli nüshasında, şimdi hürriyeti seçmiş eski salâhiyetli bolşeviklerden birinin, bolşeviklerin, kardeş harpleriyle, açlıkla, tethişle Rusya'da ve girdikleri

memleketlerde 30 yılda altmış üç milyondan fazla insanın ölümüne sebep olduklarını açıkladı ve bunların listesini neşretti (1). Bütün bu tethiş ve imhasız da sosyalizmin kurulabileceğini cihana anlatmakta bulunan İngiliz Sosyalist Hükûmetinin varlığı ve gelişmesi, elbet te bolşevikleri sinirlendirecektir.

Nasıl sinirlenmesinler ki, Stalin'in «Leninizmin Esasları» hakkındaki eserinin 32 inci sahifesinde, Lenin'in pek doğru bulduğu ve Külliyatının 23 üncü cildinin 342 nci sahifesinden aldığı ve onun bütün nazariyesini dayandırdığı: «Proleter inkılâbı; kuvvetle, zorla burjuva devlet makinesi kırılmadıkça ve bu makine yenisiyle değiştirilmedikçe, mümkün değildir.» hükmü kökünden çürütülmüş oluyor.

Nasıl ki Hitler Almanyası, dünya tarihinin hürriyet yolunda yürüdüğünü ve, bilhassa asrımızda, milletlerin hak ve istiklâlleri yolunda geliştiğini anlamadığından dolayı yıkılmış ise; Nazi Almanyasının bizimle müşterek bir dil bulamamış olmasının en hakikî sebebi bizim gelişmemizi kavramamış olmasında ise, kızılların da dünya inkılâbı tezlerinde ve bize boyun eğdirmek hesaplarında uğradıkları ve uğrayacakları muvaffakıyetsizliklerinin temeli yine bundadır.

TÜRK SİYASİ VE İÇTİMAİ FİKRİNİN GELİŞMESİ:

Elbette bizim de, biz Türklerin de hem inkılâba, hem Rus inkılâbına, hem de dünyanın gelişmesine ait fikirlerimiz vardı. Bunlar, büyük iddialı azgın taşkın değil, müspet, ölçülü, ilme dayanan, kendimize, etrafımıza ve dünyanın gelişmesine faydalı düşüncelerdi.

Bunları hepiniz bilirsiniz. Nasıl ki leninizmin marksizm olmadığında durmuş olmaktan maksadım, gençliğimize, marksizmle ilgilenecekse, onu ilim yoluyla incelemiş olan milletlere bakması lâzım geldiğini anlatmak idiyse; kendi düşüncelerimiz ve görüşlerimizde biraz durmaktan geyem de, gençliğimizin, Türk milletinin selâmetine yarayacak fikirleri kendimizde bulabileceğini isbat içindir.

(1) Bu liste kitabın sonundadır.

Bütün Türk milletinin, Türk münevverinin, Türk işçisinin, Türk köylüsünün, bütün Türklerin hakikî selâmetini ancak Türk vicdanları ve Türk dimağları bulur. Başkalarının yaldızlı hapları, bizi yaşatmağa değil, ancak hastalığa ve nihayet de ölüme götürür.

Bazıları, acaba bizim siyasî ve içtimaî fikirlerimizin gelişmesi imtihanı tutacak kadar sağlammıdır, ona güvenebilir miyiz? sualini sorabilirler. Ben, hem onlara da cevap olsun diye, hem de komünizmle mücadelede dayandığımız ve dayanacağımız sağlam temeli belirtmek maksadiyle, bu bahiste kısaca duracağım.

On dokuzuncu asır sonlarında dünyanın medenî, siyasî gelişmesi tamamiyle aleyhimizde yürüyor, iç durumumuz da devletin, milletin geleceğini düşünenlerin bağrını yakıyordu. Bu sırada, mütevazi, çekingen, iddiasız, Mehmed Emin adlı bir genç, ilâhî bir sezişle:

«Ben bir Türküm, dinim, cinsim uludur.» demişti.

Yine aynı devrede, 1883 te Kırımda Bahçesaray'da, bir diğer Türk evlâdı, Gaspıralı İsmail Bey, «Dili dilimden, dini dinimden olan bütün Türkler bir millettir.. Kabilecilik yok, millet var.» demiş, ve sonraları bütün Türklerin «Dilde, fikirde, işde birlik» le kurtulacakları tezini ortaya atmıştı.

Yirminci asır başlarında, 1905 te, diğer bir Türk evlâdı da, Yusuf Akçora imzasiyle, Mısır'da çıkan «Türk» gazetesinde yazdığı makalelerde: «Dağıtılan imparatorluğun islâmcı ve osmanlıcı yolu ile değil, Türk siyasetiyle kurtulacağını» tebşir ediyordu.

Bir diğer Türk evlâdı da, 1908 meşrutiyet inkılâbımızdan sonra, Ziya Gökalp imzasiyle, Türk tarihinden, Türk harsinden aldığı ilhamlarla, Türk fikrinin gelişmesini dünya ilmine, medenî esaslarına bağlıyor, bizim içtimaî, siyasî düşüncelerimizin temelini yaratıyor ve diyordu ki:

«Hars; milletlerin millî, dinî, ahlâkî, hukukî, bediî, lisanî, iktisadî ve fennî hayatlarının âhenktar mecmuasıdır. Harsi kuvvetli, fakat medeniyetçe zayıf bir milletle, harsi bozulmuş fakat medeniyeti yüksek olan diğer bir milletin siyasî mücadeleye girmesi halinde,

harsi kuvvetli olan millet daima galip gelmiştir. Bugün, Avrupa'da, millî vicdana malik olmayan hiç bir kavim kalmamıştır. Binaenaleyh, Avrupa'nın hiç bir ülkesinde müstemleke siyasetine imkân yoktur.»

İktisadî meselelerde, Marx'ın yalnız iktisadî hâdiseleri esas tanımasına karşı, o, «İktisadî hâdiselerin sair içtimaî hâdiselerden farkı yoktur.» diyen ve yirminci asır içtimaiyatının en kuvvetli şahsiyeti Durkheim'in tezinin doğruluğunu anlatıyordu. O, her yerde millî iktisadiyat ilminin millî mefkûreden sonra doğduğunu ispatla, Marx'a en kat'î cevabını vermişti. Ziya Gökalp: «İş bölümü, iktisadî hayatın temelidir.» diyerek sınıf mücadelesi esasını yıkıyor ve «Türkler, hürriyet ve istiklâli sevdikleri için, iştirakçi olamazlar. Fakat, müsavatperver olduklarından dolayı, ferdçi de kalamazlar. Türk harsine en uygun sistem: tesanütçülüktür. Ferdî mülkiyet, içtimaî tesanüde hâdim olmak şartiyle, meşrudur. Sosyalistlerin ve komünistlerin ferdî mülkiyeti ilgaya teşebbüs etmeleri doğru değildir. Yalnız, içtimaî tesanüde hâdim olmayan ferdî mülkiyetler varsa, bunlar meşru sayılamaz. Cemiyetin bir fedakârlığı veya zahmeti neticesinde husule gelen, ferdlerin hiç bir emeğinden hasıl olmayan fazla temettüler cemiyete aittir.» diyor.

O, «Yeni Mecmua» nın 14 Mart 1918 tarihli 35 inci sayısında, «Milletçilik ve Beynelmilelcilik» makalesinde: «Sınıf yok, meslek var.» diyor. «Bir cemiyetin muhtelif meslek zümreleri, birbirine rakip ve düşman olacakları yerde, bilâkis yekdiğerine son derecede muhtaç ve dostturlar. Artık dünyada, içtimaî darvinizmin iflâs ederek, «dahilî sulh» ün hüküm sürmeğe başladığını» kaydediyordu. O, ayni makalesinde: «İmparatorluk yok, millî devletler var.» diyor ve cihan harbine kadar hakikî beynelmilelciliğin asla tecelli edemediğini izahla, bu prensibin kahramanları tanılan bolşeviklerin de, bir taraftan milletlerin istiklâli umdesini ilân ederken, diğer taraftan istiklâl isteyen Ukraynalılara, Finlândiyalılara karşı harp açtıklarını kaydediyor ve: «Gelecek, emperyalistlerin değil, millî devletlerindir.» diyor, «Ancak emperyalizm ruhuna kat'î bir surette nihayet verildiği zaman, cemiyetler arasında «harici sulh» ün hakikî bir şekilde hükümran olacağını» kabul ediyordu.

Ziya Gökalp:

«Biz Türkçü, kendi milletini muazzez tanıdığı nisbette, başka milletleri de muhterem tanımağa mecburdur.»

«Milliyetin kudsiyetine inanan bir adam, bu akidesinden, hiç bir milleti müstesna göremez.»

«Türkçülüğün emperyalizme olan aleyhtarlığı yalnız çarizme mahsus değildir. Hangi devlet, hangi millet, hangi unsur emperyalist bir siyaset takip ederse, türkçülük onun aleyhindedir.»

«Türkçülük, Türkler için istediği siyasî hürriyetle harsî istiklâli, her millet hakkında da, ayni sistem dahilinde talep etmeği kendisine bir vazife bilir.» demektedir.

O zamanlar Ziya Gökalp'ın asistanı olan ve ondan ilham almış bulunan Necmeddin Sadık Bey de, «Yeni Mecmua» nın 14 Mart 1918 tarih 35 sayılı nüshasında «Milletlerin Hukuku» başlıklı makalesinde, dünyanın geleceğini şu satırlarla tespit ediyordu: «O kadar arzu edilen beynelmilel tesanüdün husule gelmesi, evvel emirde, dahilî tesanüt üzerine müesses milletlerin vücude gelebilmesiyle kabil olabilecektir. Hakikî beynelmilel tesanüt; din, lisan, ahlâk, duygu vahdeti etrafında kuvvetli bir tasanütle bir araya toplanan fertlerin teşkil edecekleri milletler ve bu milletlere istinat eden, bunlardan doğan hükûmetler arasında olabilir. Bu suretle âtide hâkim olacak siyaset, dahilî millî tesanütle bu milletler arasındaki tesanüde istinat edecek siyasettir.» demektedir.

İşte Türk fikri, bugün bütün dünyanın gerçekleştirmek istediği: «Yurtta sulh, cihanda sulh..» esasını, böylece, 1918 de bulmuştu.

Yine «Yeni Mecmua» nın 28 Mart 1918 tarihli 37 sayılı nüshasında, Necmeddin Sadık Bey, Rus inkılâbını ve bunun dünyada yaratacağı tepkiyi şöyle tespit ediyordu:

«Rusya'da bu iğtişaş, bu kan selleri, bu kin dalgaları ne kadar devam edecek? Şimdilik bunu kimse takdir edemez. Her halde bir zaman gelecek, bir takım âmillerin tesiriyle bu kuvvetler zaptedilecek, doğru bir mecraya sokulacaktır. Fakat, bu teşkilât teessüs edinceye kadar, daha ne kadar kanlar akacaktır. Belki de bir gün Avrupa, bu ihtirasların önüne geçmek mecburiyetinde kalacaktır.»

Görülüyor ki, Necmeddin Sadak Bey bir noktada aldandı. O da, ihtirasların önüne geçmek mecburiyetinde kalan Avrupa'nın, o devirlerde, en büyük bir gaflet ve şaşkınlıkla bizi gömmeğe uğraşmış olması ve bu yüzden de, şimdi yalnız Avrupa'nın değil, bütün dünyanın o emperyalist ihtirasları önlemek mecburiyetinde kalmış bulunmasıdır.

«İçte sınıf yok, meslek ve zümre tesanüdü ile kardeşlik var.. Dışta emperyalizm yok, müsavî haklara malik milletlerin tesanüt ve kardeşlikleri var...» Evet, Türk fikrinin gelişmesi budur.

Ya Türk inkılâpçıları hayatta ne yaptılar?

Geçen konuşmamızda, Rus gençliğinin, Rus münevverlerinin halka gidişlerinden bahsetmiştim. Şimdi bizim, halkımıza gidişimizde biraz duracağım.

Bu fikirlerden aldığı ilhamlarla, bizim gençliğimizin de halka gidişi olmuştu. Bu, Türk Ocaklarının idealist, münevver, türkçü kadrosu idi. Bütün Türk tarihinde daima nurlu ve verimli bir yol olarak parlayacak olan bu sahifeyi canlandırmak için, yurdun bir çok noktalarında kurulmuş olan Türk Ocaklarında çalışmış ve oralarda halkımızla kaynaşmış olan bu gençler, onu hayalî yollara çekmediler, onu âlet etmeğe gitmediler. Ona, Türk yolunu anlatmağa, onun yaralarını sarmağa, onun yükselmesini temine can attılar. Çünkü onlar, türkçülüğün, Türk milletini yükseltmek olduğunu anlamışlardı. Çünkü onlara yüksek insanî fikirler, solcu, hem de hakikî solcu fikirler ne kadar cazip gelirse gelsin, bunlar namına da, bunların tahakkuku için de her şeye lâyik, her şeye kabiliyetli ve her şeye muhtaç olan Türkü yükseltmeyi, onlar, ilk vicdan borçları olarak tanımışlardı.

Türkçülerin hayatta yaptıklarını Ziya Gökalp şöyle hülâsa eder:

«Türkçülüğün Esasları» kitabında, o, : «(Müdafaai Hukuk Cemiyeti), hiç bir haberi olmadan, türkçülüğün siyasî programını tatbik etti. Çünkü hakikat birdir, iki olamaz. Hakikati arayanlar, başka başka yollardan hareket etseler bile, neticede ayni hedefe vasıl olurlar. Türkçülükle halkçılığın nihayet ayni programda birleşmeleri,

ikisinin de nefsilemre ve şe'niyete mutabık olmasının bir neticesidir. İkisi de tam hakikati bukdukları içindir ki, tamamiyle birbirine mutabık kaldılar. Bu ayniyetin bir temeli de, bütün türkçülerin, hiç bir müstesnası olmamak üzere, Anadolu mücadelesine iştirak etmeleri ve onun en ateşli müdafileri olmalarıdır. türkiyede Allah'ın kılıcı halkçıların pençesinde, ve Allah'ın kalemi Türkçülerin elinde idi. Türk vatanı tehlikeye düşünce, bu kılıçla bu kalem izdivaç ettiler. Bu izdivaçtan bir cemiyet doğdu ki, adı Türk Milleti'dir.»

Evet, millî gelişmemizin fikrî esaslarını çizmiş olanlarla onları cemiyetimize götürenler, hayatta canlandıranlar birleşmişlerdi. Ya siyasetçilerimiz hangi yolda yürüdüler?

Evet, istiklâl savaşımız ve Türk inkılâbı nasıl bütün milletle ve «içde sulh» yoluyle kazanılmışsa, Türk Cumhuriyetinin haricî siyaseti de, yine aynı kaynağın ilhamiyle, «etrafımızda ve dünyada sulh» yoluyla canlanmıştı.

20 Ekim 1921 de Fransızlarla yapılmış olan «Ankara İtilâfnamesi», 1922 de akdedilen «Mudanya Mütarekesi»» ve, Ulu Atatürk'ün: «Türk milleti aleyhinde asırlardan beri hazırlanmış ve Sevre muahedesiyle ikmal edildiği zannedilmiş büyük bir su'i kasdin inhidamını ifade eder» diye önemini belirttikleri ve, «Osmanlı devrine ait tarihte emsali namesbuk bir siyasî zafer» diye vasıflandırdıkları «Lozan Muahedesi», hep «HAK VE İSTİKLÂL, PAZARLIK MEVZUU OLAMAZ!» imaniyle kazanıldı, ve Türk siyaseti : «YURTTA SULH, DÜNYADA SULH!» temeliyle, bugünkü şerefli ve kuvvetli durumuna ulaştı.

Ebedî Atatürk, daha Anadolu'da yaktıkları hanümanlardan dumanlar yükselirken, Türk düşmanlığı ile şöhret bulmuş olan Venizelos'un ve, bize en büyük fenalıkları yapmış, hattâ bizi en ağır günlerimizde arkadan vurmuş olanların bile hepsinin ellerini sıkmakta tereddüt etmedi. O, bu elleri o kadar samimiyetle sıkmıştı ki, bu milletlerden hakka, istiklâle hürmet edenler, hâlâ onun sıcaklığını vicdanlarında duyuyorlar.

Biz, emperyalizmin hem kendimiz, hem de dünya için bir felâket olduğunda katî kanaate varmıştık ve biz, bu yolda katiyetle

ayrılmıştık. «Milletlere hak ve istiklâl» dediğimiz zaman, bunu ne siyaset olsun diye, ne de zayıf bulunmamızdan yapıyorduk.

Sayın Hamdullah Suphi Tanrıöver: «Etrafımızdakiler, istifamızı kabul etmiyorlar.» diyor. Bu netice de, bizim siyasî yolumuzdaki samimiyetimizin eseri ve buna olan itimadın ifadesi değil midir?

Aziz kardeşlerim,

Bütün bu söylediklerimi, Türk inkilâpçılığının, Türk fikir ve siyasetinin gelişmesinin ifadesi olan ebedî Atatürk te şu bir kaç vecizeleriyle tesbit etmişlerdi:

«İlham ve kuvvet menbaı, milletin kendisidir.»

«Hiç bir millet, diğer milletin yaptığı usulleri telâkki ve teklit etmek cihetini iltizam etmemelidir.»

«Fenalık, saadet, felâket, bir milletin tarzı telâkkisine tâbidir. Bir milletin saadet telâkki ettiği şey, diğer millet için felâket olabilir.»

«Bizim ilham menbaımız, doğrudan doğruya büyük Türk milletinin vicdanı olmuştur ve daima da öyle kalacaktır.»

«Birlikte ve emelde ısrar eden millet, mağrur ve mütecaviz her düşmanı gurur ve tecavüzünde nâdim kılar.» (1)

İşte, bu fikrî gelişmeler ve bunların samimiyet ve mertlikle tatbik edilmeleri sayesinde, bugünkü Türkiye yaradılmış, inkişafa götürülmüş ve dünyadaki bugünkü şerefli siyasî durumuna yükseltilmiştir.

Hürriyeti, hakkı, istiklâli, millî birliği yıkma yolunda canlanmış olan İhtilâl Merkezi, bizi bu durumda buldu. Fakat o, ne bu gelişlişmeyi anladı, ne de buna kıymet verdi.

Evet, İhtilâl Merkezi, dünya müvazenesizliğini kuvvetlendir-

(1) M. Agâh: «Gazi'nin Vecizeleri». İstanbul 1930

mek, her milletin inhilâlini sağlamak ve nihayet dünya inkılâbını canlandırmak gayesiyle hesabını ince yaptı; «veto» siyle, Birleşmiş Milletleri felce uğratmakta devam edeceğini umdu; iktisadî buhranla Amerika'nın sarsılacağını, işçi hükûmetinin sosyalist programiyle İngiltere'nin gevşeyeceğini; dört taraftan bizi sarmak teşebbüsleriyle sinirlerimizin zayıflayacağını bekledi.

Fakat, İhtilâl Merkezi, geçen harp sonunu kendi görüşüyle esaslı inceleyerek bu ince plânlarını yaptıysa, dünya da o faciayı unutmamıştı. Dünya, hem bunu, hem de dünya tarihinin ancak terakki ve hürriyet yolunda geliştiğine olan imanını da unutmamıştı.

Bu esaslarla dünya, nihayet «İhtilâl Merkezi» nin korkunç bir plânla milletlerin ve insanlığın bu manevî kıymetlerini temelinden yıkmağa çalıştığına, bunları Şarkta, Garpta boğmak için her yolu mübah tanıyarak ilerleyen kızıl dalganın yükseldiğine kanaat getirdi.

İHTİLÂL MERKEZİNE KARŞI ÇIKAN İKİ MEMLEKET: TÜRKİYE VE AMERİKA:

İhtilâl Merkezinin hakikî gayesini ilk sezen Şarkta; sabırlı, nazik, ölçülü, vücutça zayıf, fakat mânen Türk tarihi ve Türk vicdanı kadar kuvvetli bir Türk evlâdı oldu. O, Türk tarihinden, Türk harsinden, Türk siyasî, medenî, içtimaî fikrinin gelişmesinden ilham alarak, hürriyeti, demokrasiyi, istiklâli boğmak için yükselen dalgaya birden bire, hiç te belkenilmeyen bir anda «Dur!..» diye haykırdı ve bütün Türk milleti de, onunla birlikte «Yurtta sulh.. Cihanda sulh..» diye, bir kalp, bir vicdan, bir tek adam, bir tek iman haline geldi.

Bundan epeyce sonra, Garpta: yine sabırlı, nazik, ölçülü, vücutça zayıf, fakat varlığında büyük, kudretli bir memleketin büyük kuvvetini, bütün tarihinde demokrat bir milletin hakka, insanlığa olan sağlam imanını toplamış olan bir Amerikan evlâdı, yine birden

bire, «İhtilâl Merkezine karşı: «Hürriyet, demokrasi, milletlerin istiklâlleri ve dünya milletlerinin kardeşliği!..» diye haykırdı.

Bütün dünyada da, yurtlarına, kardeşliklerine, mukaddesatlarına bağlı bütün insanlar, onun çaldığı tehlike çanıyla birdenbire canlandılar.

İhtilâl Merkezi, hiç te beklemediği halde, birdenbire, dünyayı kurtaracak bir program hazırlandı. Bütün Amerika, Truman-Marshal plânı etrafında toplandı ve bütün dünya, «Yurtta sulh, dünyada sulh» ü sağlamak yoluna girdi. Bununla, her millette ve Birleşmiş Milletlerde esen hava, İhtilâl Merkezine karşı, her gün biraz daha sertleşmeğe ve onun plânlarına karşı vaziyet almağa başladı.

İhtilâl Merkezi, bunun da manevî kıymetini anlamağa önem vermiyor. O, yine, silâhlanmasını ve «karıncalar» ının her delikten geçerek yaptıkları inhilâllerin derecesini ölçmekle meşgul. O, «meyvaları olgunlaştırma» ya var kuvvetiyle çalışıyor, dünya mukadderatının altını üstüne getirmek için dünyayı «kuvvetle sasrma» anını gözetliyor.

Evet amma, bugünkü tarih, ona, onların anladıkları Alman generali Clausewitz'in diliyle cevap vererek: «Yoldaşlar, baskın fırsatı kaçtı!..» diyor.

Evet amma, onlar, buna da kıymet vermiyorlar. Buna rağmen, kızıl dalga yükseliyor, hızlanıyor; dünya her gün biraz daha, harbe sürükleniyor... Bu, yakında olacak mı, geçikecek mi, bilmem... Fakat, bir şey açık ve kat'idir ki, er geç, Lenin'in dediği gibi, iki taraftan birinin «istirahatı ruhu» için âyin yapılacaktır.

Bu, nasıl bitecek?

Bizlerden daha iyi şartlarda ve daha iyi hazırlanmış bir Türk genci, Dünya Tarihinin Gelişmesi hakkındaki son imtihan tezi olarak hazırladığı eserini şu neticeye bağlamıştı:

«Bu suretle,

18 inci asırda istibdada karşı hürriyetin zaferi;

19 uncu asırda emperyalizme karşı milletler istiklâllerinin tahakkuku gerçekleştirildi;

ve 20 nci asırda da, «Yurtta sulh, cihanda sulh...» esasiyle, bütün dünya milletleri, hürriyet, kardeşlik ve tam insanlık yoluna girdi.»

Bu çok kıymetli eseri yazan gencin adını, arkadaşları, onun sağlam terbiyesinin, sessizliğinin, sadeliğinin, tevazuunun, doğruluğunun, iyi kalbliliğinin, gösterişsiz asîl mertliğinin tesiriyle, hem onu canlarından çok sevdiklerinin, hem de onun her fanî büyüklük hırsını hiçe saydığının da ifadesi olarak MEHMETÇİK diye anarlardı.

(Fransız Hıristiyan İşçiler Konfederasyonu) tarafından Paris'te yayınlanmakta olan «Ruskaya Mısıl» gazetesinin 8 Kasım 1947 tarihli nüshasında neşredilen listedir:

Seneler:		**Ölenlerin sayısı:**
1917—1921	Rusya iç harplerinde	4.500.000
1918—1919	Finlândiya, Letonya, Estonya, Latviya ile olan harplerde	160.000
1920	Lehistan ile olan harplerde	600.000
1921—1922	Gürcistan Cumhuriyeti ile olan harpte	20.000
1925—1931	Çin ile olan harplerde	30.000
1936—1939	İspanya dahilî harbinde	85.000
1939	Lehistan ve Finlândiya ile olan harplerde	463.000
1941—1945	Almanya, İtalya, Macaristan, Rumanya, Japonya ve Bulgaristan ile olan harplerde	13.000.000
1921—1922	Açlıktan	6.000.000
1917—1923	**Kızıl terör tarafından öldürülen:**	
	Akademi azaları, profesörler, mütehassıslar, muharrirler, ressamlar, öğretmenler, etütyanlar, öğrenciler, memurlar, zabitler	160.000
	Kazaklar	740.000
	Polis memurları	50.000
	Din adamları	40.000
	Köylü ve işçiler	1.300.000
1923—1930	ÇEKA-GPU da öldürülenler	2.000.000
1930—1933	Açlıktan öldürülenler	7.000.000
1930—1933	«Kulak sabotajcılığı» nın temizlenmesi işinde kurşuna dizilenler	750.000
1933—1937	GPU-NKWD de kurşuna dizilenler	1.600.000
1937—1938	**«Temizleme» sinde öldürülenler:**	
	a) Münevverler, işçiler, köylüler	635.000
	b) Komünist partisi azaları	340.000
	c) Kızılordu kumanda ve siyasî erkânı	30.000
1938—1947	**NKWD tarafından kurşuna dizilenler:**	
	a) Muhtelif sınıflara mensup	2.720.000
	b) Din adamları	5.000
	c) Kızılordu mensupları	23.000
1917—1947	Kamplarda ve hapishanelerde öldürülenler	21.000.000
	Otuz senede ... Yekûn	63.301.000

İÇİNDEKİLER

Sahife No.

Fiatı 150 Kuruş